

наша Ніва

П Е Р Ш А Я Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Э Т А

Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў траўні 1991. Выдавец: Фонд выдання газеты «Наша Ніва». Выходзіць штотыднёва, у пятніцы

Лукашэнка рыхтуеца ўзяць курс на Захад

у сярэдзіне верасьня.

Старонка 10

Як стаць прэзыдэнтам

Настольная гульня.

Старонка 12

«Басовішча»

Час Таварыша
Маўзэра.

Старонка 9

ТРЫБУНА ПАЛІТЫКА

Час нагадаць

Аляксандар Лукашэнка мусіць ведаць, што атрымае падтрымку апазыцыі, калі рубам будзе пастаўлены паганьне аб сувэрнітэтце краіны. Таксама і народ мусіць ведаць, што ўсе цяжкасці можна пераадолець, калі будзе нацыянальнае адзінства. Піша Юры Хадыка.

Старонка 2.

КАМЭНТАРЫ

Лёс імпэрый

За 10 гадоў Беларусь з «унутранай калені» Рәсей ператварылася ў самастойны суб'ект міжнароднай палітыкі. Тым часам Рәсей з імпры ператвараецца ў цэнтар расейскамоўнага савету — працэс, які мусіць уважліва адсочваць і Беларусь. Піша Васіль Аўраменка. Старонка 2.

НАВУКА

Два поль, два съветы

Мужчынаў і жанчын падзяляюць схільнасці, здольнасці, капітоўнасці, патрэбы, запісаўлены і амбіцыі — гэта вынік бязвіднай эвалюцыі. Менавіта ўлікам этых адрозненняў, а не бяздумным імкненнем да «роўных судносці» павінна вyzначацца разумная сацыяльная палітыка. Артыкул Гелены Кронін.

Старонка 16.

ЛЕВЫМ ВОКАМ

Драма каларадзкага жука

Праз піць гадоў захапленыне ад тэлеагрападыду чарговага мардабою Ван Дама аблямале рэкламна-сацыяльны блёк: «Ля-ля-ля... Балотная чапля. У Беларусі вядома два месцы гнездавання Каларадзкі жук. Вядомы два дачныя ўчасткі празьвязаныя. Дык беражыце братоў нашых меншых». Фэльетон Лёлікі Ушкіна.

Старонка 24.

Дык падпісваіся!

На любой пошце можна аформіць падпіску на верасень — сънежань. Падпісны індэкс газеты «Наша Ніва» 63125. Падпіска для прыватных асобаў будзе каштаваць 4510 рублёў у месец, для арганізацый — 5631 рубель. Падпіска на штапік «Белсанадрук» танкнейшая: 3340 рублёў на месец. «Наша Ніва» — гэта 24 старонкі без чужога слова штотыдзен.

Сквар

33 градусы ў пятніцу, 35 — у панядзелак! Зіма была позынью, вясна супэрпозінью. Лета таксама доўга расхалоджалася. Затое цяпер гарады выміраюць, мяdzьвеждзі ўпадаюць у дримоту і актыўізуюцца жніво. Унікальна гарачыя дні прыпалі роўненчу на апошні ліпеньскі ўік-энд.

Пуцін: беларусы ня нацыя

Масква не губляе надзеі ў зручны момант пазбавіць Беларусь сувэрнітэту. Раскрываеца таямніца перамоваў Уладзімера Пуціна і Аляксандра Лукашэнкі ў Завідаве.

Сустрэкаючыся з прадстаўнікамі нацыяналістычнага руху «Нашы», У Пуцін адказаў на пытанні моладзі з гэтай працэзыдэнцкай арганізацыі. Прагучала і пытанне ныбыта ад маладой грамадзянкі Беларусі пра лёс «саюзной дзяржавы». Пуцін перахапіў ролю галоўнага інтэгратора: «Я думаю, перадусім гэта зацеліжыць ад Беларусі. Так, саюз патрэбны». І дадаў слоны, якія могуць дораўгі капітаваць расейскай дыпліматаў: «І геапалітычна, і па вялікім раҳунку ўвогуле мы — адна нацыя...»

Працяг на старонцы 3.

Гогаль адпачывае

За яго працуе Курэйчык. «Чычыкава» ў Купалаўскім глядзеў Аляксандар Фядута.

Тэатар імя Янкі Купалы ўсё яшчэ ўспрымаеца ў якасці галоўнай сцэны краіны. А значыць, пром'ера, што завяршае сезон «купаўцаў», — кропка ў канцы ўсяго тэатральнага сезуону.

Працяг на старонцы 8.

Як пазъбегнуць непазъбежнага зла?

Прастытуцыя — інстытут, аўтар якога — мужчына. Бэнэдыкт XVI патрабуе дэлегалізацыі прастытуцыі, бо верыць, што гэта пазъбежнае зло. Як яго папярэднікі верылі ў пазъбежнасць прыгону ці рабства. Піша Пётра Рудкоўскі ОП.

«Мужчыны — кабялі. Дзярбань іх бяз жалю. Асабілы старых казлоў. Захочуць та��у ляло — расказыўца», — павучала Святая сваю сяброўку ў міні-апавяданні Леаніда Калодзежнага «Плечавая».

Працяг на старонцы 15.

50 РАДКОЎ РЭДАКТАРА

Аляксандар Русіфікатар

Аляксандар Лукашэнка падае сябе бацькам нацыі, гарантам сувэрнітэту. Адначасова ўсе гады свайго прэзыдэнцтва ён вядзе з бывой мэтраполій рэзыкоўна тонкую палітычную гульню. Пасыля сустрэчы з Гуціным у Завідаве яна энчоў прыцігнула да сябе ўбагу камэнтатараў. Віталі Тарас бачыць няшчасце ў тым, што Лукашэнка ў сваёй гульні ставіць на карту на свой палітычны лёс, а лёс беларускай нацыі (**сторонка 4**). Таму ёсьць падставы меркаваць, што прапанава Юра Хадыкі (**гл. справа**) застанецца без адказу. Гэта той выпадак, калі адрасату гэтай афэрыта яна наймінен патрэбная.

Пупін падаў уласныя прапановы беларуска-расейскага юданска, з наўкуковай рафінаванасцю правёўшы розынцу між паніціямі «нацы» й «народу». Расейская палітычнае эліта не губіяе надзеі пазбавіць Беларусь сувэрнітэту. Мы гэта ведаі, ну, начуі яшчэ раз. Але горкі парадокс — кіраўнік дзяржавы, паставленай перад такім выклікам, працягвае курс на аслабленыя беларускай саматоенасці. Лукашэнка заклікі міну пад фундамент дзяржавы, якая можа выбухнуць пры любой спробе перабудовы.

Наш час застанецца ў гісторыі Беларусі як пэрыяд самай імклівай русіфікацыі. Эты працэс асаўліва заўважны ў малых гарадах і на вёсках. 40-гадовая там яшчэ размаўляюць па-беларуску. А моладзь выгадаваная лукашэнкаўскім СМІ і школамі, — ужо толькі па-расейску. Такая палітыка санкцыянаваная зверху. Ніяма сумнёву, што на наступным пераписе беларускую мову назавуць мовай хатніх зносянай ужо на 37, а прынамсі, удвая меней грамадзінай.

Няпраўда тых, хто лічыць русіфікацыю незваротнай. Назіраеца ж імклівы рост долі насельніцтва, якое аддае перавагу нацыянальнай мове: нават у таких бездзяржавных рэгіёнах, як Каталенія і Зямля Баскай. Пералом адбываецца пасыня дасягнення ўзроўня адукцыі, заможнасці, што звязана з палітычнай самасвядомасцю. При дэмакратыі, вядома, калі людзі змогуць рабіць выбар. Вельмі верагодна, што наступнае пакаленне палітычных лідараў Беларусі актыўна скарыстае нацыянальную ідэю і праект нацыянальных сфер. Ўжытку мовы.

А Аляксандар Лукашэнка, што бы ён і казаў пра сябе і як бы не вытлумачыў свае тонкіе стратэгіі, застанецца ў гісторыі Беларусі Аляксандрам Русіфікатарам.

Пасяджэнне гарадзенскага аддзелу Саюзу палікаў (вернае Т.Кручкоўскуму) выключыла старшыню СПБ Анжаліку Борыс і яшчэ сем чалавек з шэрагаў арганізацыі. Паседжаньне праходзіла ў аўторак за зачыненымі дзвярьдзі. А ў сераду ў Шчучыне сбірка-лукавішты галоўной рады СПБ вызначыла дату і месца правядзення паўторнага VI зізедзу. Ён пройдзе 27 жніўня ў Ваўкавыску. З 35 сбірку Рады ў паседжаньні ўдзельнічалі 13. На фота: паседжанье ў Польскім Доме ў Шчучыне сцерагла міліцыя.

ТРЫБУНА ПАЛІТЫКА**Час нагадаць**

Аляксандар Лукашэнка мусіць ведаць, што атрымае падтрымку апазыцыі, калі рубам будзе паставлена пытанье аб сувэрнітэце краіны. Таксама і народ мусіць ведаць, што ўсе цяжкасці можна пераадолець, калі будзе нацыянальнае адзінства. Піша Юры Хадыкі.

Пагроза страты сувэрнітэту абвастрылася чарговы раз. Зразумела, што Лукашэнка на гэздзіцца разъвітаца з не-амбемаваніо ўладаю. Гуцін я пойдзе на такое аўтаданенне, калі мэншы партнэр будзе мець магчымасць вырашыць наўажнайшыя геапалітычныя праблемы Расеі і распарацца з «дэзертынчымі чамаданыкамі». Здавалася б, туцкі. Але кожны бок мае аргументы для прагніц інтэграцыйных гульняў.

А Лукашэнка, не праводзяць даўно насыльных рэформаў, крайне зацікаўлены на танных расейскіх газах і з свободным доступам на расейскую рынакі. Іншак ягоная электартаральная падтрымка рэзка скроціцца. Эта і прымушае яго ўзьдзіць на паклон у Москву і прыніжана выгрошыць абліжкі цэнзу. Але і Москва на вольна ў сваіх дзеяньнях. Абяднанім хаці бы чатківа аднавіць СССР беларускі прэзідэнт распалиў у золатагалівой пажар вялікадзяржаўных жарсыціў.

У Гуцін рэзыкніе, адзялішы «мух ад катлет», нанесы сымбротны ўдар па сваёй уладнай камандзе. Расейская апазыція экарэ ўзроўняе яго з трывгубамі, калі ён адмоўца працягіваць бесссансойны дыялог зь менскім партнёрам ці згодзіцца перадаць Японіі чатыры паўнчыны выспы Курыльскай грады.

Нічога, што яны жывуць у бядоце побач з квітнеючай Японіяй. Нічога, што на ёння маюцца расейскага насељніцтва. Нічога, што яны сталі расейскай уласнасцю па волі пераможцаў, якія паставілі Японію на калені атамімі бамбаваннямі. Філізоў і «нораў» расейская вялікадзяржаўнага шанаваніму патрабуюць стаяць на сваім — як у

Лёс імперыі

За 10 гадоў Беларусь з «унутранай калёніі» Расеі ператварылася ў самастойны суб'ект міжнароднай палітыкі. Тым часам Расея з імперыі ператвараецца ў цэнтар расейскамоўнага съвету — пракцэс, які мусіць уважліва адсочваць і Беларусь. Піша Васіль Аўраменка.

Лёпкі Эўропы на азіяцкім целе

Як сказаў адзін занадта видомы беларускі палітык, «Расея нам не чужая». І сапраўдай, многім беларусам давялося пабываць у Расеі і з'ведаць яе не толькі з тэлеекранаў і вуснаў напага прэзыдэнта, але і знутры, з боку звычайнага будзённага жыцця. Мне таксама папанідавала год пажыць на Урале, пазнаёміцца з правінціяй, насябраўваць з нармальными хлющамі. Хоць на пачатку 1980-х я быў, хутчэй, прыстым са-вецкім чалавекам, чым сапраўдным беларусам, і мнін здыўляла памікненне некаторых расейскіх сябров зъехаць на Піцер. Цяпер я разумею, што это юнацкае абагаўленыне паўночнай Пальміры ды ціхай не-прыязнасці да Масквы — і маскоўскага

снабізму — былі якраз сведчаньнем іх «нармалеўсці». У час росквіту савецкага маразму іх цягнула да Эўропы і заходняй культуры, а на азіяцкім целе Расея менавіта Піцер быў адзінай эўропейскай плямай. Ня ведаю, куды закінуў лёс іх потым, — мо стаіл простымі расейскімі інтэлігентамі, мо займел уласны бізнес у Піцеры ці «перштраннай», а то точнупам амэрыканскую ці палестынскую глебу... Я прайшоў сваім шляхам.

Зразумець суседа

Натуральна — расейцаў больш цікавіць Расея, а за апошні 15 год мы, беларусы, зь імі ў нечым разышліся. Разам з тым беларускі погляд на Расею мае сваю каштоў-

насць: гэта погляд ужо не расейцаў, але і не эўрапейцаў, у меру крытычны, але ж і спачувальны, больш або менш абаччавы, чым мержаванне саміх расейцаў ці якіх-небудзь заакіянскіх нацыялістичных падтрымкаў. У сацыяльна-палітычным плині Беларусь жыве крышку наперадзе (а магчымы, ужо і збоку) адусходах братоў, якія патрапілі ў ні менш складаныя гістарычныя аbstавіны, чым мы.

У пачатку 1990-х гэтага разумення не было. З 1991 да 1995 году я прынцыпова чытаў толькі беларускамоўныя тэксты і лічыў, што расейская праблемы — праблемы саміх расейцаў. Станоўчым у гэтым было тое, што я сапраўдна ачуціў сібе беларусам і пачаў глядзець на съвет праўз «беларускім зренкі». Адмойным — што звузілася інфармайцінасць кола і абавязанасць у расейскім і расейскамоўным жыцці. Аднак хада падзеі паказала, што, проста адкладыць расейскую книжку пі выключыць расейскіх ГВ, праблемы на вырашыць. Задната моцныя сувязі Беларусі з бывой мэтраполій, каб можна было іх так лёгка і беспакарана ігнараваць. І вось сёньняшні парадок — беларускія праблемы не вырашыць суседу. Праўда, да нядыўнага часу я сумніваўся,

што Расея ўсьведміле патрэбу ў дапамозе, бо акрамя Жырыноўскага, Зюганава, Лужкові да ўсёй рэтраграднай хеўры практична не было відаць уяўленьняў, реалістычных дзеячаў, якія маглі б разумець, пра што ўтвоўляе іх гаворка. «Ідущыес без Путіна», Васіль Адрынаў з Калінінграду ды маладыя палітыкі «новай хвалі» даюць падставу думаць, што на ёсць так дрэнна.

Неўміручая імперыя

На жаль, большасць палітычнай эліты Расеі жыве ўзультаніямі ХХ, а то і XIX ст. Рэнсанс вялікадзяржаўнага рыторыкі ды імперскай настыльніцы ствараюць у іх ілюзію магутнасці і цудоўных геапалітычных перспектыв. З аднаго боку, іх можна зразумець: Каляпіе гістарычных амбіцій (з сусветнага «месія» да дзесяцігоддзя піратстваўніцтваў) — самыя балючы ўдар у «расейскіе сэрца». Гэта калі «сэрцамі» лічыць міт пра «трэці Рым», жаданые пакаць съвету «кузькаву магі» і голую задніцу. Калі ж «сэрцамі» лічыць імкненне ды лепшага жыцця прастага чалавека, то вялікай tragedye не абылося, ёсьць толькі драма пераходу да новага эканамічнага ладу і змянтанне старой традыцый дзяржавы Раманавых — вялізнага сацыяльнага расслаенія.

Працяг на старонцы 14.

спрэчках на ўсходзе, так і ў інтэграцыйных гульнях на Захадзе. Галоўнае ў абодвух выпадках — тэрыторыя. Адмовіца ад яе набыцця — нейма-верна для расейскай улады.

Так і выхадзіць, што галоўнае пешашко да шляху да «каншлюсу» Беларус з'яўляецца ўладаўства яе першага презідэнта, якое не можа быць задавлена ў Маскве.

Гэта прымушае апальзюю думца, які дапамагчы А.Лукашэнку захаваць сувэрэнітэт краіны, калі Масква знойдзе спосаб прымусіць Аляксандра Рыгоравіча зрабіць рэальні выбор паміж самастойнасцю і танным газам.

Треба згадаць індустрыйную гісторыю. У 1992 г., калі над толькі што набытай не-залежнасцю Беларусь ўпершыню на-вісліа небяспека, паколькі старая камунальная нацыяналізацыя не была падтрымавана кіраваць без падказак з Масквы, па ініцыятыве БНФ «Адраджэнне» быў створаны Аньткірэзны камітэт. У яго складзе, акрамя прадстаўнікоў апальзю, увайшлі старшыня Прэзідэнту ВС С.Шушкевіч, старшыня Саймуна В.Кебіч і сілавыя міністры. Мэтай камітету была абарона сувэрэнітetu РБ.

Нельзя сказаць, што Аньткірэзны камітэт існаваў доўга і ці зрабіў нейкія рэальнія заходы. Істотны сэнс мае сам факт яго стварэння, які прадэмантраў нацыяналізмую згоду ў час, калі апальзумістичныя настроі ў грамадстве быў вельмі моцнымі. Аньткірэзны камітэт быў утвораны па ініцыятыве З.Пазнянкі, які вядомы сваім ригарызмам. Але наўянт не разумеў, што страту незалежнасці нам не даручыў наступнія пакалены.

Незалежна ад нашых намераў і думак набліжаецца момант ісцінні, калі дзядзінец зрабіць выбар, які пагражае пагарэшнім сацыяльным умому. И А.Лукашэнка павінен ведаць, што атрымае падтрымку апальзю, калі рубам будзе пастаўлена пытаньне аб сувэрэнітэце краіны. Таксама і народ мусіць ведаць, што ўсе цяжкасці можна перадолець, калі будзе нацыяналізмальная адгінства. Як у Польшчы і ў краінах Балты. Гэтыя краіны купляюць газ па сусветных цінах, але ўжо арганалі Беларусь па ўзроўні жыцця. Толькі дзякуючы нацыяналізму.

Магчыма, што ў гэтым выпадку разлізуеца ідэфік. А.Лукашэнкі пра палітычную стабільнасць. Паколькі стабільнасць магчыма толькі пры адна-душы пераважнай большасці. Гэта даўно юно ў нашай слáднай краіне. І гэтаму можа паstryць жорсткі выбор, што набліжаецца.

Юры Хадыка — прафэсар фізікі, на-меснік старшыні Партыі БНФ

Пуцін: беларусы ня нацыя

Працяг са старонкі 1.

Многія выказванні маскоўскіх палітэхнілагу апнося сустрэчы ў Завадзе на спрадліўстві. Але маскоўскім палітмисціям на рэйсіскай палітычнай систэме адводзіцца адна важная функцыя, якой не выконваюцца іхнія браты па цэху ў іншых краінах Еўропы. Яны агучаваюць у якасці нібыта факту тое, што ў реальнасці існуе на ўзроўні жаданьня.

Пакуль У.Пуцін і А.Лукашэнка трывалі паўзу пасля сустрэчы ў Завадзе, аналісты працавалі вэрсю за вэрсій адноса масчы-мага зъместу перамоваў і прычыны не звычайна прыялага майчаны гаваркога прэзыдэнта Беларусі. Згадвалі і трэці тэрмін Пуціна, і дэтрміновыя выбары ў Беларусі, і тэрміновае аб'яднанье. Як толькі яны загаварылі, стала ясна, што ні пра якія радыкальныя варыянты гутаркі не было. Бакі проста амбяркоўвали, як лягтэ прыцісташь амэрыканскаму ўпільніву, а заадно і імкненню грамадства, ці прынаміс беларуское су-польнасці да дэмакратыі. У асцітнім бакі засталіся на сваім. Расея — з сваімі мроямі аб пашырэнні на Захадзе. А.Лукашэнка — з курсам на гордую самаізоляцию і інтэграцыю да стану «разам, але асобна». Гэта вынікае з заяваў, якія правіцель Беларусь зрабіў на адмісіўны нарадзе па пытаннях унутранай і замежнай палітыкі і выступу Пуціна перад «нашыстамі».

Народ, але ня нацыя

Пуцін выбраў для выказвання на беларускую тэму аўдыторыю, складзеную з саброй нацыянально-стаганай групоўкай «Нашы». З дапамогай «Нашых» Кремль спадзя-еца ўзведзейніча на палітычных апанэнтаў — такая апошнія напрацоўка няйрэмысльных маскоўскіх палітэхнілогаў. Але «нашысты» — гэта таксама ў задуме

пушніца кузня будучых кіраўнічых кадраў. Так што разліка Пуціна — свайго роду «програма на-доўга». Сэнс яе ясны: Расея пра-

Пукашэнка сканструяваў такую пабудову, пры якой ён стаў гарантам сувэрэнітэту і гарантам інтэграцыі адначасова.

пану Беларусі поўнае злучэнне. Ад таго робіцца трывожна за да-лекую будучыню беларускага су-вэрнітэту.

Гэтае выказванне не назавеш каркетным для кіраўніка дзяржавы, хоць яно і ўпакаванае ў кампіліты. Раней нешта падобное дазвалі сабе Лукашэнка: мы та-кія ж рэасцы, толькі з знакам якасці. Праўда, у Лукашэнкі гэта форма мала хось і з своеасаблівым, але беларускі нацыянальны акцэнт. Маўлі, беларусы лепшыя. Пуцін авалодаў лукашэнкаўскай рыторыкай, але ўжывае як расейскі нацыяналіст,

Выбары праз год

Лукашэнкаўцы хочуць правесці віборы ўлетку, калі студэнты раздзельцаца на вакацыі, а сірэдняя класы — на адпачынкі. Гэтак траба разумець інтэрпрэтацыю нормаў заканадаўства.

Цэнтральныя баркамі, які абвесціці, што наступныя прэзідэнцкія

віборы адбудуцца не пазней за 19 ліпеня 2006 году.

Сакратар Цэнтральныя баркаму Мікалай Лазавік заявіў, што, паводле Канстытуцый, віборы кіраўніка дзяржавы павінны прыбываць не пазней чым за два месцы да сканчэння тэрміну пайнамоцтваў «прападбэння» прэзыдэнта, пачаткам якога лічыцца інагарадаць 20 верасня 2001 г.

СЪЦІСЛА

Этыёпы працяцеля

Міністэрства ўнутраных спраў адмовіла этыёпскім пілётам, што з'яўліліся да беларускіх уладаў з просьбай аб палітычным прытулку. Прадстаўнікамі афрыканскіх краін вернуты пашпарты, аднак у іх ёсць яшчэ месец, каб абласцардзіць пасынкі. Гэта даўно юно ў нашай слáднай краіне. Замежнае палітычнае ведамства Беларусі аргументы адмову тым, што палітычная ситуація ў Этыхёні стабільная. Тым часам замежныя праваабаронцы называюць прычынай адмовы гештфты беларускага і этыёпскага ўрадаў.

Вымовы ўсім

Прэзыдэнт Беларусі за «незабесцячненые» належны арганізацыі выкананіння і кантролю за выкананіннем даручэнніяў кіраўніка дзяржавы ў першым падтрымдзі аўт'яў вымову першаму віц-прем'еру У.Сіманчуку,

на-меснікам прэм'ер-міністра І.Бамбізу, В.Гансееву, У.Дражыну, А.Кабыкову, міністру абароны Л.Мальцову. Заўвагі атрымалі кіраўнікі аблівянкамаў А.Якабсон, У.Саўчанка, Б.Батура ды старшыня Менскага гарвыканкаму М.Пайлау. Прэм'ер-міністру С.Сідорскому, кіраўніку адміністрацыі В.Пшыману ды старшыні КДК А.Тозіку «з'яўнілі ўзага» на недастатковую працу па забесьпеченіі наўгароднай кіраўніцтва даручэнняў кіраўніка дзяржавы.

Новы пасол Літвы

У пятніцу даверчыя граматы кіраўніку дзяржавы ўручылі новы пасол Літвы. Пяцрасу Вайцякунасу 52 гады, ён быў сябрам т.зв. першоднага Вярхоянага Савету Літвы, што прынесіць намым суседзям дойгачаканую незалежнасць.

Да прызначэння ў Менск Вайцякунас працаваў паслом у Латвіі ды па асаблівых даручэннях Міністэрства замежных спраў.

Гандбалісты атрымалі супернікаў

27 ліпеня прышло лёсанаванне єўрапейскіх кубкавых турніраў сезону 2005/2006. Чэмпіён Беларусі Берасцейскі гандболны клуб імя Мяшкова ў кваліфікацыі Лігі чэмпіёнаў згуляе з нарвіскім «Сандэрф'ёрдам». Дзяўчата з БНТУ на першай стадыі Лігі чэмпіёнаў згуляюць з французскім «Монам», а «Гарадзенчанкам» — з кіпрскім «Юс Юніёнам».

Матчы 3—4 і 10—11 верасня, калі беларусы чартовы раз не пагодзяцца праводзіць матчы ў гасціях. Лёсанаванне рэшты ўркакубаў пройдзе 16 жніўня.

АГ, afn.by, svaboda.org

а не нацыяналіст савецкі.

Пакуль Беларусь будзе размазя-ляць па-расейску, Расея будзе лічыць яе «па сутнасці» сваім фёдам. Так будзе, пакуль у самой Расеі ня зменіцца мысленне палітычнай эліты. Складана скла-зець, ці гэта магчыма нават у вы-падку «Аранжавай рэвалюцыі» па-маскоўску.

Тонка сформуляване выказ-ванне Пуціна ілюструе не толькі стан думак палітычнай ідзінкі там вай-сковай эліты, але і пазыцыю расейскіх інтелектуалаў. Расейская эліта не губляе надзею пры ру-ничні збегу аbstавіна пазбавіць Беларусь сувэрэнітэту. Гэта не звычайна для сучаснага савету жаданьня, якому і аналёгі не пад-бярш. Але яно супрацьдзе мае месца, і яно мачнейшае за ўсе іншыя жаданьні Масквы ў дачыненіі да Беларусі.

Тонка сформуляване выказ-ванне Пуціна ілюструе не толькі стан думак палітычнай ідзінкі там вай-сковай эліты, але і пазыцыю расейскіх інтелектуалаў. Расейская эліта не губляе надзею пры ру-ничні збегу аbstавіна пазбавіць Беларусь сувэрэнітэту. Гэта не звычайна для сучаснага савету жаданьня, якому і аналёгі не пад-бярш. Але яно супрацьдзе мае месца, і яно мачнейшае за ўсе іншыя жаданьні Масквы ў дачыненіі да Беларусі.

Пакуль А.Лукашэнка справака-ваў дыпломатычныя скандалычы.

Лукашэнка: разам, але асобна

Нязменнасць свайго курсу на самастойнасць ён прадэмантра-ваў выбарцам на чучале пасла Алякшава.

Як паведамілі РІА «Навіны» ў сераду ў расейскім пасольстве, меркавалася, што Дз.Алякшав прыедзе ў Менск позна ўвечары 28 ліпеня. «Папярэдняя інфармацыя пра тое, што ён прыедзе ў чацвер, не пачвэрдзілася», — сказаў супрацоўнік пасольства. Новыя тэрміны прыедзе ў Менск Дз.Алякшава не называюцца. У пасольстве сцытацца не каментуюць. Чаму так?

Працяг на старонцы 10.

Як заява Пуціна адаб'еца на будучыні беларуска-расейскіх адносін?

Андрэй Фёдараў, рэдактар аддзела міжнароднай інфармацыі «БД»:

Тут траба ісці шляхам ад адвра-тнога: чаму Пуцін зрабіў тую за-яву? Відаць, Расея будзе старацца яшчэ глыбей уцігніць Беларусь у сваю зону дзяржаву. Як будзе разга-ваваць на гэту беларускую кіраўніцтва? Усе будзе залежаць ад аbstавіна, у якіх будзе адбывацца гэты націск. На сёняння такі супрацьдзе будзе. Аляксандар Лукашэнка разумее, што ўсялкія гаранты — гэта зусім не тое, што быць першай асобай з практична неабмежаванымі паўна-мочтвамі.

Уладзімер Мацкевіч, палітык:

Ніяк. У Беларусі яшчэ больш прака-наніца, што расейцы не разу-меюць нашых справаў. Бязглуздыца ёсьць. Зрештэ, што чакаць ад чалавека, які двойчы ўзьдзяліў наёмным піяршчыкам на пад-трымку Януковича!..

Сяргей Лейшуну, кандыдат юрыдычных наўук:

Ніяк. У гісторы ёсьць шмат прык-ладаў, калі прадстадыкі адной нацыі (амэрыканцы і канадцы) жывуць у розных дзяржавах, і гэта ім не замінае. Так што гэта не нагода для стварэння адной дзяржавы.

Андрэй Казакевіч, палітоляг:

Ніяк не паліпшае, бо для нашай улады такое выказванне не ёсць ні абрэзай, ні выказваннем варожасці. На стасунку могуць паліпшаць ін-тэграцыйныя праплановыя ці эканамічныя, а не такія выказванні, нават калі кіраўніцтва Беларусь палікыць іх аб-разливімі для сябе.

Алесь Лагвінец, палітоляг, вы-канўцы дырэкта «беларуская шу-манаўскага таварыства» (Польша):

Так уся расейская кіраўнічая па-літычная кляса ўспышыла Беларусь. Цяжка сказаць, што гэта неялк палі-плювае на дачыненіі з Беларусью, бо гэту ж тэзу падзяляе і большынства беларускай кіраўнічай эліты. Горш за ёсць тое, што гэта тэза пастаянна агучавацца і рагра-дукуюцца. Беларускі грамадзкія сярэднія адукацыйныя установы з'яўляюцца на гэту заяву, каб не выгледала, што мы пага-джаємся.

Аптываў Аркадзь Шанскі

ДЗЁ ВАРТА БЫЦЬ

Прэзэнтацыя ў Зэльве

У суботу 6 жніўня ў Зэльве (Гарадзенскіна) адбудзеца прэзэнтацыя кнігі лісташвильскай Ларысы Геніюш «Каб вы ведалі» (1945—1983). Збор а 12-й лініі Святотроцкай царквы, дзе пройдзе ўрочыстасць набажэнства ў гонар 95-х угодкаў з дні нараджэння пасткі.

У паштовае паслоўніцтва "Эксперт" гадаваў звесткі ў пасылках

"Побач з насім зямлямі землю съвет"

паштовае паслоўніцтва запашчані

"Добрыя вершы"

паштовае паслоўніцтва

білінгвальнае

білінгваль

Візит Аляксандра Лукашэнкі ў Москву на запрашэнне Ўладзімера Пуціна расейскія СМІ назвалі «загадкавым». Пры гэтым журнalistы спасылаліся на тую акалічнасць, што пра візит нібыта нічога ня ведалі напярэдадні ні ў беларускай амбасадзе ў Москве, ні ў расейской у Менску. Звярталася ўвага і на тое, што перамовы кіраунікоў дзяржжаў адбываліся за значненай дзвіжырмай і амаль ніякай інфармацыі з Крамля на выніках перамоў не падавалася. Наўрад ці можна лічыць вельмі каштоўнай для журналістай інфармацыю пра наведаныне Лукашэнкам аэракасцьмічнага комплексу ды заявы аб надзвычайнай важнасці для Беларусі спадарожніка «БелКА». Таксама не назавеш сэнсацийным наведамленнем пра то, што Пуцін чарговы раз абра-

приклад, цягам лета, калі ў Пуціна менш напружаны расклад візитаў і прыёмаў, не адбылася ягоная сустрэча з Лукашэнкам. Занадта няпроста складваецца цяпер сутыцтва і дыя Беларусі, і для Расей, асабліва ў міжнародным пляні, каб кіраунік абедзвою дзяржаваў маглі дазволіць сабе ігнараваць адзін аднага, а тым больш працягваць канфрантацию.

Масква ставіць на адзінага?

Ня так і важна, хто быў ініцыятарам сустрэчы ў вярхах. Магчыма, гэтым разам Пуцін сапраўды запрасіў да сабе Лукашэнку. Магчыма, яны дамовіліся аб сустрэчы ў Москве яшчэ падчас сочынскіх перамоў увесну, але да часу вырашыць не абнародаваць гэтай інфармацыі. Важна, аднак, што, паводле афіцыйных СМІ,

прадказальны, неўтраймоўны й небяспечны палітык. Палітык, які сам нядыўна шчыры прызнаўся ў інтэрвю тэлеканалу ТВЦ, што ў яго ніяма сяброў. Траба разумець, што ня толькі ў асабістым жыцці, але і ў палітыцы таксама. Лішне казаць, што і ў Пуціна ў палітыцы ёсьць толькі інтарсы. Відаць, у Крамлі карыстаюцца расейскай прымаўкай, якую любіў некалі паўтараць прэзыдэнт Рэйган у дачыненіі да Саветаў, — «давайрай, ды пра-вайрай»...

Лекі на апекі... ад рэвалюцій

Зразумела, што, апёкшыся на «каляровых рэвалюціях» у пост-савецкіх краінах, расейскі прэзыдэнт цяпер дзыме на ваду — іншымі словамі, калі карыстацца іншай расейскай прымаўкай,

на нядыўна створаную беларуска-расейскую камісію па правах чалавека і спасылаеца на абяцаныне Пуціна паўплываць на сутыцтву ў Беларусі пры сустрэчы з яе кірауніком, здольнае выклікаць у чытчика хіба што кривую ўсьмешку. Як і чым разальна могуць дапамагчы расейскія праваабаронцы, калі яны ня здольныя вось ужо дзесяць гадоў нічым дапамагчы чачэнскуму народу?

Даганць і пераганць Башкартастан!

Некаторыя праваабарончыя арганізацыі ў Расей, усёлед за ўладамі, адмалюючы называць вайну ў Чачні вайной, а звінічынне чачэнцу — генадыцам. Яны трактуюць падзею ў Чачнікія рэспубліцы ўсяго толькі як «масавыя парушэнні

больш бязъмежнай і абласютна некантраліванай, а сутыцтва з правамі чалавека — увогуле катастрафічнай. І ўсё гэта ў абмен на поўную ляльнасць вышэйшага кірауніцтва беларускай «дзяржавы» Крамлю.

Пасправай адбымі

Наўрад ці падчас сустрэчы Лукашэнкі з Пуцінам у Крамлі вялася размова пра зদчу сувэрэнітetu Беларусі ў абмен на неікія эканамічныя выгады ї палітычную падтрымку на прэзыдэнціх выбарах 2006 году. Няма яшчэ сёньня ў Расей рэальнага грунту для перамоў «з пазыцыі сілы» (а толькі такую пазыцыю разумеє кіраунік Беларусі). У самога Пуціна становішча ўнутры ўласнай краіны досыць хісткае. Паводле апошніх сацыялягічных аптынаній, расейскому прэзыдэнту

Задушыць у абдымках. Хто каго?

Няшчасце ў тым, што Лукашэнка ў сваёй гульні ставіць на карту ня свой палітычны лёс, а лёс беларускай нацы. Піша Віталь Тарас.

цаў свайму суразмоўніку вырашыць пытаныне наконт захавання рэзідэнцыі тэатра ў расейскі газ для Беларусі.

Недахопу ў спэктакляхіх вакол згаданага візуту хапала — як з беларускага, так і расейскага боку. У Беларусі, аднак, візы гэты не выглядае надта загадкавым. Па-першое, сакрэтнасць вакол усіх перамішчэнняў і пляніў кірауніка беларускай дзяржавы даўно зрабілася рэччу абласютна звыклай, бо гэта сакрэтнасць — натуральная рыса рэжыму. Даречы, і ягоны расейскі колега праўзмежнай адкрытасцю палітыкі ў асабліва дыпломатычнай таксама не вызначаеца. Па-другое, значна больш звязаныне ў незірлінай каў выклікала б іншага развівіцьця падзеяў — калі б, на-

запрашэнне зыходзіла менавіта ад прэзыдэнта Расей, і таму Лукашэнка выступаў гэтым разам у ролі ганаровага дыгучаканага госьця. І ўжо сама па сабе гэта азначае, што дырэктыва Крамля, якая, на думку некаторых масмэдіяў, была дадзена тэлеканалу «Расея» — раскручваю станоўчы імідж кірауніка саюзнай дзяржавы, — сапраўды існуе. У тым або іншым выглядзе. І такім чынам, за год да прэзыдэнціх выбараў у Беларусі Москва дэманструе намер падтрымка ў іх «адзінага кандыдата». Не ад элемакратычных сіл.

Праўда, дэманстрацыя намераў, якой заўсёды славіўся Крэмль, яшчэ не азначае, што намеры будуть спраўдзаныя. Хутчэй за ўсё, як мяркуюць некаторыя беларускія незірлінікі, Москва вырабляе старую, правераную тэатралізованую, уласцівую некалі бізантыйскаму двару ў стасунках з іншымі дзяржавамі. Ненадзейныя хайрусынікаў, а тым больш таемных ворагаў, Бізантыя імкнулася задушыць у сваіх абдымках. Лепей наблізіць ворага, спавіць яго рознага роду абязненіямі, трымыць навідаво-ку, чым адкрыта сварыцца, а тым больш распачынаць вайну. Праўда, у наш час войны вядуцца інфармацыйныя, але каштоўнікі яны нярэдка ня мениця дорага, чым сапраўдныя.

Цяжка паверыць, што ў крамлёўскай адміністрацыі або ў спэцслужбах цалкам давяраюць А.Лукашэнку, які ўжо не аднойчы праўвіў сабе як вельмі не-

прылікі зьдзымухвае з галавы кірауніка саюзнай дзяржавы. А тут яшчэ рознага роду карагананы палахонаўцы прывідам будучых крывавых падзеяў у Беларусі, якія будуць паказаны па CNN на ўесь сvetъ. І тады — бывайце, намінальнае старшынства ў «вілайкіх востесмі», аднона добрая стасункі з Нямеччынай і Францыяй, сумесная барабацба з гэтымі, а можа быць — і спрыяльнае эканамічнае каньюнктура для Расей.

У Захаду — свае інтарэсы, дзеялі якіх заходнія палітыкі глядзяць праз пальцы на экспансію «кіраванай дэмакратыі» ў Расей. Але паглынаные Беларусі, калі можна ўжыць такі калімбр, Захад праглянне наўрад ці. Адна справа — мець на ўсходній мяккы мала прадказальны, варожы, але ў цэлым слабы дыктатарскі рэжым. І зусім іншая — атрымка адроджаную «імпэрыю зла» з сваім яздернай зброяй, рэваншысцкім амбітамі да атручаныя расейскім шавінізмам, які перажывае цяпер эпоху адраджэння.

Пуціну сёньня важна захаваць імідж єўрапейскага палітыка, які прызнае заходнія дэмакратычныя каштоўнасці, хоць і з агаворкамі пра нейкую «расейскую спэцыфіку». Аднак надзея беларускіх дэмакратоў на тое, што расейскі прэзыдэнт перавыхавае сваёй беларускага «суб'якта», выглядаюць наўгурд. Інтэрвю беларускага генэрала Паўлава «Голасу Амэрыкі», у якім той ускладае вялікія надзеі

правоў чалавека». Пры такім падыходзе зынікненне некалькіх апазыцыйнізраў у Беларусі павінна ўспрымацца ў Расей як дробъ, ледзьве не як дзіцячае сва-волства.

Пры тым што большасць ра- сейскіх праваабаронцаў імкнучы цяпер захоўваць ляльнасць дзяржаве, дзяржава толькі ўзмініцца цік на праваабарончы

рух, выстаўляючы ўсё новыя аб-жеўваніні ў регістрацыі ў дзіцянасці ў галіне абароны правоў чалавека. Калі грамадз-кае расцеследаванне факту масавага забіцця міліцыйнамі мірных грамадзяніні на Башкартастане звязана з тым, што ўпаўнаважаны на правах чалавека Ўладзімер Лукін ківае пальчыкам кіраунікам суб'екту фэдэральнай — нядобра так рабіць, хлопцы, — дык выказыва-не таго ж Лукіна ад тым, што Москва занепакоеная станам правоў чалавека ў Беларусі гучыць непераканаўчай.

Часам даводзіцца чуты размо-вы: яхай бы Беларусь далаўчылася да Расей — можа, тады стандарты дэмакратыі і правоў чалавека ў новай саюзнай дзяр-жаве вытрымліваці б! На гэта можна запярэчыцца: паглядзіце, якія стандарты вытрымліваюцца ў суб'ектах цяперашні РФ — на Каўказе, у Калмыкіі, Башкартастане ці нават у якой-небудзь Курскай вобласці. Можна не сумнівацца, што ў выпадку далучэння Беларусі да Расей ўлада мясцовага беларус-кага начальства стала б яшчэ

давяраючы цяпер менш за чвэрць аптынаній — абласютны адмойны рэкорд за ўсесі час знаходжання яго ва ўладзе. І гэта пры нібыткі ізальянтнай эканамічнай каньюнктуры, нечуваным росцеце цэ на нафту, стварэнні шматмільярднага стабілізацийнага фонду, павышэнні зарплат бюдзэтнікам.

Жыцьцёў ўзровень большасці расейцаў — якія жывуць за межамі Масквы й Санкт-Пецярбургу, застаюцца катастрофічна нізкім. У такіх умовах віканец апрацоўка «Перамінік» (гэта значыць знайсці прадстаўніка партыі ўлады, які б занёў месца Пуціна на чатыры гады пасля выбараў, а потым вірнуй пасаду назад) будзе наўпраст. Таму Пуцін імкнешца засыцерагчы сябе ад экспансіі як унутры краіны, так і вакол яе — найперш у Беларусі. Страціць такога саюзініка ён ня можа сабе дазволіць, інакш гэта будзе азначаць канчатковую палітычную паразу на замежным кірунку.

Аднак ці ўдасца Пуціну маніпуляваць Лукашэнкам, хай сабе з дапамагчы сяброўскімі абдымкамі ды падарункаў з царскага плача — напрыклад, у выглядзе льготных тарыфу на газ? Пакуль што такія спробы завіршаліся нічым. Кірауніку Беларусі ў патрэбны момант удавалася высылізнуць з абдымкаў. Няшчасце ў тым, што ў гэты гульні на карту пастаўлены не палітычны лёс кіраунікоў дзяржаваў, а лёс беларускай нацы, якая ніяк ня можа распарадзіцца ім сама.

Як расейскі праваабаронцы могуць дапамагчы Беларусі, калі яны ня здольныя нічым дапамагчы чачэнкам, калымкам ці жыхарам Курску?

люстра дзён

НБП — гэта малапеткі?

У ноч на 24 ліпеня ўваходныя дзъверы й шыльду на сядзібе Таварыства беларускай мовы ў Менску хуліганды залілі чорнай фарбай і аблейлі нацыянал-бальшавіцкім ўлёткамі. Прадстаўнікі арганізацыі падалі заяву на управу міліцыі Партызанскага раёну Менску. Намесніца старшыні ТБМ Алені Анісім у тутарцы з карэспандэнтам «НН» 27 ліпеня сказала, што пакуль што ніякіх вестак ад міліцыі не было. Участкава Андрэй Жолудзеў, які вядзе справу, зазначыў, што сведкаў здарэвняня знайсці не ўдалося: «Хутчэй за ёсё, гэта малапеткі. У нашым раёне гэта адзінкавы выпадак, таму складана сказаць, як хутка ўдасца нешта высьветліць».

Зыніцер Дзядзенка

Уратаванье палацу ў Глыбокім

У Глыбокім пад пагрозай зноса апынуўся будынак з палацавага комплексу Радзівілаў. Піша Аркадзь Шанскі.

Некалькі гадоў таму ў старым будынку, што стаіць на брыўве над гарадzkім рынком «Верас», выявілі старажытную муруўку. Археоляг Алег Трусаў датаваў будынок 1700—1720 г. На думку мясцовага краязнаўцы У. Скрабаціна, акурат там стаяў глыбокі замкавы комплекс

Радзівілаў, нават вуліца так называлася — Замкавая. «Замак быў драўляным, але быў там і мураваны, і цагляны будынкі. Здаецца, гэта мураваны лямус. У ім захаваліся арачны скляпеніні», — кажа краязнаўец.

Сёння старажытны лямус назначыца ў сістме гісторыка-культурных капіталаўнасці. Пра тое, што будынак пачалі разбуроць, краязнаўцу паведамілі работнікі рынку. Але дзякуючы ўмішчанню галоўнага архітэктара гораду сп. Рамашкі ўдалося смынці работы да высьвітлення акаличнасці. Хадзіла палова муруўку ўжо была зьбітая.

ГАСПАДАРКА СЦІСЛА

Вяртаныне ў Каралівец

Беларусь мае намер набудаваць порт у Калинградзе. Наша краіна ня мае доступу да мора, перавозячыя штогод пераці порты Балтый, Украіны й Расеі 17 мільёну тонн тавару. Таксама ў абмен на дазвол на выдачу ў расейскіх водах 11 тысячай тонн рыбы, Беларусь абавязалася спрыяць развіццю расейскай сельскай гаспадаркі ў Калинградзкай акрузе.

Лібералізацыя цэнаў

Урад зап'ярдзіў

Радзівілаў, нават вуліца так называлася — Замкавая. «Замак быў драўляным, але быў там і мураваны, і цагляны будынкі. Здаецца, гэта мураваны лямус. У ім захаваліся арачны скляпеніні», — кажа краязнаўец.

Сёння старажытны лямус назначыца ў сістме гісторыка-культурных капіталаўнасці. Пра тое, што будынак пачалі разбуроць, краязнаўцу паведамілі работнікі рынку. Але дзякуючы ўмішчанню галоўнага архітэктара гораду сп. Рамашкі ўдалося смынці работы да высьвітлення акаличнасці. Хадзіла палова муруўку ўжо была зьбітая.

«Джэм-банк»
авінавачваюць,
«Джэм-банк»
авінавачвае

адміністрацію ў «Джэм-банку». «Джэм-банк» адзагаваў нечаканым прэс-рэлізам, у якім закідае «асобнымі высокапастаўленымі карумпанаванымі чыноўнікамі» дэстабілізацію становішча ў краіне перад выбарамі. У апошнім лічадзьце, што дзяржава адпрацоўвае на «Джэм-банку» мадаль стварэвіні сыстэмнага банкаўскага крызісу перад выбарамі.

«Нардзін» зачынілі
Вышэйшы гаспадарчы суд пакінуў у сле рапшэнне

Міністэрства аховы здароўя пра ануляванне ліцензіі на медычную дзейнасць ААТ «Нардзін». Цэнтр ужо спыніў сваю працу. Што датычыцца сеткі «Нардзін», дык яны працуюць у ранейшым рэжыме.

«БеСТ» льготы
Дзяржавы апэратар мабільнай сувязі «БеСТ» ня будзе абкладацца мясцовымі падаткамі пры будаўніцтве «ектаў сеткі мабільнай сувязі стандарту GSM. Акрамя гэтага, мясцовыя ўлады будуць

абавязаны даваць «БеСТу» плошчы для абсталівання ў арэнду па льготных тарыфах.

Іранскі легкавік. Дубль 2

Урад рэанімуе пляны стварэння ў Беларусі вытворчасці іранскіх легкавікоў. Віц-прэзыдент аўтабудаўнічай кампаніі «Іран Хадро» Абдул Раҳман Галамбор прыехаў у Беларусь вывучаць патэнцыял рынку. На сутрэчы са сынкамерам палаты прадстаўнікоў Уладзімерам Канаплэвым

іранец напрасіў дзяржаўнай падтрымкі для рэалізацыі гэтага праекту.

Бялізна для эліты

Нямецкая фірма «Лінгтайнеры» будзе шыць у Беларусі білізу, абрусы і сурэкткі, прызначаныя элітным газтлям, рэстаранам, а таксама буйнымі міжнароднымі авіякампаніямі. Фірма пляніча ўласціць 200—300 тыс. ёура ў пабудову прадпрыемстваў у нашай краіне. Сырвану маюць набываць у Аршанскага ільнокамбінату.

АК; АФН

Драма крапавага барэта

На спаборніцтвах унутраных войскаў за права насіц крапавы барэт, што прайшлі 16 чэрвеня ў Менску, ураджэнец Докшыц Вадзім Кушаль атрымаў падчас спарынту цікія траўмы — закрытоу чэрзап-мазгавую траўму і здушэнне галаўнога мозгу ад удара ў галаўу.

Хлопец знаходзіўся ў коме, балансуючы паміж жыцьцем і смерцю. У пачатку ліпеня, паводле слоў начальніка прэс-службы ўнутраных войскай Паўла Траулькі, намецліся палішэнне — Вадзім пачаў пазнаваць родных, сядяў і сёў. Выказвалася надзея, што праз некалькі тыдняў усе жыцьцёвые функцыі адновяца. Маці салдата Файна Фэрдынандадуна казала журналістам: «Бога мало, каб сын не застаўся калекам». Але, як высьвітліліца, Кушаль усё ж застанецца інвалідам. У аддзяленні іншархіургіі, дзе знаходзіцца хлопец, ад камэнтароў адмаўляюцца.

Дарэчы, падчас праходжання службы Вадзім ужо атрымліваў мочны удар па галаўе і лячыўся ў шпіталі МУС.

Павал Траулька так пракаментаваў трагедыю 16 чэрвеня: «Гэта няшчасны выпадак. Вадзім быў у ахоўным шлеме, як і яго супернік. Абодва быў ў баксэрскіх пальчатках. Выпрабаваны на права насіц крапавы барэт вельмі жорсткія. З 60 прэтэндэнтаў да фінішу дайшлі 16».

Янукевіча прывітаў Буш

Два тыдні таму на сутрэчы лідэрў Міжнароднага дэмакратычнага звязку (IDU), што яднае правасцэнтрычнікі партыі сьвету, Беларусь прадстаўляў намеснік старшыні ПБНФ Аляксей Янукевіч. Постсавецкія краіны былі рэпрэзэнтаваны таксама прадстаўніком Азэрбайджану.

Малады чалавек зрабіў даклад пра беларускую сутрэчу 18 ліпеня на сутрэчы з кіраўнікамі больш як 40 партый. А 19 ліпеня на круглым стale, што адбыўся ў Белым доме, даклад пра Беларусь прагучай першым пасылі ўступнага слова Дж. Буша. У сваёй промове прэзыдэнт ЗША традыцыйна нагадаў, што Беларусь — апошняя краіна ў Эўропе, дзе няма свабоды і панеў дыктатура. «Мы будзем дапамагаць дэмакратычным сілам у Беларусі», — зазначыў амэрыканскі лідэр. Пасля пасяджэння Буш падышоў да А. Янукевіча, выказаў падтрымку ў задавальненіе працэсам кансалідацыі беларускіх дэмакратычных сіл.

АШ

АМОН сілай спыніў акцыю «Зубра». У дзень 11-й гадавіны інаўгурациі Аляксандра Лукашэнкі зуброўцы выйшлі на плошчу Якуба Коласа з партрэтамі палітвязняў.

ЮЛІЯ ДАРАНКІНА

СЪЦІСЛА

На сходах

27 чэрвеня ў Івацэвічах быў затрыманы шэсць удзельнікі сходу па выбарах дэлегату на Кангрэс дэмсаю. Затрыманому карэспандэнту «Газеты для вас» Сяргею Скулацу, з ягоных словаў, супрацоўнікі Берасцейскага КДБ пратанавалі заплаціць штраф у 60 базавых величынь альбо даць згоду на супрацоўніцтва.

У Бабруйску 23 ліпеня міліцыя, супрацоўнікі МНС і людзі ў цывільных спрабавалі сараць сход па вылучэнні дэлегату на Кангрэс дэмсаю. Яны ўзварваліся ў дом сбіра ПБНФ ды склалі пратакол на гаспадара за арганізацыю несанкцыянаванага сходу.

Активісты АГП Людміле Краснасельскай з Калінікі пасля сходу сталі прыходзіць позвы, каб яна з'явілася на гутарку да намесніка начальніка райадміністрацыі.

Цік на палякаў

Старшыню Саюзу палякаў Анжалику Борыс 21 ліпеня ў 18.30 міліціянты хачеў дастаць віленскай раённай прокуратуре Гродні. Яна адмовілася ехачь туды — скончыўся працоўны дзень. Пасля эстага прастадаўнік праукратуры прыехаў сам: ён афіцыйна напісаў скліканьць Галубічам праўленіе СПБ у старын складзе (выбраным на пазамінультым з'езду дэрганізацыі), каб яно склікала пайтэрны VI з'езд Саюзу.

Гарадзенская друкаварня 21 ліпеня адмовілася друкаваць не

мар газеты «Głos nad Niemnem», які выдаюць прыхільнікі экстравізійнага СПБ Тадэвуша Кручкоўскага. Прычына — запынчына.

МЗС 21 ліпеня вырашыў спыніць дзеяльнасць Эўрапейскага фонду «Дыялёт», зарэгістраванага ў Варшаве, абінавацьшы яго ў штепенскай дзеяльнасці. Паведамленыне пра гэта было агучана ў тэлекарыгарамме «Панарама».

Палацірданыне газэце

Мінінфарматыка вынесла 15 ліпеня паляцірданыне рэдакцыі недзяржкаркай газеты «Вітебскі кірурбер М». Выданыем закідаюць, што яно не прышло пе-раргістрыраваць у сваёі зъменамі ў назінне, а таксама неправільна падае інфармацыю ў выходных звестках.

Сарваны летнік

Летнік для студэнтаў-юрыйстаў, арганізаваны Інавацыйным фондам прававых тэхналогій (Беларусь) і запіяніваны на 19—28 ліпеня ў намётавым гардку беларускай-намецкага цэнтра «Намэя», не адбыўся. Кіраўніцтва цэнтру спаслалася на каптысантарыю.

У свабодных прафсаозах

Старшыню суполкі Свабоднага прафсаозу Беларускага Генадзя Быкова 19 ліпеня хачелі аблукаваць пры ўваходзе на Менскі завод аўтаматычных ліній: адміністрація пілінавала, каб прафсаозы актыўист не пранес газеты «Салідарнасць».

Быкаў не пагадзіўся, але й на звод ня трапіў.

Суполка прафсаозу РЭП на Магілёўскім аўтамабільным заво-дзе 20 ліпеня атрымала чарговую адмову ў регістрацыі.

Статкевіч перад адпраўкай

У Мікалая Статкевіча 20 ліпеня ў ракенім аддзеле міліцыі забралі паштарт, вайсковы билет і звынлі адбіткі пальцаў — перед адпраўкай на «хімію». Паводле некаторых кірніц, яго й Пайла Севярына маюць адправіць адбываць пакаранні ў вёсках.

НАША НІВА 95 ГАДОЎ ТАМУ

ЯКУБ КОЛАС

У судзе

Янку прыгавор чытае

Член ажукінага суда:

«Суд адправіўм палааге
За праступак, што Дуда
Учыніў па доброй волі,
Ў цвёрдай паміці, вуме —
за пакражу жытва ў полі —
прысудзіў на год ка турме».

— А турму ты як адбудзеши, —

Кажа член, каб горш кальнуць, —

Дык праву ты мець на будзеши:

Нават соцікі не залічыць! —

Пакланяўшысь асцярожна,

Янка члену ступіцца:

— Мой паночку! Ці я нажона

Тых праву і з сяна зьнай!

«Наша ніва» № 10, 17 сакавік 1910 г.

Мәёмасць апісалі паўторна

Майно галубоўнага рэдактара газеты «Прэсебюл» **Уладзімера Беражкові** 19 ліпеня апісалі паўторна. Першы раз апісалі 11 сакавіка згодна з рашэннем суду паводле пазову міністра фінансаў, старшыні федэрациі лімнастыкі Мікалая Корбута.

Да Марынічам не пусыцілі

Пасля Чахі Ілавакі ў Беларусі 19 ліпеня не дазволілі супрастэцца з палітвязнем **Міхаілом Марынічам**. Кіраўнік дэпартамента

выкананнія пакаранняў **МУС Уладзімер Коўчур** заявіў, што галубоўнага прычына адноўі — адсутнасць у Марыніча часкага або славацкага грамадзянства. Са-мога палітика 21 ліпеня перавялі з турмнага шпіталю ў каленію.

«Зуброўцы» у Магілёве

У Магілёве 20 ліпеня затрымалі актыўістів незарэгістраванай арганізацыі «Зубр» **Валадара Цурпанава** і **Максіма Даўрачкага**:

яны раздадалі мінакам незарэгістраваную газету «Выбары». На іх склалі пратаколы за распаўсюд друкаванай прадукцыі без выходных звестак, а на Цурпанава — яшчэ ў звязку з непадпрадкаваннем патрабаванням супрацоўніку

ку правядзення вулічных акцый).

У той самы дзень у Віцебску на Кіраўскім мосце актыўісты «Зуброўцаў» вывесілі расыцікку «Свабоду палітвязням». Затрымалі **Вадзіма Даранкіна**, які фатографаваў акцию. З пастарунку яго адпушылі толькі пасыль таго, як засвяцілі стужку.

Напад на цёплобалу на ТБМ

Учначы з 23 на 24 ліпеня ўваходны дэльверы ў шыльда на менскім сядзібе **ТБМ** быў затыкні чорнай фарбай і залененыя нацыянал-бальшавікі ўлеткі. Прадстайкі арганізацыі падалі заяву на управу міліцыі Парыжскага раёну Менску.

Суды «Народнай волі»

Калегі ў грамадзянскіх спраўах Менскага гарадзкога суду не за-даволілі 25 ліпеня касційных склару рэдактараў газеты «Народная воля» на рашэнне суду Ленінскага раёну. Паводле іх газета мусіць заплаціць штраф Сяргею Гайдукевічу ў трох жыхарах Клецку.

Завадзкая ў праукратуры

25 ліпені **Святлану Завадзкую** выклікалі ў праукратуру Цэнтральнага раёну Менску: съеды цікаўляйцца падзеямі 7 ліпеня — падчас разгону акцыі «Ланцуз неабыжкавых людзей».

Скребец пад вартай

Да 27 жніўня **Сяргею Скребеццу** падвойжаны тэрмін утрымання пад вартай.

Бомж са съцягам

Паратунак ад съпёкі

Ад ліпенскай съпёкі плынуўць мазгі і цямнэе ў вачох. Статыстыка съведчыць, што акурат у гэты час адбываеца найблей ДТЗ. Кіроўца ЗІЛа на спрэвісі з кіраваннем машины і задушншы кабету з Стара-Барысава. Нейкаму тынізджару пад колы скутэрэ трапіў мясцові вэтран вайны. Добра, што абодва засталісь жывыя.

Асаблівую небяспеку ўяўляюць ліхачы на маршрутках. На мінульмі тыдні трох ці чатырох маршрутнікаў пазбавілі ліцензіі — за перавышэнне хуткасці.

Я страхуюся, таму ежду аўтобусам. Але я ён не вытрымлівае съпёкі. Пусеца ли самай речкі. На Бярэзіне проціма людзей. Народ не пужае на русалныя тыдзень, ні інфармацыя пра кішечную палачку. Людзі радуюцца, адпачываюць. Не да адпачынку толькі міліцыянтам, якія на рэчыне не даюць спакою кіроўцам, выпісваючыя тым штрафы

за неправільную паркоўку — стаяць надта блізка ад вады. Хоць неяк аб экалёгіі задумаліся.

Культура «крыжачка»

Адпачынка ад съпёкі таксама можна ў лесе. Барысаўская моладзь часта так і робіць. З музыкай і гарэлкай. Падчас свайго падарожжа з Дэрпту ў Беларусь у 1835 г. Фадей Булгарын называў беларусаў «ино-любівіві нацыяй». Сёньняшнія нашаці тых беларусаў цалкам адпавядоць назыве, толькі ціпер аддаюць перавагу пладова-ягадным напоям, якія маюць прыгожыя беларускія назывы. Сёлета гіт сезону — «Мара паляўнічага».

Толькі кантынгент, які ўжывыае той дзіўны напой, не падобны да старасівіцкіх аматараў крамбамбул — Радзівілаў да Вішнявецкіх.

Сядку на аўтобусным прыпынку і чакаю транспарту, каб даехаць да вёскі. З кайстрамі, набітымі той «Мара паляўнічага», на прыроду

ідуць адпачываць троє скінгэдаў. Адзін з іх падыходзіць да мяне як да старога добра ганаўмага, цягне руку і кажа: «Здароў!» Вітаюся. Заўважаю на руцэ татуіроўку з выявай святыкі. Фашык ідуць далей. Мо прынялі мяне за свайго праз катроткую фрызуру, а мо памыліліся празь съпёку.

Бамжы-нацыяналісты

Расцеце новая генэрэцыя моладзі — тыя, каму ад 16 і болей, — цалкам прасякнутая лукашэнкаўскай ідэалёгіяй і квазіпатрыятызмам. Акурат такі хлопец гадоў пятнаццаці прычапіўся да мяне на Дзень Рэспублікі, каб я прышлілі на свой пінжалк стужачку «За Беларусь!». Хашелася паслаць таго бэрэзэмашу кауды далей. Але стрываў.

Назаўтра пасля Дня Рэспублікі раніцай падумалася, ці не праводзілі нешта накінектаў бэрэзэмашу-акцыі й апазыцыя ў Барысаве, бо на прыпынку «СШ №9» бачу бамжа з бел-чырвона-белым значком на грудзях. Такі юн беспрытульны — съвідомы.

**Зміцер Панкавец,
Барысаў—Кастрычнік**

Андрэй Ганкевіч

СЪЦІСЛА

Пікет у лесе

У адпаведнасці з пастановай Баранскага гарвыканкому (Аршанчына) месцам правядзення масавых сходаў і пікетаў вызначана пляцоўка ў сасновым бары на ўсходзе гораду. У Воршы яшчэ лягася такім месцам стала пляцоўка ў Прыднепройскім парку. Але значную плошчу яе займае вілізны павільён-намёт пуйной кампаніі «Балтыка». Ды, здаецца, ніякіх пікетаў там пакуль не было. У спадарожніку Воршы Барані мноціны пазыцыі дэмакрату — так, у гарсавецце працујуць

некалькі незалежных дэпутатаў. Дагэтуль масавыя мерапрыемствы (у тым ліку с'яткаванні 1 траўня) праводзіліся на плошчы перад Палацам культуры. Ціпер прадпісаны мітынгаваць у лесе. Здаецца, там сто гадоў таму ладзілі свае майданікі баранскія рабочыя з мясцовага завода. Гісторыя паўтараеца.

Усё болей дамоў састарэлых

На Аршанчыне расые попыт на месцы ў дамах-інтэрнатах для састарэлых. З 11 тысяч пэнсіянераў, якія жывуць

у раёне, палова — алінокія. Іх даглядаюць на даму сацыяльнага работніка. Паслуга гэтая каштавае ад 6 да 11 тысячаў рублёў. У дзіўных бальніцах ёсьць 25 сацыяльных ложкай, куды змяшчаюцца самых нізмоглых. Тут старыя могуць заходзіцца гадамі, адпічаваны 80% пэнсіі за ўтрыманне. Але вольных месцаў для састарэлых у спэцыялізаваных інтэрнатах не хапае. Калі ў старых маюцца дзеци, то ў інтэрнат біруць пры ўмове даплаты імі да пэнсіі на ўтрыманне, а яно складае ціпер звыш 260 тысячаў рублёў штомесец, што больш за

сярэднюю пэнсію. Праўда, бываюць і выключэнні. Так, нарадзіўна па раашэнні райвыканкаму ў інтэрнат звяксцілі мужа і жонку. Абое да выхаду на пэнсію рабілі ў калгасе. Ціпер жа на могучу сядзе абслужыць, да таго ж двы сныя ня толькі не дапамагаюць бацькам, але і аднімаюць у іх частку пэнсіі на выпітку. Каб крыху вырашыць проблему, у найбліжэйшы час у раёне заплінівана аbstаліваць дом-інтэрнат на 25 месцаў у будынку былога дзіцячага садка ў Варчылава.

**Ю́ген Жарнасек,
Ворша**

Заезьдзіў, або Чаго ён баіца

ТЭНДЭНЦЫ

У дні чарговага прыступу казённага патрыятызму пачаў показку. «Баба, гэта праўда, што ў вайну не было хлеба? — Праўда, унучак. — А што, яны намазвалі масла праста на каўбасу?»

АНАТОЛЬ СІДАРЕВІЧ

Жанчына расказвае мне гэту показку пад гукі ваенных песен, што ледзь даносіцца з-пад прыкрыгта ручніком «брахучкі» — радыёэрпрадуктара (рэгулятар гучнасці зламаўся, таму «брахучку» сунімаюць так).

Пасля показкі апавядальніца выводзіць сэнтэнцыю:

— Чым далей, тым больш далёка гісторыя будзе вайна. Ужо маем дзяяці яна не пікавая. А яны як пачалі з новага году «перамога» да «перамога», дагэтуль суняцца на могучу.

— Заезьдзіў ен гэту вайну і перамогу — як моташна, — кажа маладая кабета. Яна, як і мнóstва жыхароў гэтага палескага гарадка, бесправодная. Маючы сядрэднюю спэцыяльную адукцыю, яна можа нідзе ўладкавацца. Яе, як і мнóstва, цікавіць не прамовы аб «вялікай перамозе», не камланье або нечуваныя посыпехах Беларусі, а адказ на просьбы сцягненых пытаннях: ці будзе праўда?

Пажылая кабета пытается:

— Дзе ты бачыў, каб дзеці жылі на пэнсію бацькоў? А ў нас так і жывуць.

Завод для сушкі агародніны ў гарадку Г. стаіць ужо каторы год. Раней на ім працавала чалавек чатырыста. Будынкі ніхто не даглядае, і яны начынаюць разбрэзаны. Даўжэны дроваапрацоўчы цэх былога прамкамбінату, што стаіць на вуліцы Перамогі, не падае знаку жыцьця. А гэта яшчэ сотня другая працоўных месцаў. Стаіць і завод жалезабетонных вyrabu. Работнік заводу апавядае, як яны штопанядзелак прыходзяць на прадпрыемства, каб пачуць, што працы ня будзе.

У заводу ніяма грошай, каб купіць патрабовыя матэрыялы. Работнік са скрухай глядзіць на прывезеныя «з-за сьвету» піліткі, якімі забрукаваныя падыходы да некаторых будынкаў у гарадку.

— Хіба мы не маглі бы выпушкаць гэткія, калі б і нам дали грошы за блюджуту?

Ен апавядае, якія нікія тутэйшыя заробкі ў парадкі менскімі. Называе колькі атрымлівае рабочы позўнага разраду ў стаціцы, у Баранавічах і ў Г. Чым меншы горад, тым меншыя заробкі.

Людзі выдатна разумеюць прыроду гэтае лёгкі. Так і кажуць: Лукашонка бацька менскіх рабочых, таму і падкормлюе ях, айракоры рэгіёны.

Пачуў і тое, што не рэкламавалася ў Г. прыяжджаў Сяргей Сідэрскі. Высокапастаўленыя чыноўнікі ў Г. бываюць нярэдка. Пажылая кабета так пракаментавала візит прэм'ера:

— Устрэвожыліся. У нас на рэфорнуме многія галасавалі супроты Лукашонкі.

— Адкуль вы ведаеце?

— Я ж сядрэдлюдей жыву і чую, што яны кажуць. Ці мала што нашы вортыкальнай намалявалі.

Як кабета, так і знаёмы лекар далёка ад аптымізму. Каб падніміць эканоміку раёну, патрабуюцца немалыя сродкі, адкуль іх возьмети. Ня будзе ж улада адбіраць іх у менскіх рабочых.

Лекар апавядае пра новыя звязы ў жыцці. Прастыуткі акізаюць паслугі ўжо і ў вёсках. Маноцца і першыя ахвяры платнага каханья. Лекар расказвае, як адзін знаёмец пасля падзедзіў на вёску прыўходзіць да яго на кватэру...

На маё пытанні, чаму ўлада заезьдзіла тэму вайны, доктар іранічна адказвае:

— Гэта не мая спэцыялізацыя. Лепш адкажуць спэцыялістам на изўрозах і пыхозах.

Пытаюся пра настроі тутэйшай наамніклятуры, бо памятаю, як яе прадстаўнікі неўразумела пыталіся: навоніта вы звязылі кандыдатуру Домаша? Ціпер, кажуць мне, наамніклятура безнадзеіна махае рукамі ад самага начальніка, бо на бачыць у «пяцёрцы» прахадных протэндэнтаў. Аднаго ў Г. называюць хлопчыкам, а ў другога вельмі хісткай пазыцыяй, бо працаўшы у рэсурсавым цэнтры.

— Патраўляюцца неадыннарныя падыходы, съвежыя ідэі і съвежыя людзі, — кажуць мясцовыя дэмакраты. — Правінцыя ўжо дасыпавае, калі не дасыпела да разумення сытуацыі.

Ганавічы — Менск

Гоголь адпачывае

Праця са старонкі I.

У гэтым выпадку сышлося ўсё, каб прэм'ера стала гучнай. Галоўная сцэна, галоўны рэжысэр (якім павінен зьяўліцца мастакі кіраўнік тэатру Валеры Раеўскі), у якасці аўтара інспірёрукі — галоўны — ці, ва ўсім разе, самы скандальны і самы вядомы — драматург найношай Беларусі Андрэй Курэйчык. На сцэне — Віктар Манаеў, Генадзь Аўсінінікай, Аўгуст Мілаванай, Генадзь Гарбуз, Арнольд Памазан.

Усё гэтася сузор'е бліскучых іменаў і рэгаль зычліва прыняло ў свае аблымкі пачынаючага расейскага пісьменніка М.Гоголя. Так загадчы літаратурычны часткі ласкава дазваліца раз на сто гадоў выступіц з бэнзіфісам на кірмашы.

Гледачу прапануеца містычна камдэя «Чычыкаў».

Штосці па-школьнаму знаёмае і не без прэтэнзіі на сучаснасць. Для аўтара-пачаткоўца абыдзенца.

Зразумела, што юліасыў пазму ў пракраставы рамкі сцінчнай дзеяціяжкі. Пазма — твор эпічны, патрабуе размаху. Каб сцінцуць «Мёртвыя душы» да патрэбнага ляканізму, Канстанцы Станілаускі ў свой час зъвірнуўся да Міхаіла Булгакава. Раеўскому хапіла Курэйчыка.

Курэйчык пастараваўся.

Бліскучы гоголеўскі разьдзел пра Плюшкіна ў Курэйчыкавай інтэрпрэтацыі сцінцуецца да трох з паловы хвілін. Адчуваецца рука майстры Аўгуты Мілаванавы, які грае Плюшкіна, скардзіцца няма на што: яго злытаваліся Старонка тэксту асаўльных намаганняў не патрабуе. Плюшкін-Мілаванаву слупом выхадзіць на сцэну, слупом некаторы час стаіць, потым сядзіць, потым зноў стаіць. Толькі-толькі ў душы плюшкінскай пачало прачыніца нешта чалавече, як волюю рэжысёра, што на дай актору абіжкавыць сябе абыгрываннем хоць якой доталі (адзіны ўпімны жэст Плюшкіна — цыганыне за сабой красла, што ў іншых сцэнах выконваюць «чыноўнікі» — слугу прасцінному), гэтася пачыніце гасціне ўжо канчатковая. Іграць німа чаго. Пастаўі табе міланеццю слупом — вось і стой, родненкы, а як хочаць краслам пазабаўляйся. Так что скрушини мілаванавускі голас нібыта лямант пра дапамогу: «Людзі, я ж яшчэ іграцьmag! Якога чортчыні краслы цыгань прымушаюць?!

I сапраўды — Плюшкіна да

Мілаванава іграў Ўсевалад Меерхольд, Барыс Петкер, Інаженій Смакунуўскі. Пытанье, што ж яны ўсе ў гэты ролі такога знаходзілі, калі іх пераемнікі нават на паклон высыці Бог (ці сумленне?) не дазваліле?

Пераважная большасць актораў дакладна ія бачаць розніцы паміж «Мёртвымі душамі» і «Ажаніцца — не журыцца». Загада: іграем камэдью. Яны і іграюць. Бліскучы камічны талент Віктара Манаева (Манілаў), Мікалая Кучыца (Сабакевіч), Алены Сідаравай (Каробачка) здольны трыманьці угаву гледача. Але ім ражуча німа чаго рабіць на сцэне. У кожнага загада прыгаслены скрутак паперы з пералікам памерлых прыгонных, кожны на працягу ізўнага часу ад яго пазабаўляеца. І калі ў Гоголя нават перадача гэтага кавалачка паперы ад памешчыка Чычыкаву абыгрывася, характеристызуе былога ўладара, то чым ў купалаўскай пастаноўцы, апроч тэмпэрэманту, бакенбардай іншай формай ды скажа-такога налету фривольнасці, Манілаў адрозніваецца, напрыклад, ад Сабакевіча, баюся, як ведае

нават сам пан Раеўскі. «Камэдью» іграюць биз гоголеўскага побыту, биз гоголеўскага гумару, а калі што съмешнае гледзіц і заходзіц, то гэта, відавочна, выдумалі самі акторы (напрыклад, паказаваныя пальцам на пахаванага ў замлі мужу — кожны раз пры згадванні свайго статусу ўдавы — відавочная прыдумка Алены Сідаравай, з чым мы іе віншаем).
Зрэшты, нават камэдью купалаўцы ў гэтым выпадку іграюць чамусыць зь пяжкансцю. Сцэна, дзе чыноўнікі калектыўна разважаюць пра прыроду чыноўніцкай сутнасці, чамусыць часткова перанесеная ў «Мёртвые душы» з «Рэвізора», дадэка ія съмешнае, хоць Губрнітар (Арнольд Памазан) з усіх сіл стараецца камікаўца. Капітан Капейкін (Мікалай Кірыленка) раптам зъяўляецца ў выглядзе пратра з чучалам пагулагна на плачы (усё зразумела: тупкай, чучалам — ехах! траба!). У астатнім ўсе — як у тэатры мадам Цісо: характеристыкаў ваксовыя і нецікавыя. Губрнітарык — яна і ёсьць Губрнітарык, Дачка-інетытутка паводзіцца сабе абласноўна ў рыфму, а Пракурор на здольны пераўвасобіцца ў съвінню, як бы яго ін атэстуюць Сабакевіч: характеристык не прадуманы і не прамалюнаваны пастаноўчыкам. І нават беларуская мова гучала так, быццам за куласімі акторы трэх гарадзін размазылі па-расейску, — з мяккім [ч] і [р'] — і не пасыпелі пераудавацца. Дарма што акадэмічная сцэна павінна быць узорам сцінчнай маўлення. Макаравай і Станіце, якіх я яшчэ заслыпіў на сцэне, сорамна было бы за такую зъмену.

Галоўны правал у ансамблі актораў — Чычыкаў. Рэч на ўсім, што Дзымітры Ясеневіч — актор мацайды: гэты недакон, як вядома, з узростам мінае. Проста Чычыкаў — Гогая робіцца фігурай містычнай

не таму, што мёртвяя душы скучляе па ўсей Русі-матухне. А таму, што ён, як д'ябал-спакушальнік, знаходзіц патрэбнікі ключ да кожнага сэрца. Раеўскі з Курэйчыкам спрасцілі сюжэт да немагчымасці. Чычыкаў у іхнім інтэрпрэтацыі — новы расеец (ён нават зъяўляецца ў малінавым пінжалку — так яны зразумелі гоголеўскі «брусінчын колер зь іскрай»). Ён ім якраз ніякі загадкаўасці быўня можа — як у любым з герояў показкі. Езьдзіц чырвянашчокі здаравяя, які з Манілавым гаворыць тымі ж інтанцыямі, што і з Сабакевічам, з Наздровым — што і з Плюшкіным, пракручвае афэру, дый... Дый нічога болы. Ні Чычыкаў, ні містыцызму. Ні Ресе́тройкі — на гэтым образам рэжысёра, дзікай буты, нават не замахваўся: на ўзмозе перадаца...

Як голас Валер'я Раеўскага на ўзмозе аказаўся перадаць Аўтарскі Голос Мікалая Гоголя. Адчуваецца, што хацелася пераўысці Таўстонагава, які чытаў у «Хануме» вершы Грыгорыя Абрэліяна. Але глухі, з цяжкім інтанцыямі, голос купалаўскага мастакага кіраўніка, здавалася, павінен быў проста запаўняць паўзы, якія больш нічым запоўніць не ўдалося. Або — іншыя вэрсіі — сказаў: павінен быць Аўтарскі Голос. А ўж які...

Адзіны, для каго Гоголь застаўся клясыкам, — бліскучы сцінограф Барыс Герлаван. Вялізнае крылов лістстра, што наўясіла над сценай, быццам павінна нагадаць: ўсё, што вы бачыце, шаноўны глядач, — толькі дрэны сон, скажэньне рочайнасці. Адлюстроўваны актораў пільвуюць, робіцца непазнавальнымі, прымушаюць узірацца і ўдумвацца: а на самай справе — што яно там адлюстравалася, у гэтым затуманенем штукі?

І гэта — адзінай гоголеўскай зарадкай ў напаўправальнай інспірэуры Курэйчыка—Раеўскага. У астатнім — Гогаль адпачывае. У водпуск сыпоў, каб нічога гэтага не бачыць.

Пачакай жа трохі. Адпачнеш і ты...

ЮБІЛЕЙ

Тэхноляг адраджэння

7 чэрвеня споўнілася 125 гадоў з дня нараджэння Вацлава Іваноўскага (1880—1943).

Літоўска-польская тагачаснае памежжа аbumовіла палітычны і нацыянальны прызырэтыты сыноў Леанарда Іваноўскага. Юры стаў польскім палітыкам, дзеячам Польскай партыі сацыялістычнай. У 1918—1919 гг. — міністэр прымасловасці і гандлю, а заўгэты працы і грамадзкага забесьпячэння ў першых польскіх урадах.

Тадэвуш (Тадас) звязаў сябе з літоўскімі рулемі і, арніталегія! Выпускнік Сарбонны, ён з 1919 г. працаўшаваў у дипартамэнце земляробства Літвы, быў арганізатаром Ковенскага ўніверсітэту, дзе працаўшаваў на пасадзе прафэсара аддзялення матэматаўчы-прыродазнаўчых наўку. Пасля 1945 г. — прафэсар Ковенскага і Віленскага ўніверсітэтаў, арганізатар і дырэктар Інстытуту біялагіі Літоўскай акадэміі наўку.

У адрозненіі ад братоў Вацлаў пайшоў у беларускі рух, хоць пры канцы XIX

ст. ніякай нацыянальнай арганізацыі не існавала. Іваноўскі і стаў сінім стваральнікам. Ён быў не толькі рамантыкам, але і цвярдым прагматыкам. Іваноўскі разумеў, што пачыніца нацыянальнае адраджэння варта з падставовых рэചаў — выданням кніг і газетаў, папулярызацыей беларускай літаратуры, заснаваньня нацыянальной партыі. Кантактаваць і супрацоўнічыць можна з кім заўгодна — палікамі, раперцамі, літвойцамі, немцамі, але галоўнае — беларускі прызырэты.

І гэтай дзеяйнасці Вацлаў Іваноўскі прысьвяціў ўсё жыцьцё — газета «Свабода», выдавецкая суполка «Загляне сонца і ў наша ваконіца», фундатарства беларускіх праектаў і шмат іншага. Максім Гарэцкі называў яго правадыром нацыянальнага адраджэнскага руху перад Першай сусветнай вайной.

За часам БНР В.Іваноўскі — міністэр асьветы, падчас польска-савецкай вайны — рэктар Менскага прадынстытуту. У палітыку ён вярнуўся толькі ўвесень 1941 г., калі заняў пасаду бурмістра Менску, спрабуючы

МАЛЮНАК СІРГЕЯ ХАРАДЗІЕНКА

паралельна арганізацію альтынамецкую Партию беларускіх нацыяналістаў. У пачатку снежня 1943 г. быў забіты неўядомымі тэрарыстамі. На пахаваньні Бацькі гораду спыніўся ўсёвесь ацалены Менск.

У асобе Іваноўскага дзівіць адна рэч: як ён ўсё пасыпявалі. Бо, апроч адраджэнскай дзеяйнасці, не забываў і на навуку. Бліскучы хімік-тэхноляг, які, паводле сучаснікаў, надзвычай захапляўся выкладаць свой прадмет. У 1909 г. абараніў доктарскую дисэртацыю пры Мінскім політэхнічным інстытуце, праводзіў досьледы над вырошчваннем цукровых буракоў у Віленскай губэрні, стварыў першы беларускі падручнік па неарганічнай хіміі. У пачатку 1920-х Іваноўскі на дэвізце «Свабода» здадзіўся ў мінскім інстытуце, праводзіў досьледы над вырошчваннем цукровых буракоў у Віленскай губэрні, стварыў першы беларускі падручнік па неарганічнай хіміі. У пачатку 1920-х Іваноўскі на дэвізце «Свабода» здадзіўся ў мінскім інстытуце, праводзіў досьледы над вырошчваннем цукровых буракоў у Віленскай губэрні, стварыў першы беларускі падручнік па неарганічнай хіміі. У пачатку 1920-х Іваноўскі на дэвізце «Свабода» здадзіўся ў мінскім інстытуце, праводзіў досьледы над вырошчваннем цукровых буракоў у Віленскай губэрні, стварыў першы беларускі падручнік па неарганічнай хіміі.

Мала хто ведае, што ў Купалаўскім тэатры ідзе п'еса Іваноўскага. У праграмы камэдый «Ажаніцца не журыцца» пазначаны аўтары: Далецкі, М. Чарот. Паводле эміграцыйнага дасыледчыка У. Сядуры (Глыбінага), за псуўданімам Далецкія якраз і хаваўся Вацлаў Іваноўскі.

Дарэчы, кніга Юр'я Туранка «Вацлаў Іваноўскі і адраджэнне Беларусі» неўзабаве выйдзе па-беларуску асобным выданьнем.

Алег Гардзіенка

Восеньскі маратон

Кіраўнік Беларусі рыхтуеца на сваім «Боінгу» ўзяць курс на Захад. У рамках 60-й сесіі Генэральнаі асамблей ААН у срэдзіне верасьня ў Нью-Ёрку плянуеца правесыі саміт Аб'яднаных Нацый.

Піша Раман Якаўлеўскі.

У сілу агульнавядомых прычын любое прамишчніце беларускага прэзідэнта ў заходнім кірунку, як правіла,робіцца падзеяй. І не толькі тому, што рабіцца гэта яму даводзіцца начаста. Схільнасць да экспромтаў, імпрэзійнай, ініцыятывы зайдёла выскіпала жывы вугтук сараднога рода па паўтыкаў і СМІ. Ці гэта было ў швайцарскім Кран-Мантана, ці на Кубе — на настолькі важна Галоўнае, пра незалежную Беларусь і кіраўнік пачаля гаварыць у сівеце. Пры гэтых часам упаміналася, што Беларусь, няхай нават савецкая, была сараднік — заснавальнік Арганізацыі Аб'яднаных Нацый.

Не сакрэг, што ў ААН у апошнія гады справы ідуць на надта добра. За 60 год стаў гэтага самага прадстаўнічага органу на Зямлі безнадейна састарэў. Ці здолбыны Эўропа, Азія, Амэрыка і Афрыка дамовіца паміж сабой, каб адаптаваць яго да новых реалій? На гэтую вельмі непростую тэму і будзе размаўляць узделнікі саміту. Наколькі плённым акажацца гэты дыялёт, ніхто толкам прадказаць не наважаецца.

У сакавіку 2005 году генэральны сакратар ААН Кофі Алан прапанаваў распачаць маштабную рэформу арганізацыі. У прыватнасці, ён пранікаўшы напісыць колькасць сараднікоў Рады бясыпекі з 15 (апрач паставіных членоў, у яе ўваходзіць яшчэ дзесяць часовых бяз права вета, якія выбіраюцца тэрмінам на два гады) да 25. Пра сваё жаданье стаць паставінымі чальцамі РБ з правам вета з самага пачатку заяўлил Німеччына, Японія, Бразылія і Індія, якія, аб'яднавшыся ў «группу чатырох» (G4), узяліся ўзвесьці ў ААН.

Кіраўнік МЗС Сяргей Мартынов.
Магчыма, пасылья верасынёўская саміт да саброўства ў Радзе бясыпекі ААН будзе імкнуша ўжо іншы міністар замежных справаў.

У кожнай з краін у G4 ёсць свае нядобрачыліць, якія ўсяляк спрабуюць чыніць ім першыкоды ва ўсіх пачынаннях. У выніку высьветлілася, што плянам «чацьвёркі» зібраюцца перапакодзіць Аргентыну і Чылі, якія не жадаюць узвышыць Бразылію, Гітлера і Гішпанія, што выступаюць супраць узмнечненых Німеччыны, і Пакістан, чым традыцыйным практыкім зіўляюцца Індія. Шэрэг гэтых краін склалі аснову другога блёку — «Аб'яднаныя дзесят гадоў» (Італія, Пакістан, Рэспубліка Карадзі, Аргентына і Мэксіка), які вылучыў сустречную прапанову: павялічыць ціпераціі склад Рады бясыпекі, як і меркавалася, на дзесяць членоў, але з тым, каб усе яны мелі часовы статус тэрмінам на два гады (хоць і з правам пераварынья). І раптам да гэтага, здавалася б, гатавага раскладу сіл дадаўся трэці па ліку плян рэформавання складу РБ ААН.

Зъявілася прапанова Афрыканскага саюзу,

якому, паводле задумы «чацьвёркі», і так павінна быць адведзена два месцы сараднічаніцца на дзесяць, як іншыя, а на адзіннадцать месец — да 26. Прі гэтым афрыканцы настойваюць, каб ім дасталіся два з шасці паставіных (з правам неадкладнага вета, а не адкладненага на 15 год) і яшчэ два з пяці часовых дадатковых мандатаў.

13 ліпеня Афрыканскі саюз, што прадстаўляе інтарэсы 53 краін, пропанаваў павялічыць колькасць членоў Рады бясыпекі на не дзесяць, як іншыя, а на адзіннадцать месец — да 26. Прі гэтым афрыканцы настойваюць, каб ім дасталіся два з шасці паставіных (з правам неадкладнага вета, а не адкладненага на 15 год) і яшчэ два з пяці часовых дадатковых мандатаў.

Ішчэ аднай горкай пілонам для «групы чатырох» стала заява прадстаўніка дзяржар-партнераў ЗША пра то, што ААН пакуль не гатова да рэформы паводле пляну G4, значыць, пытанне пра пішыроўку РБ треба часова закрыць. Пры гэтым назіральнікі адзначаюць пасыльніцу Расеі, голас якой, як і голас іншых ціпераційных уладальнікаў права вета, у гэтай суіснаваніі зіўляюцца выправшальными. Яны лічыць, што Масква паводзіцца сябе безніцынай і падтаквае Вашынгтону. Паводле слоў кіраўніка МЗС РФ Сяргея Ляўрова, Расея гатова падтрымазь любой варыянт рэформавання РБ ААН, але толькі пры ўмове, што ён будзе абіпрація на максымальна шырокую згоду баку. Але яе пакуль не назіраецца. Вось пры такім раскладзе сіл ўдавядзенца прадцаца на Нью-Ёрку беларускія дэлегацыі на чале з Лукашэнкам. І тут, відаць, варта звязніцца да адной проблемы Беларусь з ААН.

Як вядома, афіцыйны Менск ігнаруе спіцдакладчыка Камісіі па правах чалавека ААН. І на гэтае стаўленне беларускіх улад ніхто пайтиліцаў ня можа. Таму ЗША і некаторыя іншыя абуреныны, што, згодна зіўлечычым у ААН парадкам, у Камісіі па правах чалавека можа быць выбрана, па камісійнай паіркетна прадстаўленых у арганізацыі рэгіянальных твар, практична любая дзяржава, нават тая, у якой група зыневажаючыя гэтыя права.

Разам з тым той жа парадак прыводзіў да таго, што закандаўчы барадьбы за правы чалавека апініваліся часам за бортам Камісіі.

Кофі Алан прапануе замяніць ціпераціюю Камісію меншай паводле складу Радай, куды ўваходзіць толькі тыя краіны, у якіх абарона правоў чалавека адпаведае самым высокім міжнародным стандартам. На думку генэральнага сакратара, права чалавека павінны набыць у ААН статус, супастаўны з бясыпекі і эканомікай. У ААН ёсць Рада бясыпекі і Эканамічна-сацыяльная рада (ЭКАСАР). Значыць, патрэбна і Рада па правах чалавека. Алан міркуе, што Рада могла бы зрабіцца новым галоўным органам арганізацыі, члены якога будуть выбиращыся на пасады Асамблей большасцю ў дзіве галасу.

Паколькі да абароны правоў чалавека ў Беларусі паводле высокіх міжнародных стандартуў ёсць вілкія заўгаі (а іншыя наў矗та было бы назначыць спіцдакладчыка), то, трэба меркаваць, да Абанавых пішыроўку на контракт гэтага ў афіцыйнага Менску будуць свае прэтэнзіі. Што да пляніруючай рэформаванія Рады бясыпекі ААН, дык варта нагадаць, як я запісіў дзесяць год Беларусь двойчы прасоўвала сваю кандыдатуру ў непастаянныя члены. Пры галасаванні адзін раз Чэхія, другі — Байтары гэтага месца прайграла. Але жаданыя трапіць у РБ на страты. Запаветны мандат, ды яшчэ з правам вета, па-ранейшаму будзе адкрывальць пропуск у рэдзы сусветнай эліты і заставацца жаданай мэтай для МЗС любой краіны на плянінцы. І да гэтай мэты пасылья верасынёўская саміту ААН будзе імкнуща ўжо іншы кіраўнік беларускага МЗС. Зрэшты, усо палітыку Беларусь вызначае сёньня адзін чалавек. Так што вельмі важна, хто будзе на чале МЗС Беларусі.

Як правіла, падчас такіх сусветных мэрапрыемстваў, якім стане саміт ААН, яго выскысі госьцы ўзделнічаюць у свеасабільным маратоне рознага рода сустреч. Ужывляючы цікавым шрагам тых іншых, хто пажадае асабісту сустрэцца з беларускім кіраўніком падчас саміту. Есць падставы меркаваць, што ў гэтым шрагу будзе пэрважаць лідеры краін Руху недалуччыні. Беларусь — адзінай краіні ў Эўропе, якай зіўляюцца пайнапраўным членам гэтага рэгіянальнага твара, спадчыны мінлага стагодзьдзя. Нават у Маскве ў свой час выскікала зьдзіўленне жаданье саюзнага Менску зрабіцца яго членам. А Лукашэнка на супраць адыгрываць у гэтым Руху ролю лідэра.

Пуцін: беларусы ня нацыя

Працяг са старонкі 3.

Бо напярэдадні прэзыдэнт Беларусі на буйной нарадзе па пытаннях унутранай і замежнай палітыкі па ўласцівай яму зъедлівай форме абўруціўся вядзінім панібрацкім заявамі Аяцкава. «Вы знаеце заявы будучага ці, можа, ня будучага, пасла Расеі ў Беларусь. Дэльтырты Аяцкава, ягоныя экстравагантныя выказванні. Мы зь імі разьбіраемся. Мы ці慘 не валодаем інфармацый, гэта інтэрпрэтацыя СМІ ці ён сапраўдны гэта гаварыў. Тым ня менш, дыму без агню не бывае».

Дз. Аяцкав, якому мірсыцілія ліяўры Чарнамырдзіна-2, усяго толькі сказаў, што «Лукашэнка на траба надзымаваць шчокі, каб хтосьці там быў у яго на пасылках». Што сапраўдныя ня дужа адпавядзяць эўрапейскім уяўленням пра дыпламатычныя тыгэты.

Пакуль што цяжка меркаваць, стане Аяцкаву «будучым» ці настане (агрэман ён атрымаў раней). Але будучаму расейскаму

амбасадару ясна паказана на месца — пасла, а не якогася там «беларускага намесніка», як яго ўжо менавалася расейскай преса.

Зайважна, што адлуп эксп-гарараднічу супаў з абастрэннем адносін з Польшчай праз Саюз палякай і дыпламатычную вайну. Луцаваныя пыхілагічныя пасла, як гэта часта бывала і ў папярэдніх трох гады, мас ураўнаважыць канфлікт на заходнім кірунку.

Беларускія кіраўніцтва хацела з захаваннем ціпераціі двухсэнсіўныя стан, калі краіны існуюць «разам, але асобна».

Тры дарожанкі

У дзені, калі Аяцкаву даведаўся аб прыкрай несаходнасці распакаваць валізкі, «зубры» вывесілі над Нямігай расцяжку «Жыве незалежная Беларусь». Не, яны рызыкавалі юласным лёсам не для таго, каб вітаць апілвуху Аяцкаву. Проста ціперація саудыцца на асбасісту, а «у канчатковым рагунку мэта Масквы — дабіцца больш інтэнсіўных інтэграцыйных працаў» на фінансава-еканамічнай сферы». Напрыклад, ажыцьцяўіць пераход на адзінную валюту з эмісійным цэнтрам у Маскве. «Лукашэнка вы-

гатавае мабілізавацца на яго абарону.

Магчымасць перамогі на вітачках-2006 дэмакратычнага кандидата мнона клоапочкі А. Лукашэнку — гэта праяўлялася і на аўторкавай нарадзе. Ён шукае падтрымкі ў Расеі, але рана ці позна ад яго запатрабувае «сплачваць дойг» за такую падтрымку.

Пасля сустречы ў Завідаве на сайце politicom.ru з'явіўся артыкул маскоўскага палітолога Тадэвуша Станавая на глыбокім аналізіз — «глазамі з Москвы», вядома, — прэзідэнты беларускіх адносін. Так, Масква кідае Лукашэнку салодкія пернікі падтрымкі, піша яна. Аднак усе гэтыя «пернікі» адраваныя Аляксандру Лукашэнку асбасісту, а «у канчатковым рагунку мэта Масквы — дабіцца больш інтэнсіўных інтэграцыйных працаў» на фінансава-еканамічнай сферы». Напрыклад, ажыцьцяўіць пераход на адзінную валюту з эмісійным цэнтрам у Маскве. «Лукашэнка вы-

мушаны захоўваць дзіве свае ідэалычнасці», — разумеет Т. Станавая, — па-першае, як лідэр незалежнай дзяржавы, дзяржавы, які ажадоўвае нацыянальныя інтарэсы беларусаў.

Па-другое, як прыхільнік міжславянскай дружбы і асбасісту сустрэцца з беларускім кіраўніком падчас саміту. Есць падставы меркаваць, што ў гэтым шрагу будзе пэрважаць лідеры краін Руху недалуччыні. Беларусь — адзінай краіні ў Эўропе, якай зіўляюцца пайнапраўным членам гэтага рэгіянальнага твара, спадчыны мінлага стагодзьдзя. Нават у Маскве ў свой час выскікала зьдзіўленне жаданье саюзнага Менску зрабіцца яго членам. А Лукашэнка на супраць адыгрываць у гэтым Руху ролю лідэра.

Расея вайціць Лукашэнку стравоўкай ад неуічнай калісці выбірчай паіркеты, калі ён пойдзе «дарогай у Расею». Але Лукашэнка не ідзе «дарогай у Расею», бо абгрунтавана мяркую, што пасылья такога паглыбленія інтэграцыі непазыўжнна стравіць уладу. Магчыма, без паразы. Проста страціць. Чужая яеч-ния не вячна...

Захад заклікае Беларусь пайсці «дарогай на Захад», але падае змены лідэра. На пытанні, ці такія можа быць. Найдзізімічна, ідэалычна і кіраўнік для савецкага чалавека. Савецкага кіраўніка, якім ён навучаўся быць. Ідэалычна кіраўніка для савецкага часу.

Лукашэнка сканструяваў такую пабудову, пры якім яна адкрылася б. У выніку Беларусь трывама ўзяласцца курсу на гордую са-маізациі.

Некаторыя тэндэнцыі раз-віўціца краіны падаюцца перад-візначенай. Беларусь сувэрэнітэт на бывшай землі вілківідованы за-эўропейскімі саюзникамі. Задзіўленне жаданіем заставацца на пятыніца часам наябрэз-тых гадоў. Гаспадарка Беларусь пе-раарыентуецца на ўсходніяй рынкі збруя-зайскія. Эканамічна Беларусь дрейфуе на Захад, але гэта не супрадаваджаеща палі-тичнымі зменамі, і гэта ства-рае рыхаваніем для сувэрэнітэту і стрымкі для эканамічнага раз-віцця.

Ці існует для А. Лукашэнкі шлях, якім ён мог бы пайсці на Захад? А ці існует шлях, па якім ён можа выйсці з межы сваёй саматоеснасці? Саматоеснасці савецкага чалавека. Савецкага кіраўніка, якім ён навучаўся быць. Ідэалычна кіраўніка для савецкага часу.

Лукашэнка сканструяваў такую пабудову, пры якім ён стаў гарантам сувэрэнітэт і гарантам інтэграцыйнай адначасовы. На пытанні, ці такія можа быць. Найдзізімічна, ідэалычна кіраўніка для савецкага часу.

Татарам не дають пісаць па-турэцку

Пастанова Канстытуцыйнага суду Рәсей аб забароне татарскай лацінкі надала лінгвістичнай праблеме палітычны хакттар. Пішувц Лёлік Ушкін і Цімур Абдулзалиў з Уфы.

Паколькі чытаты ў Беларусі мала знаёмыя з сутнасцю справы (а калі знаёмыя, дык у ворсі і рэссійскіх СМІ), пачаць прыйдзеца з гістарычнага экспертузу. Татарская мова належыць да цюрскай групы алтайскай моўнай сям'і. Продкі татараў спачатку пісалі руцам, потым так званым «уйгурскім правапісам». Булгары з Волгі, адны з продкаў сучасных татарап, перайшлі на арабскі шрыфт пасля 992 году, съедом з пераходам на іслам.

У XIX ст. у выніку развіцця капіталізму і пашырэння заходніх ідэй татарская інтэлігенцыя пачынала крытыкаўца арабіцу. Узынікаюць праекты яе мадэрнізацыі або пераходу правапісу на іншую графічную аснову.

Чаму ўзынікла неабходнасць реформы? Па-першым, тагачасны альфабэт перадаваў систэму гукаў не татарскай мовы, а арабскай. Па-другое, арабская графіка тэхнічна нязручная. Напісанне адных і тых жа літар рэзка адразніваеца, ў залежнасці ад таго, у пачатку або ў канцы слова яны знаходзяцца, — таксама ад спалучанняў з іншымі літарамі. Гэтыя абставіны па ўмовах тэхнічнага прагрэсу стварылі дадатковую праблему, звязаную з немагчымасцю пісаць арабскай на друкаваных машынах (разынне было знайдзена толькі ў сярэдзіне 1920-х).

Нарэшце, непарыўная сувязь арабіца з ісламам і научанье правапісу ў рэлігійных установах не спрыялі скукарызаны грамадзтва і развіццю контактаў татарскай культуры з эўрапейскай.

Янайліф

Пасля рэвалюцыі 1917 г. рух за новы альфабет набывае новы мантаб. У палеміцы наконт рэформы вyzначыліся два напрамкі — прыхільнікі захаванья арабскага правапісу (пры ўмове ўнісеньня дадатковых значных зымен) і прыхільнікі пераходу на лацінку.

На пакаленіи татарап, якое змагаецца за лацінскі правапіс, гадавалася на расейскай клясыцы.

Варыянту пераходу на кірыліцу не было наагул. З аднаго боку, на памяці яшчэ съвежымі былі спробы царызму і праваслаўных місіянэраў наўязаць мусульманам расейскую графіку. Па-другое, бальшавікі, якія марылі аб сусветнай рэвалюцыі, самі зблізілі перавесыць расейскі альфабэт на лацінку.

Авангардам зымен быў Азэрбайджан — найбольш разывтая эканамічна і палітычна цюрская рэспубліка. Тут у 1922 г. быў створаны камітэт па пераходзе правапісу на лацінку. Першапачатковая азэрбайджанская лацінка называлася «jeni jol» (новыя сліхи), а ўніфікаваны варыянт, які ўзялі за аснову ўсе цюрскія народы СССР, — «яяналіф» (новы альфабэт).

З канца 1920-х на лацінку переходзіць усе савецкія юнкі, у тым ліку і чуваши, якія з 1870-х карысталіся расейскай місіянэрскай графікай.

У Татарстане ўядзенне «яяналіфа» началося прыблізна з сярэдзіны 1927 г. і закончылася ў асноўным да 1931 г. Дзяле пракладу наўнікі графіку літаратурных твораў заснавалі выдаўніцтва «Яяналіф» і аднайменны часопіс. У пэрыядычных выданнях тэксты нейкі час друкавали ў абодвух варыянтах.

На кірыліцу за адну ногу

Пераход да сталінізму значыў зымену ёктораў. Нацыянальная савецкая палітыка вяртаеца да самадзяржавных канонаў. Паступова скарачаеца колькасць нацыянальных газет і часопісаў, ліквидуюца нацыянальныя рэйны, мовы нерасейскіх народоў (асабліва ў межах РСФСР) выцисняюцца са сферы справаво-

татарскімі літарамі. У выніку ў альфабэт-99 зявіліся нязручныя для выкарыстання надрадковыя знакі. Між тым татарская мова знаходзіцца ў вострай канкурэнцыі з расейскай. Таму любы недахон правапісу адчуваецца вастрай. Аднак працэс пачаўся, і, думаецца, адкватнай карэктроўкі раней ці пазней у альфабэт-99 былі б зроблены. Але...

Каб другім не карцела

У першы год пасля прыняція закону аб пераходзе на лацінку ніякі рэакція з боку Масквы не было. Там усе былі заняты бойкай за ўладу. Толькі з пачаткам 2001-га пачалі з'яўляцца артыкулы аб культурным адрыве Татарстану ад Рәсей, узмажнены турэцкага ўплыву, пагрозы сэпаратизму на адлегласці 500 км ад Масквы. У адрозненіе ад аналагічных артыкууў мінулых часоў усе гэтыя пагрозы былі звязаны з уядзеннем лацінкі. Потым прыйшла чарга «звартаў абуранай грамадзкасці». Свой утес здабілі і службы культу: вярхуноў мяфты Рәсей Талгат Таджудзін наеднаразова пратэставаў супраць лацінкі. На самай справе, такім чынам татарскай біоракраты Крэмль указаў на яе месца.

З канца 2002 г. Москва пераходзіць у адкрыты наступ на права нацыянальных меншасціяў. 11 сінтября 2002 г. прымаецца панраўка ў закон «Аб мовах народаў РФ», згодна з якой альфабет дзяржаўных моў распублік могуць будавацца выключна на графічнай аснове кірыліцы. Пазней з новай сілай загучылі праекты губернізаны, узбуйнення рэгіёнаў, пачицца аншлюс нацыянальных акруг расейскімі краімі або абласцімі з відавочным прыцэлам на ліквідацыйны распублік.

Рускім літарамі

Тое, што было далей, нагадвае п'есу з вядомым загадзія фіналам. Вынік звароту Дзяржавету Рэспублікі Татарстан на Канстытуцыйны суд РФ па пытанні канстытуцыйнасці панраўкі ў лёгка прагнаваны.

16 лістапада КС Рәсей прыняў пастанову, якая канчаткова пахавала альфабэт-99. Адкрыта было засяданне, што рагшэнне пытання графічнай асновы альфабету «абумоўлене» як толькі асаблівасцямі дзяржавы. Дацей гэтыя інтарсіі канкрэтаваліся — «захаванне дзяржавнага адзінства». Зыходзячы з гэтага, суд прызначыў панраўку неспырэчнай Канстытуцыі, а каб падсаладзіць піліплю, за татарамі ўсё ж прызнали статус «іншародцаў», якія маюць прывілей, — мілісціва дазволілі выкладаць расейскую і татарскую ў роўных памерах.

Уявіце, што ўрад Латвіі прымае закон, які пераходзіць усе мовы, якімі карыстаеца насељніцтва, на лацінскую аснову, аргументуючы гэта неабходнасцю «захавання дзяржавнага адзінства».

Якія шаленія енкі пачуць б мы з лягеры расейскіх шавіністуў, колькі б абвінавачанні ў было на адрас «фашистычных уладаў», слоў пра дыскримінацыю. І апошніе будзе абласціна спраўдліва, аднак у адносінах да сябе.

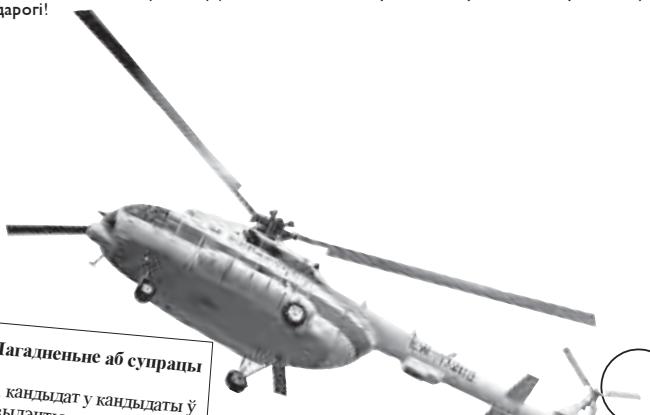

Стань адзіным

Згодна з Канстытуцыяй, кожны грамадзянін мае шанец 3 ліпеня прыніць вайсковы парад, патанчыць з моладзьдзю на Каstryчніцкай або ініцыяваць рэфэрэндум аб чарговым паглыбленьні інтэграцыі з Расеяй або ЭЗ. Кожны з нас можа стаць прэзыдэнтам. Для гэтага ёсьць два шляхі: быць Лукашэнкам або стаць адзіным кандыдатам ад апазыцыі і перамагы ў 2006 г. Жадаеце пасправаваць? Прапануем вам практикум у выглядзе настольнай гульні.

Як гуляць

Найперш знайдзіце сабе канкурэнтаў — такіх жа, як вы, амбітных людзей, каб гуляць разам. Зрабіце фішки, якімі будзеце «хадзіць» (можна скарыстаць шахматныя фігуры ці невялікія караняплоды). Потым вазьміце кубік, кідайце яго па чараЗе і рухайтесь па палі ў адпаведнасці з лічбай, якая выпадае на кубіку. Трапляючы на кружкі з нумарамі, глядзіце «Ўновы», што вас напаткала на цярністым кандыдацкім шляху. Месцамі ваша шанцаванне будзе залежаць ад таго, чотная ці няцотная лічба выпала вам на кубіку ў часе апошніга ходу. **Асобная ўвага — чорным кружкам**. Колькі б вам ні выпала крокай па кубіку, на чорных кружку вы мусіце слыніцца і выкананць заданне пад адпаведным нумарам. У працэсе гульні вы будзеце набіраць балы. Пераможа той, хто набярэ іх найбольш. Каб іх колькасць лепей запаміналася, запасіцеся якім-небудзь эквівалентам: запалкамі, драбкамі цукру, агуркамі — хто што любіць. Поўнімі куфлямі, з аглядкі на гарачыню, карыстацца не рэкамэндуецца. Шчасливай дарогі!

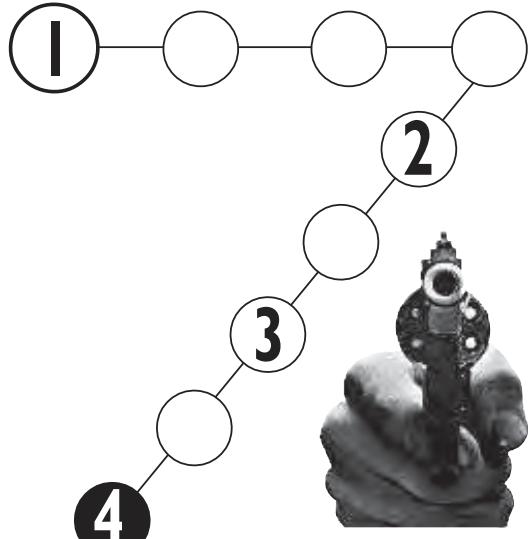

Пагадненне аб супраць

Я, кандыдат у кандыдаты ў прэзыдэнты, урачыста абяцаю няўхільна выполніць умовы гульні, хадзіць выключна па кружках у строгай адпаведнасці з лікам, які выпадзе на кубіку. Калі ж я парушу клятву і перастану трymацца правідаў гульні, няхай мой тэлевізар па ўсіх каналах паказвае толькі наўны БТ.

Дата

Подпіс

Умовы

1. Каб займець права ўдзельнічаць у гульні, падпішыце пагадненне аб супраць.

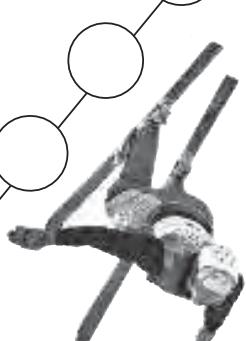
2. Вы запісаліся ў адну з пці партый «Дэмакратычнай кааліцыі». Партыйны сход мае вылучыць вас у кандыдаты. Аднак нават забаўляльны комплекс «Журавінка» і Менскі заапарк пасля звонка з Адміністрацыі не пагаджаюцца даць памішканыя для сходу. Давядзенца галасаваць на вуліцы. Калі ў часе апошніга ходу вам выпаў няцотны лік, вас адразу арыштавалі за несанкцыянаваны пікет. Вірніцеся на два кроکі назад. Калі чотны — вас забралі ў пастарунак толькі пасля таго, як сход аднагалосна прагаласаваў за вашую кандыдатуру. Працягвайце шлях.

3. Вы раскалоўлі адну са шматлікіх сацыял-дэмакратычных партый краіны і ствараецце з восьмі прыхільнікамі новую партыю. Трэба, каб яе зарэгістраваў Мін'юст. Эта доўгі і нудны працэс. Калі вам выпаў чотны — кіруйце ўлева, у марaton на чыноўніцкіх кабінетах. Калі лік чотны — управа. Віншаем, регістрацыя прайшла надзвіні гладка.

4. Папярэднія выбары ў Горадні. Чот — вы перамаглі, дадайце сабе аднін і ідзіце далей. Няцот — на гарадзенскім вакзале на вас сеў рой з пасекі Аляксандра Мілінкевіча. Сход напалохайце вашага выгляду і разбегнёся. Прапусьціце ход і папрыкладайце да твару халодныя кампрэсы.

5. Незалежная прэса надрукавала маніфэст вашага руху «Воля нацыі». Пасля гэтага некаторыя падпісанты (у тым ліку памерлья) заявілі, што подпісы пад маніфэстам паставілі бязь іх ведама. Доўгая судовая каміцель. Прапусьціце ход.

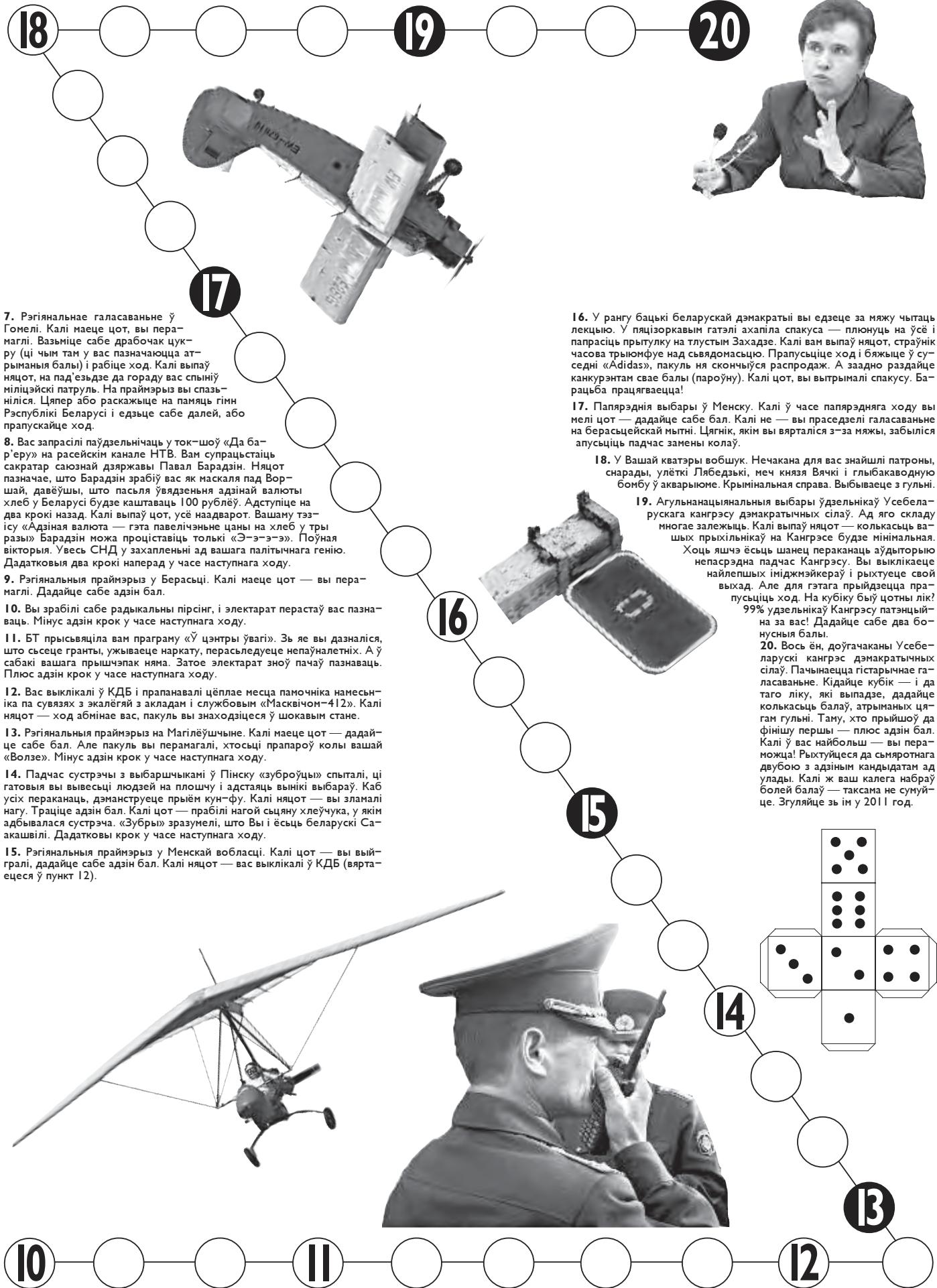
6. Каб перастрахавацца ад аранжавай рэвалюцыі ў 2006 г., улада выпрашвала аблішкодзіць лідэраў вулічнай апазыцыі. Калі ў часе апошніяго ходу вам выпаў чот, вы — акулярык і невялікі ахвотнік стаяць у пікетах. Калі нацот — вы здаровыя бугай, які па колькасці ходак на Акрэсціні даўно пералінуў Щучкіна. Вам інкrimінуюць пераход вуліцы на чырвонае сярэдзінне ў 1997 г., інтарпратуючы гэта як масавыя беспарядкі, і адпраўляюць вас на «хімію». Вяртайцесь на пачатак гульні.

7

8

9

Лёс імпэрыі

Працяг са старонкі 2.

Урэшце, ня так моцна зьяднелі самыя бедныя, як фантастична разбагалеці самыя багатыя. Перспектыўны ў Рәсей ёсьць, але зусім ня тия, якія бачацца артадоскамі і рэзваныштам. Рэч у тым, што сэньня існаваны імпэрыі ў градычным разуменны ўжо не магчыма.

Рәсейская імпэрыя мага зынінучу ў яшчэ пасля I сусветнай вайны, але бальшавікі штучна затрымалі гэтыя працэс на 70 год праз новую абалонку. Паспрыяла разбагалеці самыя бедныя, якія падпітурхнула эканамічнае і вайскова-тэхнічнае раззвіцьцё і дала ў рукі СССР ідёна-палітычную

індульгенцыю на гвалт у Эўропе — «галоўныя выратавальнікі ад фашызму» маглі дазволіць сабе значна больш, чым простыя камуністы. Дзякуючы гэтаму была дасянгута максімальная геапалітычная экспансія за ўсю 400-гадовую гісторыю дзяржавы. Але гэта было ў мінулым. Сэньня ж адбываецца тое, што рана ці позна павінна было адбыцца і праз што праішлі іншыя шматнаціяльныя імпэрыі.

На прыкладзе Брытаніі

Ці шкадавалі брытанцы аб страце Паўднёвой Афрыкі, Індіі і Канады? Відома! Але ж неяк перажылі. У Рәсей таксама ёсьць свая «Канада» — Сібір, і свая

«індзеіцы» — народы Поўначы. І магчыма, што прыйдзе час, калі сібіракам налакуцьці карміш ненажэрную маскоўскую бюракратыю і іныя захонуцьці. Стаян гаспадарамі сваіх багацьцяў. Але калінградцы пажадаюць зрабіцца дэмілітарызаванай часткай Эўропы, гэткім «расейскім Ганконгам». Хіба дрэна, што людзі хоцьці жыць больш багаты і незалежна, самастойна вырашапці свой лёс і несці за яго адказнасць? Гэта закон грамадзкага раззвіцьця. На месцы Брытанскай імпэрыі ўзынікала супольнасць англамоўных дзяржав. Аднак і мэтраполія, і бывшая калені ад гэтага толькі выигралі.

Частка каленій былой Рәсей-

скай імпэрыі ад яе ўжо адпала (Усходняя Эўропа, Закаўказзе, Сярэдняя Азія), частка яшчэ выспявае, але сам працэс мае аб'ектыўны і незваротны характар. Даўш што ж цяпер рабіць? Ліч сълёзы па бытой велічы або тачыць нажі на шматлікіх ворагаў — мусульманаў, габрэяў, каталікоў, грузінаў, амэрыканцаў, прыбалтав, японцаў, кітайцаў. Гэта такая ж беспэрспекцыйная рэч, як спроба адрадзіць Аўстра-Вугоршчыну ці імпэрию інкаў.

Правілы распаду

Праблемы, дачыненія ў новым кранамі паставілі абміркоўвакоўца — і ў Рәсей, і за межамі. Кожны ідзе сваім шляхам, упłyваючы на які Рәсей можа далёка не заўсёды. Значна менш вядома пра высыльванне ўнутрырасейскіх «падлеяў». Ці магчымы іншыя спосабы і шляхі вылывання з «сусерасейскага ўлонія», апрач чачэнскага?

Ёсць два краінія меркаваны: першое, афіцыйна-тэарэтычнае, — РФ непарушнай і адзінай на векі вечныя, другое, неафіцыйна-футуралигічнае, — прараз 10—15 год яна распадзенца на 10—15 краін. Прыхільнікі другога называюць эканамічныя, палітычныя, дэмографічныя і тэхналагічныя прычыны, якія прывядуць да падзелу Рәсей. Тут шмат залежыць ад маскоўскага кіраўніцтва: кіне яно ўсе рэсурсы на будаўніцтва новай імпэрыі або стане рыхтавацца да жыцця ў болып адкрытым і сыцілым «доме» — будучай Канфедэрациі ці Супольнасці. У першым выпадку дэзінтэграцыя напачатку замарудзіцца і нават спыніцца, але ў далейшай перспектыве пагражася хуткім, некіраваным распадам. У другім — крызіс прыме мяккую, хранічную форму, але развод пройдзе цывілізавана, і, бадай, зь меншай колькасцю «адколатых аскепак».

Найболып дэструктыўнымі фактарамі ўнутры Рәсей сэньня лічанца нацыянальных суб'ектаў федэральнай. Але насамарэч акрамя Татарстану, Чечні ды, магчымы, Башкарстану ніхто ўсур'ё такім не зъяўляецца.

Ня меншай пагроза можа прыйсці зь іншага боку — з канфлікту паміж багатымі і беднымі рэгіёнамі. Асаўліва калі першыя географічна аддалены і пачынаюць арыентавацца на новых рынках ды новых рэгіянальных партнераў — Калінінград, Примор'е, Сахалін, Усходняя Сібір.

Аднак высыльванне суворонітэту ў «ненаціянальных» суб'ектах — працэс марудны, ен магчымы толькі праз утварэнне грамадзянскай супольнасці, усведамленыя большасцю сваіх сацыяльных правоў ды маёмасці інтаресаў. А гэта можа расцягнуцца яшчэ на 25—30 год.

Шляхам Беларусі

Паводле іншага спэцнага магчыма развязвіцце падзеі у нацыянальных супольнасцях, дзе да ўлады легітымным шляхам прыходзіць аўтарытарны лідэр, які сівядома ці несівядома паскарнае працэс сувэрэнізацыі, хоць бы нахват дзеля таго, каб абараніць сваю ўладу на гэтай тэрыторыі. Яскравы прыклад такога развязвіцца — Беларусь і А.Лукашэнка. Пачынаў ён як «галоўны рэштруратар» Савецкага Саюзу, потым — як ініцыятар беларуска-расейскай «дзяржавы», але лёсунгі апошніх выбарчых кампаній «За Беларусь», «За незалежнасць» па мэркях 1994 г. трэба прызнаць чистыя «нацыяналістичнымі». Праўда, гісторыя з Лукашэнкам мае іншы бок — ен аказаўся і таленівітым «дзяяром». Больш за 10 год ён спраўна «дошы» расейскія энгра-рэсурсы ў абмене то на абіянані падзяліцца газавай трубой, то на клятвы ў вечным хадрусе, то праства на прызнаны ў бязъмернай любvi да расейцаў. Трэба аддадзьць яму належнае — робіць гэта вельмі вітуозна, што нават Путін якія можа пінчы зрабіць: салодкі міт пра «славянская братствства» для Рәсей пакуль важнейшы за горкі эканамічны прагматызм. Аднак, нягледзячы на ўсе гучныя інтэгратыўныя патугі, Беларусь у дачыненіі да Рәсей за 10 год з «унутранай каленіі» ператварылася ў юбоні суб'ект. І гэта яшчэ адно съведчанне незваротнасці распаду быўшай імпэрыі.

Тыповы лёс імпэрыі

Адным зь нешматлікіх фактараў, што тармоўзіць распад, магло бы стаць бурнае развязвіцце расейскай культуры і як экспансія на постсавецкай прасторы. Часткова гэта і адбываецца, але першападзеяе то, што паралельна ідзе яшчэ болып магутная экспансія — сусветная амэрыканізацыя. Не стаяць на месцы і нацыянальных культур, з іншага боку расейская культура прайшла наўпышы ўпрыгожаныя развязвіцца і сэньня, хутчэй, жыве настальгій пра «златыя часы». І самае галоўнае — моўна-культурнае тоеснасць не адмініструе закону эканамічнай фектыўнасці і попушку палітычнай самастойнасці, калі гэта несе грамадзству відавочную выгаду.

Такім чынам, шлях Рәсей — тыповы лёс імпэрыі нашага часу. А тое, што гэта адбываецца ў так званую постындуstryяльную эпоху, нічога не мяніе. Рәсей, як і Беларусь, застаецца індустрыяльна-аграрнай краінай XX ст., і ў найбліжэйшыя 10—15 год яе чакае наядом эканамічных расчараўваний, палітычных ператрусаў і сацыяльных закалотаў. Беларусь магла бы хутчэй за бытую мэтраполію выйсці з крызису «перехаднага перыяду», калі б зъезда з «энгра-тэхнічнай іголкі» і адышла ад палітычнай самаизаліяцыі. Рәсей ж пакуль наканавана быць моцнай сваёй бюрократыяй ды нафта-газавымі алігартамі, а слабай — эканомікай, дэмократыяй і сацыяльнай стабільнасцю. Але чым раней яна кіне прэтэнзіі на ролю новай імпэрыі, тым хутчэй якіхары стануть жыць лепш. Будзе гэта ў Федэрациі, Канфедэрациі ці Супольнасці новых краін — на так ісцітна. Ёсьць, урэшце, англамоўны і гішпанамоўны съвет — будзе з'яўляцца і расейскамоўны. Гісторыя праіняваетца, і на гэта баяцца якіхары паваротаў, разбурання старадаўніх ідэалаў і забабонаў. На жаль, расейская сівядомасць, вельмі замкнёна, абняжарана гэтымі забабонамі. Хіба толькі некаторыя беларусы могуць пасправаціца зь ёй сваёй ідэялістичнай замшлэласцю. Што ж зробіш, дзівесці год сумеснай гісторыі павінны быць пакінуты нейкім следом. Як і дзесяць апошніх год асабнага існаванія. Але ж колькі год і колькі спраў яшчэ наперадзе...

можа, кабеты, якія дасыгаюць «мужчынскі» посыпеху, — гэта жанчыны з kraю сігектру, якія адразуніваша ад іншых прадстаўніц свайго полу з таго што іншага гледзішча? Толькі што тады рабіца са звычайскімі відношэннямі вінушае ўсялікія няуначы на мужчынскі шавінізм?

Унутрыпалавыя адрозьненъні

Гэта яшчэ на ўсё. Хіба можна лічыць таякі выключны (як ха-
целі ў антыдварністкі) дадавам на
карсыць неіснаваныя эвалюцый-
на абумўленыя адразненныя паміж поламі? Якраз наадворт —
жанчыны, якія дасягаюць поспеху
у «мужчынскіх» сферах, даказва-
юць акурат спрадвільнасць дарви-
наўскіх палаажніцтваў. Відома, што
прасторавае ўяўленне вельмі добра —
практична гэтак жа, як у муж-
чынаў, — разлівіта ў жанчын, якія
падчас эмбрыянальнага развиція
сутыкнуліся з высокай дозай андра-
геніну. Тое самае з матываціямі і
гэхінасымі. Жанчыны маскули-
ізаваныя прафесій разлагают на аб-
вастропныя сцуганы дакладні гэтак
жа, як мужчыны, — павышынем
узроўню адразніліту ў крыві. Усё
сведчыць пра тое, што жыццёвы

шлях, які яны выбралі, стаў виникам іх прыроджаных схильнасцяў, а ня зробленага імі съядомага выбару (як нават я спачатку памылкова меркавала).

Аргументацыя, што датычыць «нутрышналады адрозненій», дастаецца са склонкі звычайна для таго, каб нагадаць, што статыстычныя абагульненіі нічога не гавароўца пра адзінак. Гэта праўда. Але хіба размовы пра перапіскі ў прафесійнай кар'еры і прасоўванні жанчын па службовай лесьвіцы не будуть тымі ёсць «статыстычнымі абагульненіямі»? Вядома, асабліва на сярднім узроўні кіравання (у большай ступені, чым на вышэйшых пасадах) жанчыны ў сярднім мени. Ці азначае гэта, што проблему перапіскі мы павінны абхадзіць толькі таму, што яна звыльняецца статыстычным фактом? А можыт, менавіта статыстычных шанціў датычыць вялікай часткі феміністичных баталій.

Сацыяльная лекцыя Дарвіна

Калі закранаўчыца праблемы са-
цыяльнай палітыкі, часта ўзынікае
пытаньне: навошта мяшаць сюды
Дарвіна? Але варты было б задача
адваротнае пытаньне: як наагул

можна ўяўляць сабе адказную палітыку, не заснаваную на ведах пра эвалюцыйныя адрозненіні паміж

полами? Бо палітичні розпізні ж павінні грунтавацца на разуменні чалавечай прыроды — мужчынскай і жаночай. Як я адзначала, найлепшы спосаб зъмніць паводзіны — гэта ўнесць адпаведныя зъмнені ў навакольнае асфэрдульзе. А слова «адпаведныя» можа значыць нешта зусім рознае для жанчын і для мужчынай. Гэту разніцу якраз і падказвае нам тэорыя Дарвіна.

Нядайна я прысцічала на высуплены нейкага сатырыка. Хочу-
чи як матці выкірьш «цаўзучы нэадарвінізм», ён частаваў публіку такім вось пердламі: «Не веру ў ген злачынасы. А калі так і існуе, дык напоўна ляжыць вельмі недалё-
ка ад гену «бінъ звольненым з пра-
цы».

Вельмі паліткарэктна — але цал-кам памылкова! Да статкоўка ўсьвядоміць сабе, як па-рознаму ўплывае беспрацюёне на жанчын і мужчынаў

беспрацоу на жанчын і мужчыну. Для жанчыны звалінъенне азначае проста страту працы, для мужчыны — гэта страта статусу. А гэта, у сучасніць зь іншымі палавымі адрозненьнямі, абумоўлівае зазывы-чай аблапотна розныя жыццёвия

шляхі для яго і для яє.

Мужчына зь нізкім статусам

Так, мужчына зі нізкім статусам — гэта партнэр зі нізкім статусам. Яму цікжай наэндэй жанчыну, а зайнішоўшы, цікжай яе ўтрымаць. Штобы, у якіх муж зарабіе менш за жонку, часцей распадаюцца. Раслын і рыхлыя сплюбнай нівернасці — сядродамэрыканскай вышэйшай клясы імавернасці, што гэта «нян» быў бацькам, меншая за 1%. У той жа час сядрод беспрацоўных жыхароў трущоб яна ўзрастает да 30%. Гэта, у сваю чаргу, прыводзіц да пашырэння бытавага гвалту: нізкі грамадзкі статус мужчыны спрыяе таму, што зайдзяць вельмі часта ператвараюцца ў жорсткасць.

Больш за тое, як і їмногіх відаї жывёл, паніжэнне статусу мае выразны изгатуны ўпшыў (сарод мужчынау, не сарод кабет!) на стан здароўя і працягальсць жыцця. Адначасова — і тут зноў відаць пада-
бенства зь іншымі відамі — муж-
чыны (але не кабеты) больш
схільны ісць на рыхъю, калі буду-
чыня ўяўляенца им няпэўнай.

Таму, калі, як съцвярджаў той сатырык, ген злачыннасці суседзій з генам страты працы, так адбываецца з прычыны эвалюцыйнага мінулага мужчынскай паловы чалавечага віду. Кожны, хто займаецца беспрасідлём, яго перадумовамі і грамадзкімі вынкамі, павинен усьведамляць гэта. Тэорыя эвалюціі абсалютна неабходная, калі мы хочам аналізаваць прычыны-выніковыя сувязі.

Саңылъяна палітықа, якай на ўлчва палавын адрозыненни, ны ессын ні аў-ектынай, ні спрэвядиц. Навопшта, нарыкспад, зағұлаць, што науучанье хлопчықай дізбұат адбываеща ідентична? Кауз үзіншті математикада (дай розынца ў пасынховасынің найболыш уражальная), дык виязиць, што первая хлопчықай вінікае із алды прыроды лепши разыгвота прасторавата ўяўленіе. Існуоць эмпіричны падставы съзывяджань, што, калі ў дачыненни дізяйчынкам ужызыць пәннің мэтады науучанья, якія дазваляюць абсызы гэтае обмажкаванне можна дасынтуць значна лепших вінікай. Менявита і павинна булавацца спрэвядітвай адкуцийная палітыка. Тое самае датычын спрэвадозвест, працоуздын узасын, гаспадарчага плянаванія...

Сацыяльная палітыка павінна быць эфектыўнай у зменшыўмім сусьвете. Гэтыя змены ахопліваюць і стасункі паміж поламі. Сёняня мы назірама рост беспрацоўнага сярод мужчын, а дзяласчовы расцэне колькасць жанчын, якім даводзіцца самастойна выхадзіць дзязелі. І аказаеца, што чым выпшэйшы статус жанчын, тым хутчэй звужаеца колькасць патэнцыйных партнераў.

Няроўнасць расце, і гэтак жа
хутка расце колькасць мужчынъ
з граманітнай паніжанай статусам.
Адначасова ўсе больш пашыраеца
перакананье, што праўная систэма
ня можа разглядзяць жанчыну як
уласнасць мужчыны. Як дасыль-
рады ўсяму гэтаму наша эвалюцый-
на сфармавала пысцікі, напры-
сытаты, што склаліся ў эпоху ка-
меннага века? Як будуть рэагаваць
жанчыны, як мужчыны?

Авараню навуку

Мас погляды не павінны надацца супярэчлівымі. Я праста займаюся традыцыйнай навукай, абапіраючыся пры гэтым на ня вельмі рэвалюцыйныя прынцып, што сацыяль-

ная палітка павінна грунтавацца на ведах. Так што ў сапраўднасці гэта погляды людзей, якія разважаюць пра сацыяльныя праблемы, нічога не ведаючы пра прыроду чалавека, павінны лічыцца супяречлівымі.

На жаль, навуку дагэтуль недаа-
цынваацы. Адна з прычын, зь яких
так адбываеца — добро вядомая
нах хвароба розлайтызым (асабіва
ў яго найноўшым увасаблены —
постмодэрнізму ў розных практиках).
За выняткам даскальных і прыродаз-
научных дысциплін, што валодают
прыродацкім імунітэтам, розлай-
тызым пануе сіненье ва ўніверсітэтах,
якія рыхтуюць ушызвуючу элиту
будучыні. У выніку пашыраеца
вартас жало стаўленыне да навуки
— вера ў тое, што не існуе ўнівер-
сальных крытэргіяў для адкрыванен-
ня праўды ад фальшу, што навука
не вядзе да прагрэсу, што німа
ніводнай спынчыфічнай прыметы
навуковых ведаў. Адной з прычын,
зь яких такую папулярнасць зда-
былі піматлікі крытэрыі эвалю-
ціі — што не звязаюць на факты,
лёткі і статыстыку, — зъяўля-
еца якраз з перакананьне, што калі
навуковы паўхыд — толькі адзін з
магчымых, дык і німа абавязковай
патрэбы ім карыстацца. З таким жа
поспехам можна прыняць і іншы
пункт гледжання — напрыклад,
тое, што стукні ў галаву.

Што горш, такая пазырьця лічыцца сэньні азтайкай адкрыласць розуму і прагнусцісці, а сапраўдная навука абавязчаеца аўтарытартай і трыумфалістайчай. Тым часам на вуко адрознівае перні за ўсё мэтадаў лягткі. Калі навукоўцы не згаджаюцца паміж сабой, існуюць альбо аектыўныя мэтады праверкі, хто мае рацый. Тэорыя, якая канкуруе адна з другой, правяраюцца досыльнымі шляхамі, і выйграйць тая, слушнасць якой пашырджаецца ў ходзе эксперыменту. Вядома, зазвычай гэта не так проста. Навука не ствараеца адразу, яна не бывае беспамылковай. Але — прынамсі, да гэтай пары — яна паказала сябе найлепшай реччю, якой мы валодаем, і спрычынилася да велізарнага прагрэсу. Калі людзі зразумеюць, што такое навуковы мэтад і ў чым кропіца яго сілы, да іх нарэшце дойдзе, што ёсьць усё-такі розніца паміж ведамі навуковыми і ненавуковыми.

Зрэшты, велізарны патэнцыял эвалюцыйнай тэоры не да канца аргансы самой наукаўскай супольнасцю. Мінула ўжо паўтара стагоддзея з адз'яўленнемі працы Даўгіна «Аб паходжанні відаў», а на дадзел існуюць абшары біялёті, не закранутыя эвалюцыйным мысленнем. Нават сярод тых, хто спасылаецца на Даўгіна, із якіх руць на наш уласны від праз прызму эвалюцыйнай тэорыі сустракае ізўна супранцўленне — асаўліва калі мы паглыблімся ў проблематыку міжпалаўных адрозненняў. Гэта ў нейкай ступені нагадвае аптычадварынаўскі падыход ХІХ і першых гадоў XX стагоддзя — чорная пірыяду ю гісторыі эвалюцыйнай тэорыі, калі ў біялёті дамінаваў вульгарны эмпрызм, а тлумачнымі мханізмамі адаптациі адмаўляліся як тэлягічныя, якія выхадзілі за межы эксперыментальнага матэрыялу, а праз тое неінавуковыя.

Тому проблема заключаєцца ня толькі ў грамадзкім успышыманні дарвінізму. Траба таксама выхаваць дару да гэтай тэоры ў мноствах прадстадунку съвету науки. Але калі ў мінульых стагодзьдзі атмадаўленні Дарвіна было намагаль трагедый, дык сеяннішняе намагаць фарс. І німа сумнення, куды пакроцьці наука.

Залатая Горка

ЛЮДКА СІЛЬНОВА

Залатая Горка

Трамай ружовы, як трускали
(Што са сцябліны — і да каўкі
Днём дачым, вольным, залатым!),
Імчыць: «Ты—тым, ты—тым, ты—тым».

І немінуча
Усё гэта:
Свабода, будучыня,
Лета.

Яно, гарачае, ляціць
Зьвініца! Груюча! Стракаціць!
І забірае з паплавоў
Чаканыя тых, хто быў гатоў...

На горку цягнецца
Трамай.
Бывай, маркоты дзень,
Бывай!

Мы — тут,
Якая адгаворка:
Паўлета,
Залатая Горка...

АННА ТІВІІЧК

Дождж у Менску

Гэты дождж, гэты кволі шоргат
Па цёпламу шкуну, па блясе
Халодна—блакітнай. Горад
Аціхлы, прыбраны, ясны...

Я так люблю яго, неба!
Вуліцаў роўных аснову.
Як драгое здроб'е,
Што не заменіш новым.

Марожанае ля ГУМу

Будзённы ранак.
Роўна дзвеци.
Дзесь пераходы
Чорна зеўраць...

Мяне ля ГУМу
Асьцярожна
«Ражок» прымае
Для марожанага —

Празрысты бриль,
Нібыта з вафлі,
Каб пад зямлю
Ямчай мы трапілі...

Я азірнуся
Засподжана:
Натоўп у белым,
Як марожанае.

Цячэ для ранишній
Малітвы
Уніз, у храм
Святога Мітры.

Імкніе свабоднай
Ручайнай —
Каб адрадзіца,
А на згінуць...

Няма нам лепшага
Ў сусвеце,
Як выйсці зь цемры
Ў дзень і вечер!

І мне ляціць
З духнінай ліпы
Ў далонь
Букецік невялікі!

Інспектар быў
Непатрываханы
З дажджэнай...
Палачай марожанага.

Сябру

Спляці
З май
Сваё слова —
| ўбачыш
Біты сцягі!
Скажу сабе:
«Адмыслова!»
Шану табе:
«Дараў!»

Спляці
З май
Сваё слова —
| ўбачыш
Неба з ільну...
Радзіма
Ня можа быць
«Новай».
Мы любім —
Абое! —
Адну.

«Тутэйшы»: вечнае

І зьліўся блакітны зь сінім
Так лёгка, як не было
Ні шматабяльны сілы,
Ні тога, што звёў «сіло».

Я — знаю: яго згубіла
(Здагадка прыйшла наўпраст:
Я, пазуна, яго любіла)
Кашула, што наўфрост...

Ен вырваўся — страшы, кволы,
Разъздэрты надвое, голы.
Ужо скіраваны ўніз,
Крыбёю прахаркаў: «Сыс!..»

Добрая раніца

Усё праходзіць
адчуваючы
ніспраўджаючы
і праз тое
памылак
у хъяццёвым пляне, —
каля ўзыходзіць
златое,
як першаінасць,
сонца ўраны
над горадам
і над ракою...

2004—2005

НОВЫЯ КНІГІ, ДАСЛАНЫЯ Ў РЭДАКЦЫЮ

Вялікае княства Літоўскае: Энцыклапедыя. У 2 т. Т.1: Абаленскі—Кадэнцы / Рэдкал.: Г. Пашкоў (гал. рэд.) і інш.; Маст. З. Герасімовіч. — Менск: БелЭн, 2005. — 688 с. ил.

Кнігу, якую можна на-
звыць інтэгральнай, — гісто-
рыка-культурная прастора
тут не замыкаецца ў межах
Беларусі, замацаваных у
XX ст., а ахоплівае таксама
літоўскую і ўкраінскую
частку ВКЛ.

**Геніопіл Ларыса. Каб вы-
ведалі: З эпістолярнай
спадчыны (1945—1984).**

— Менск: Лімарыос, 2005.
— 448 с. + 12 с. іл.

У гэтай кнізе шырокага
фармату сабрана багатая эпі-
столярная спадчына паэта.
Паэтчыны адрасаты жылі на
розных кантынентах — у
Аўстралії, Літве, Польшчы,
Расеі, Чххі, на берагах Ат-
лантычнага і Ціхага акіяна
у ЗША. У кнізе — 355
лістоў.

Някепскі падарунак ама-
тарам творчасці Ларысы
Геніюсі, 95-годзідзе якой
будзе адзначана 9 жніўня.
Дадатковы плюс такіх книг
— можна чытаць з любой

бачнын.

**Гісторыя Беларусі: У 6 т. Т.4: Беларусь у скла-
дзе Рaseйскай імперыі (ка-
нец XVIII — пачатак
XX ст.) / М. Біч, В. Яноўская,
С. Рудовіч і інш. Рэдкал.:
М. Касцюк (гал. рэд.) і інш.**
— Менск: Экапрэзітвтыва,
2005. — 519 с. іл.

Гэтае выданне ствараец-
ца супрацоўнікамі Інстытуту
гісторыі НАН Беларусі, але
афіцыйнага тытулу Акадэміі
ні мае. Тому аўтарскі по-
чырк тут больш выразны і
менш дэтэрмінаваны.

Этымалагічны слоўнік

беларускай мовы. Т.10: П /
НАН Беларусі; Ін-т моваз-
наўства імя Я. Коласа; рэд.
Г. Цыбуна. — Менск: Беларус-
ская навука, 2005. — 325 с.

Працяг шматтомнага
слоўніка, дзе прадстаўлены
находжаныя слоў і іх сувязі
з роднінскимі словамі бела-
рускай ды іншых моў.

ADz

**Літаратурная панарама
Віцебшчыны**

Пабачні съвет чацьверты
выпуск літаратурнага альманаху
«Дзявіна». Віцебшчына
літаратурная». Укладальнік і

рэдактар — старшыня абл-
ласнога аддзялення СБП
Франц Сіўко.

У 1992 годзе першая
«Дзявіна» выйшла ў «Мас-
тацкай літаратуры». Тады
плянівалася, што альманах
будзе выходзіць у менскім
выдавецтве пэрыядычніка. Ни-
я выйшла, таму абласное ад-
дзяленне СБП вырашила
выдаваць зборнік уласнымі
сіламі. У новым нумары
з'явіліся вершы 67 пэ-
этатаў, 15 аўтараў выступаюць
з прозай, эсэстычай, успам-
інамі і перакладамі.

У прадмове да кнігі Франц

Сіўко напісаў: «Далёкае ад
прэтэнзіі на поўнае адноств-
рэванье творчай палітыры
краю, яно [выданыне] дасыць
засікаўленаму чытальніцам ізў-
нае ўжлёненые пра яе тэма-
тычную скіраванасць, геа-
графію, дапаможа зарыен-
тавацца ў мастакоўскіх пры-
хільнісцях прадстаўленых
тут аўтараў».

Так, найстарэйшы паз-
Віцебску Даід Сімановіч
прапанаваў альманаху ста-
ронкі свайго дзэйніка, у
якіх згадаюцца сустэречы з
Васілем Быкаўм.

Васіль Кроква

КВЭ-КВЭ-КВЭ

АРКАДЗЬ ЛІТВІН

Ад замежнікаў, пановівітвя, братове, больш клопату, чым карысць. Хіба зваліўся б на Рэч Паспаліту шведзкі патоп, каб на пасадзе ня швэда Вазу мелі, а каго з нашых? Не было б і рокашу яснявальможнага пана Любамірскага да Монтваў тых жудасных, дзе гэтулькі марна паялягло... І з французамі што ня прынц, то валтузьня. Адзін выбраны ў час не даедае, а колішні, даехаўшы, глядзішь і ўцёк! А саксонцы абодва, не перад сном успамінаючы? Гэта ж не паслыпеш з адной канфэрээнцыяй разрабація, як ужо новая свой акцэс прапануе... Але ж як дуду надзымеш, так дуда і грае, самі вінаватыя. Ці ж так было з Ягелонамі, з Янам Сабескім?

І слонами, з янім Сабоцким:

І ю інших справах шмат ад чужаземецьї школи! Нават калі што добреа прапануюць, сачыць трэба, каб ня выйшла на благое. А дзеля гэтага і спрыт патрэбен, і вока пільнае. Хоць бы продка майго, Міколу, успомніўшы...

Распавесыці, кажаш? А як там, сыне-браце, нашы конікі? Не маркоцца, што ты іх без нагляду кінуў? Зайдзросна табе, што мы тут грамадоны ды пры цяпле, а табе толькі і заняті ў шалій за камарамі ганіца? Бегаеш там, як ят па жорнах. Ты іх з пістолета ў вока — і аман крывасмоку! Што ж, можа, і варта ўспомніць што-кольвецы дзеяла наўкі.

Восі, для прикладу, чаму Радзівілл ад кальвінства адступіліся? Ты, браце-канфедэрца, пису не кашпіль і не пасьміхайся! Мікола, калі хочаш ведаць, і ў рэлігіях кемў ня горш за біскупа ці там архімандрыта. Я да ўсіх з павагаю, але калі чаго зашмат, то чалавеку блытванія ў галаве. Хоць бы тых арыянаў нагадаўшы. Рабіці і добрае, але ўж шабля драўляную націс — эта надта. Што этая, каб продак мой такую цацку начапіў? Ды я аб ім і ўспамінца бы саромеўся, бо які дзіў шляхіц з такою прыладай можа ўчыніц?

На шастьце, мінусала тая мода, але пайшло кальвінства. Ізноў чалавеку глумота. Адно што, прыкладам, такому, як я, усоды зірнуclid цікава. Другое — како выбраць, калі ўсе да сябе цягнуч? Трэзіе — на ўсіх грошай не набярэсься!.. Так, сёе-то агладашы, мушу признаць, што ў кальвінстве залишня съціпласьце, крыху нудотнасцю наise. А эта, асабліва па нядзельных днях, не па маёй натуры. Бо калі ў храмах розныя выявы ды статуі залачоныя, маліца — веселей. Што да съятароў, то кожны прыдатны, абы стараваты ды глухаваты. Тады і споведзь ідзе бяз клопату, і патрабаваны меншыя, бо, як ні кажы, ве сваё бяз я вілаты змінішацца.

Але стрэліла некаму з Радзіві-
лай у галаву стаць кальвінам. А

куды іголка, туды і нітка: прымавачка, пане-браце, да пана з паданымі на горш, чым да мужа з жонкай, стасцуша. А што ўмлены люд можа вытвараць з суседам-іншаверцам, мы, на щасце сваё, не назіналі: хопіць, што, пра іншыя народы чукочы, сціхахо бэрэ. Так што і тут на варта бываю рзыгаваца. А калі ўжо здара-лася, то нельга прагледзіш на го-ду з гэтай прыкрасыцю раз-вітацца. А начын, які на міркую, трэба буда з іголкі.

І Мікола такі випадак не праг-
ледзеў. У Саксонію трапішьши,
спаткаўся там з князем Радзіві-

Аркадзь Літвін — пісьменнік.
Жыве ў Горадні

лам, Перуном, Сироткам, Чор-
ним щ Ръкым, а можа, і Ры-
бакам, на памятаю. Кожны ў-
іх мей麵ину, нібы на вяско-
вой вуліцы, але ж то князі: им
кожнай прыхамаца ши цноту слу-
жыць. Хоць бы з тым кальвін-
ствам. Ба на той час князі ші то-
змусі да кальвінаў упадаць-
шы, да таго, че як француз

не, ци то япч ад таго афекту не пазбовіўся. Як бы там ні было, у Дрэздэне на Лінгайці, дзе адбылася кальвінаў аж райлася, меў Радзівіл з імі сустэрэны. А які Мікола ў кальвінскіх хіртавіках кемнісъял меў, то лепшага да-радцы князь і не шукай. Думаеш, пане-браце, калі Радзівіл, то яму дарадцы непатрэбны? Памы-ляйся! Невядома, якія ная-часцы мог напаткаць, каб не бы было тады з ім Мікола.

Пры адной размове гэткі абыходліві француз, а іх там, ад караля Людовіка ўцёкшы, процьма, падае Радзівілу мяшчак. Тут, кажа, тартуфэлі, рэдкая гародні-

на смаку незвычайнага і дзеля здароўя вантробы выключная. Увагі патрабуе, але плён і зада вальсневыне пры спажываньні велізарныя. На вашых гародах прыжывешча лёгтка, і мецьмене пяршэнства ў славе на ўсім Вялікім Княстве. Хітра падкаціўся: Радзівілы дзеля славы роду на грошай, ні працы людской не апачы ткаюць.

Ну, тос-сёе, геречуць, француз смалою ліпне, князь гжэнча ў падзяках рассыпаецца, а Мікола да ўсяго збоку прыглядзеца. І падалося яму, што ў вачах таго кальвіна — а француз, натуральная, кальвінам быў — нібы ісクリйніка нейкай, нібы чалавек жарцік замысліў. А можа, і насыміхашца з князя прыйшлай ахвота. Ну, этага Мікола аніяня ног дазволіць і пільнасьць падвоіў. Паслухалі князь звы Міколам, як тое ўсё захоўвацца, трэба, як па вясне абыходзіцца, ды і разыўталаціся.

Ужо на сваёй зямлі Мікола звярнуўся да князя на адзіноце:

— Дазвольце, ясьнепане, мнє
самому заняцца тымі бульбінамі.

Ад пачатку, дзеля зручнасці, так ту гародніну назваў. Рознае, кака, бывае з замежными расыльнамі, а ў міне ёсьць фальварачкамі, у глашучы. Калі што якое, неяк абыдзеца. А прынясьвійскай рэзыдэнцыі ў выпадку чаго чутак да плётак, а зь ім съмуху, не пазбегнеш.

Падумай існявляможны, вус паторгаў, узважыў так ды гэтак і пагадзіўся. Аддай мяшчанак Міколу і папрасці пастараца, каб ня горіл да тых саксонскіх францы-
зў вынікі мець. На tym і разьвіталіся, а па дарозе на фаль-
варак Мікола з пляменнікамі
прыгуды мелі. Нехта некаму недзе-
шапнуў, што князь Міколу на пе-
раходу скарб даверыў, ну і пераст-
релі цікаўныя на лісной дарозе.
Ды на тых перастрэлі! Самых
зухвалых Мікола з пляменнікамі

да Аўрама на піва выправілі, астатніх, шаблямі пачаставаўшы, да галопу змусілі. Пытаеш, панебраце, пра пляменьніка? А ты падумай, адкуль я ўсё ведаю? Усё ж

апавяданьне
для школьнікаў

Саксонії французам відійшла пас-
лабленіє, вось і східніші нехта-
гетакі гатунак тартуфеля їх
вигадаваць, каб звару щи засма-
жыў — і, даруй, божа, ласайся! А
на мой пагляд, як той казаў, няма-
мяса — то і жаба не прыкраса.

Выкінцъ бы ўсё, але як з да-
дзеным словам і ўзятым авбавяз-
кам? Да таго ж меў князь давер-
да навук саксонскіх.

Доўга думаў Мікола, але ж прыдумаў. Ключ ад варыўні пры себе пакінуў, ад тае пары ніхто туды ні нагой. Жар ад парога ў парабка браў і попел яму аддаваў там жа. Ішло так, аж пакуль саджаца. А як надышла пара, плу-жог загадаў наладзіць, коткычкі падрыхтаваць ды бабам сядзець, чакаючы. Сам жа ў варыўні зачыніўся, копыкі перад ім ды ца-брэк з вадою. Як то какуць, умеламу рукі не баліць: бярэ бубліну над цібрам ды вострым ножыкам жыті! Жаба ў ваду, а палаўнікі ў кошыкі. Так нарыхта-ваў і панёс бабам. Жанкі ў яго паслухмияны і, у прыклад пану, кемнія, як рэдка дзе. Наказаў ён класцы ў разору тыя палаўнікі храсткамі ўверх і праз адноўлька-вия прамежкі, прыгледзей, як за-вораюць, і барозны загадаў кал-камі пазначыць дзеля пізунайскі. Ну а далей па прымяўцы: хвою зраззю, і ті пены прыбрызы. Пры-цекам з жабуцік у вядро ды на-балота: квазіхан'я колкы ўлезе ды за жыщыц дзякуюц! Гэта вам не Саксонія і не Францыя: жывіце, божыя стварэнні, адно бусла сцеръжыцца!

Па восені, прайда, папрасціў Мікола яшчэ году. Раствумчайшы князю, што плён пакуль невялікі, бо і глеба ў нас іншай, і да надвор'я раслыне трэба прызыўчайца. На пасцьвяджэнне ўласнай гадоўлі бульбіны паказаў і пераказаў научакаць. А як па прайдэ, то сабраў няблага, толькі на быў пізуні, цы не зашылася ў катарой жабуцька.

Даздов атрымаўшы, супакоіцься, і ўсё пайшло звыклым парадкам. Па вісьне як ні пускаў сяяцло, нават листэркам спрабуючы, — ані квзку. Што ни раз-разаў — ўсё чыстае. Але садзіць, як і летас, палавінкамі вырашыў. Бо кемны гаспадар заўжды свой гешфт згледзіц. Такім чынам падвою барозны і такім плен загроб, што і засеку не хапіла. Што, птыгаеш, далей? А да-ляй, як кажуць, кончан баль і скрыпкі ў торбу — скрыні на вазы ды на Насьвіж! Адны пад семяннуюю, іншыя праста пад вар'ёнку кухарскую.

Давідас Мікула два гады запар тлуміцца, пакуль жаданага дапыў, але на сваім паставіў і адкальвінскіх глупствай Радзівіл ляй асланіў: канчаткава адступіліся, даведаўшыся, як тое было. Праз гэта затрымалася бульба на шляху да нясівскіх гароду, а — што за тым — і да пераймання іншымі. Бо хто ж насымліца Радзівілам наперад забягць? Яшчэ і сέньня малата тартуфэлі распачысціліся, але распаўзаюцца па засценках... Так, глядзіш, пачніць насяня грэчкасемі, а бульбашмай дражніць. А што, смачны! Сам сё, і на пана глядзеў. А што з кальвінствам, пытаваш? А куды іголка, туды і нітка. Вярнуліся хто куды: алды ў царкву, другія да касьцёлу.

Наш шлях

Залы на сяджэнніяў. Дэпутаты і депутаткі, тэлебачанні, рады, карэспандэнт, чалавек. У прэзыдэнта Мікалаі Іванавіч і Iгар Антонавіч, які сціпець.

Мікалай Іванавіч (седзячы, у мікрофон) ...Бо іхняе разуменне дэмакраты для нас непрымална. А ціпер — Вера Пятроўна. Вера Пятроўна, што ты там хацець, ну ідзі, давай, бед на носе.

Вера Пятроўна (у шыкоўным касцюме, але счэрванеўшы за пачы крокай ад трывуны). І дам, яшчэ як, што мала им яя стае, бо крӯйдна мне, крӯйдна, таварышы, і балюча. Яны ж на хочуць нічога ведаць! Я, выбачайце, трохі хвалююся і, можа, кажу што я так...

Першы дэпутат. Так, так, гавары, не хвалюйся.

Другі. Ага. Тут усе свае.

Вера Пятроўна (на лініі з бутэлькай ў шыланку). Дзікую, і скажу так: на верашнія, круціць, чынніца, а прыхалі б, каго мы запрошім, і з намі! народ, каб запытанаць, дык не, баяцца, бо што гэта быў бы за адказ, што за праўда, вы не хужой за мяне ведаце. Ну яна хоча напрысты чалавек і ў прыватнасці жанчына. А я буду гаварыць за яе, бо ведаю

як свой яе боль і патрэбу жыць добра. Не, некаторыя, і тут на траба саромеца, хочуць, ну вось я, напрыклад і па-праудзе кажучы, нават ведаю, што то зоркі так сышлі, што яшчэ што, а вазьміце якую іншую, з гушчы, з наступу, выягніце з тунэлю эмтру, так як адэзжа — не і ўсе! Ну і чаму гэта, здавалася б, так, чаму не, чаму на хоча?

Першы дэпутат. Ну і чаму?

Другі. А насамреч?

Вера Пятроўна (узяўшы са шыланкі глыток). А таму, што не яе тое жыцьцё, таму што ў тым іхнім добрым нічога для яе добрая ніяма!

Першы дэпутат. А, вось што!

Другі. О, чорт вазьмы!

Мікалай Іванавіч. Вельмі, вельмі шікава. Iгар Антонавіч?! Ты чуб ці ўсё сціпець? Не, сціпець. Дык што там, выбачай, Вера Пятроўна, з іхнім добрым, што нічога добраага?

Вера Пятроўна. А тут і гаварыць ніякім, бо ўважаць сабе вобраз нашай простай жанчыны бяз гачкі ці лапаты я не могу. А паспрабуйце, забярыце ўсе гэту гачку ці лапату...

Першы дэпутат. Не, не аддасьць.

Другі. І спрабаваць ніяма чаго.

Вера Пятроўна. Правільна, а по-

ГУМАРЭСКА

тым вазьміце — што, куды ісьці? У дом з трывім спальнямі, які кожны дзень трэба клапаціцца і прыбраць, пі ў кватэрку на пятым паверсе, у якой ўсё роўна нічога не прыбраць, бо ніяма куды што дзець?

Карэспандэнт (з нататнікам у руцэ). Тут, калі можна, яшчэ раз, калі ласка, я не пасыпей запісаць, бо што ніяма куды дзець?

Вера Пятроўна. А ўсё ніяма куды дзець, як ёсьць што. Я і сама вось хоць сёньня перехала б, але ў мене ж служжані!

Мікалай Іванавіч. Ну, ціпер зразумела. (Глаздзіц на гадзіннік.) Але, Вера Пятроўна, будзіцца, абед.

Вера Пятроўна (узяўшы са шыланкі другога глытка). Добра, Мікалай Іванавіч, яшчэ хвілінку, бо засталося галоўнае, але пра абед таксама не могу змушаць, бо каму гэта патрэбна — сядзець і час марнаваць заместа каб пераханіць кавалачак на хаду?! Ці як пічыра не пазайздроўсціць, капі ўвечары, стояць ў трамваі, калі акна, глядзіш, нехта і прыжме, папіскае.

Мікалай Іванавіч. От! (Съмлечка.) Вера Пятроўна, ты скажаш!

Першы дэпутат. А што, а праўда!

Другі. Ну, так і ёсьць!

Карэспандэнт. А што, чаго паціскае?

Вера Пятроўна. А таго паціске, што кац абасці мне не выпадаць на пасадзе, дык я з гэтых трамваў і не вылазіла б. А пяр дзесяць чаго я тут? Штукавіна стаць нашым сучасным і будучым, нашай верай і на дзесяці? Гэта толькі адно — каханье і аддасыць. Я аслабіла да жанчыны, да вас, дарагія мае, на кім ўсё ляжыць, — кахайце і аддавайцеся, аддавайцца і кахайце, вось нашія! Як толькі ўгледзіце якога начальніка, адразу ж так і пачнайць. Ну, відома, убачыць ужывую напых начальнікаў як та і прости, а некаторых іх выпадзе мо і ніколі, бо яны таксама — як з кабінку, так адразу ў «мэрэдэс», і наадварт. Але вы інакі — па тэлевізоры, па радиё, на старонках газет. Я вось учора, павячэршы, разговарыла «Советскую Беларусь», кінула туды-сюды вокам, убачыла і адразу ж начала, і так гэта мяне захапіла, што яшчэ сёньня із кончыла. Усё, таварышы, дзякую за ўагу.

Сыходзіць з трыбуны.

Мікалай Іванавіч. І табе, Вера Пятроўна, за гарачую і чэсную прамову. Шчыра скажу: такога я яшчэ на чуў, але ўсё роўна, канчаць трэба.

Вера Пятроўна (з месца). Не, не могу, бо гэта мая жыцьцёвай пазыцыі.

Першы дэпутат (падыходзячы з аднаго боку). Дазволь цібэ, Вера Пятроўна, павіннавацца — гэта ж так вывесці, заглыбіцца, аслабіла пра пазыцыю.

Другі (лезуць з другога боку). І я, і я віншуць, проста ў душу зазирнула.

Карэспандэнт (сунучыцца на прастакі). Так, у душу простага народу. (Піша ў нататнік.)

Мікалай Іванавіч. А ціпер на абед, таварышы. Iгар Антонавіч?! Iгар Антонавіч?! Прачынайся, перапынак, ты чуеш че не? Чалавек! Чалавек, разбудзі яго.

Аляксандар Апон, Горадня

АДАМ ГЛЁБУС

Невялікае пра вялікіх

Шэксыпір і душа

Узаемадносіны рацыянальнага і пачуцьцявага, душы і цела цікава абыгрываюча юльямі Шэксыпірам у маньеўстычным «Гамлее»:

Паколькі сціласць — розуму душа,
А мнагаслоўе — члены і прыдаткі,
Я буду сціслы. Ваш шаноўны сын —
Вар ят...

Так у перакладзе Юркі Гаўрука, а ў Барыса Пастаніка гэтак:

Ітак, раз краткость есть душа ума,
А многословье — тело и прикрасы.
То буду скат. Ваш сын сошёл с ума.

Мой неабавязковы варыянт:

Душа разумнасць — ашчаднасць.
Шматмоўе — цела і бязладнасць.

У арыгінале радкі выглядаюць так:

Therefore, since brevity is the soul of wit,
And tediousness the limbs and outward
flourishes,
I will be brief. Your noble son is mad...

Мяне мочна непакоіць суседства разваг пра душу і цела з гульёю Гамлета ў вар'яцтва. Гульны ў вар'яцтва зазвычай сканчаюча супрацьной стратай розуму. А бязладнае, адчайнае шматслоўе ікраз і выяўляе вар'ята, вылучае і пазначае яго.

14.08.2003, 22:50

Такубоку і нікчэннасць

Подыхі Азіі жахлівія. Хто ніколі ня быў у азіяцкіх краінах, таму цікава зразумэць і паверьць у тое бязъмежна-безнадзіснае, што пануе на жоўта-залацістым кантynэнце. «Няўжо можа быць нешта, створанае чалавекам, — вялікае? Сам чалавек не вялікі, не каштоўны», — кажа Ісікава. Такубоку ў «Дрэўніку», напісаным лацінай. Ён ныбяга засыцерагае заходнія, лацінскую, хрысціянскую культуру ад празмернага захаплення ўсходам.

5.10.2003, 17:30

Гоголь і лірызм

«Я сказаў, што дзяве рэчы выклікалі ў нашых паэтав гэты лірызм, блізкі да біблійнага. Першы за іх — Расея (...). Але пірайдзем да другой рэчы, у якой таксама чуеща ў нашых паэтав тую высоку лірызм, пра які і дзе гаворка, то ж бо — любоў да цара», — пісаіт Мікалай Гоголь у «Выбараных месцах з пепаріскі з сябрамі» (1847). Расея і любоў да цара — грунт расейскай пазіціі. Не пагадзіцца з Гогалем? Абсурд. Але дзяве гэтыя рэчы, найважнейшыя для паэтав расейскіх, у паэтав беларускіх выклікалі нінавісць. Павесіць цара заклікала Цётка. Антырасейскія вершы пісалі ўсе вядомыя беларускія паэты ад Купалы і да Сыса. Калі ж беларускіх паэтав змушалі ўхваліць расейскіх уладароў і саму Расею, выходитзіла кепска прыхаванае фальшаванье. Супрацьныя каштоўнасцімі для беларускіх паэтав зьяўляюцца: Беларусь, мова і беларус. Зразумела, што тут ішла гаворка пра грамадзянскую лірыку, пра геапатыку, а не пра пазіцію чыстае красы.

18.03.2005, 14:23

Знакі прыпынку

УЛАДЗІМЕР
НІКЛЯЕЎ

Несправядлівасць здольная імітаваць справядлівасць ва ўсіх яе праявах і заставацца пры гэтым самой сабой; а калі наадварт: калі ўвайці справядлівасць як імітата несправядлівасці — якая можа быць мэтай такой імітациі?..

«Чалавек ёсьць тое, чым ён рызыкне», — выснова, да якой прыйшоў Жак Дэрды. Тым самым ён прапанаваў найбольш аб'ектыўную школу і самаизнікні, і аізнік зневешніяй.

Чжан-цызі павучаваў:

«Майстар гульні са стайкай на чарашпіце пачне хваливашца пры гульні на срэбра і звар'яе пры гульні на золата. Маствацтва адно і тое ж, але варта звязацца спакусе, як увага дзірадзіцца на зневешніяе. Пры ўзвеце да зневешніяя прыгупляе ўвага да ўнутранага».

Унутранага тут — гульня, і майстар на стане змяніць гульню (зъмніць сібе?) пры любой стаўцы.

Тое, што ёсьць майстар у Чжан-цызі, вышэй за тое, што ёсьць чалавек у Дэрды. Майстар не аізнівае сібе — і яго аізнік немагчыма: ён на толькі не думает, чым рызыкне, а нават не мяркуе, што рызыкне. Ён у стане ўзвій, надзейні.

Гэты герогліф ўзвій, які аіззначае нейкую вяршыню даоскай філізофіі, неспасцігальны, мусібыць, для эўрапейскага мысленія.

Сыход непераможанага

DAVE LAVRANCE.CO.UK

Лэн Армстронг зрабіў тое, чаго не рабіў яшчэ ніхто, — сёмы раз запар выйграў самыя прэстыжныя вэляспаборніцтвы сьвету — «Тур дэ Франс». Гэты гоншыкі стаў чэмпіёнам, перамогшы рак мозгу. Цяпер ён сыходзіць нязможаны.

Нечаканасць стала не сама перамога, а, хутчэй, лёгкасць, з якой яна была здабыта. Амерыканец мог адчуваць сякую-такую трывогу толькі на адным этапе — у Валезах, калі ён у адзіноце, без калегаў з каманды «Дыскавэрі Чэйл», апінуўся сарад самых малгутных супернікаў. Потым у Альпах і Пірэнейах ен — нават калі заставаўся адзін — ехаў чуйна, імгненне разаграваў на кожную атаку, доказаўшы, што німайцьшы. Яшчэ раз ён бліскуча давёў гэта падчас суботніх індывідуальных разыдзелак у Сент-Этьене.

Яна Ульрыху, колініяня чэмпіёна сьвету ў гэтай разнівіднасці, Армстронг апіраўся на 23 сэкунды, і тым самым выйграў свой адзіны этап у «Тур дэ Франс» (і наагул) сёлета. Калі летася я выйг-

раваў некалькі этапаў, мяне называлі нахабікам, калі сёлета не выйграваў — абвінавачвалі ў слабасці. Маёй найважнейшай мэтай была перамога ў асноўнай клясыфікацыі і ў пачасавай каманднай гонцы, — тлумачыў амерыканец у Сант-Этьене.

У асноўнай клясыфікацыі Армстронг амала на пяць хвілін апіраўся без амэрыканца, а давя-дзецца, бо ён ал'е зэльзіў апошніна свае вэляспытніцтвы. Цяпер зъбираецца занядца добрачыннасцю, а можа, пойдзе ў палітыку. «Але пакуль што паеду з Шэрыл Кроў (папулярная сцяячка — жыццёвая спадарожніца вэляспытніцтва). —

Рэд.) і бізкім

сябрамі на поўдзень Францыі. Будзем шмат есць, нап'емся», — заяўві Армстронг пра сваю найбліжэйшую пляны, нібыта хочучы ўзіць розванш за ўсе самаабмежаваны, якіх даводзіліся трывамаца падчас 14-гадовай прафесійнай кар'еры.

Амерыканец, які зрабіўся чэмпіёном сьвету сарад прафесіоналаў, ледзве дасягнуўшы 21 году, пераможца праграгу клясычных гонак («Вакол Швайцарыі», «Вакол Люксембурга», «Дафин Ліброр»), стаў вядомы дзякуючы «Вялікай пяті».

Ігоны пояскеў быў тым гучнейшы, што першую перамогу ў 1999 годзе ён здабыў прац паўтара году пасля таго, як перамог рак. Адны да сέньня ні могуць зразумець, як можна было перамагчы ў такім цяжкім спаборніцтве пасля такой сур'ёзнай хваробы. Другія глумачычна гэта надзвычайнім магчымасцямі Армстронгавага арганізму і тым, што пасля хваробы ён зъяніўся песьхалагічна (набраўся каманды: «Матарола» (з 1992 да 1996), «Кафідзі» (1997), «Ю-Эс Постал» (1998—2004), «Дыскавэрі Чэнэй» (2005). Найважнейшая перамога ў аднадзённых спаборніцтвах: чэмпіянат сьвету (1993, Осла), чэмпіянат ЗША (1993), «Клясыка Сан-Себасцьян» (1995).

лепшиліся адносіны сілы да масы).

Але разам з кожнай перамогай абдужаліся таксама галасы сумнення, якія чуваць і сёньня. Вядома, што Армстронг супрацоўнічаў з італьянскім доктарам Мікелем Фэрары, які сам сябе называў «Доктар Зло» і быў асуджаны на год тэрмнага зняволення за продаж

Лэн Армстронг, нарадаўся 18 верасня 1971 г. у Даласе (Тэхас, ЗША).

Рост 177 см, маса 72 кг.
Разведзены, мае трах дзяцей — сына Люка і народжаных у снежні 2001 году близнюкі Ізабэль Роус і Грэйн Элізабэт. Жыве ў Героне (Гішпанія), а паза сезонах — у Остине (Тэхас). Прафесійна займаецца вэляспортам са жніўня 1992 г. Каманды: «Матарола» (з 1992 да 1996), «Кафідзі» (1997), «Ю-Эс Постал» (1998—2004), «Дыскавэрі Чэнэй» (2005). Найважнейшая перамога ў аднадзённых спаборніцтвах: чэмпіянат сьвету (1993, Осла), чэмпіянат ЗША (1993), «Клясыка Сан-Себасцьян» (1995).

італьянскім спартовцам забароненых сродкаў. «Ен ужывае забароненыя сродкі. Аплюкае вэляспорт і з'яўлятараў», — сказаў нядыўна Майк Андерсан, на нядыўнага часу мханік Армстронга. Апошні пасля таго, якога выказаваны падад на Андерсана ў суд. Міжнародная фэдэрацыя вэляспорту нядыўна абанародавала звесткі, што амерыканец спансараў ёй набыццё найсучаснейшай аппаратуры для выканання аналізу крэви, апаратуры, якія ён сам валодáў ужо не сколько год (допінг працамозе пералічаныя крэви — адна з найпапулярнейшых допінгавых мэтадаў сарад вэляспортсматаў).

«Гісторыя съведчыць, што пра некаторыя роцы мы можам даведацца пра звесткі, што ўсе Армстронгавыя дасягненні — вялікія ягонай працы і яго магчымасцяў», — падкрэсліў генэральны менеджэр французскай каманды «Кафідзі» Эрык Баэр. Сам абвінавачвані ў тыхіх грахах нязменна адказвае: «Мяне абысьцедаваі часыцай за ўсіх вэляспытніцтваў у съвеце. Заўсёды быў чысты».

СПОРТ СЪЦІСЛА

Беспрывітны Хацкевіч

Экс-п'яўбаронца кіеўскага «Дынама» і нацыянальнай зборнай Беларусі Аляксандар Хацкевіч найбліжэйшым часам можа апінуцца ў адным зь беларускіх футбольных клобук. Хацкевіч не падышоў ні шатляндзкаму «Хартсу» (яму не дали брытанскай працуцай візы), ні расейскаму «Сатурну» (перамоўшыкі

не дасягнулі кансэнсусу). Янчэ раней ад паслуг былога лідэра нацыянальнай зборнай адмовіўся клюбы ўкраінскай вышэйшай лігі. Цяпер самым разальным варыянтам выглядае пераход у менскску «Дынама». Акурат падысліў і перамынак на нацыянальнім чэмпіянаце паміж дзівома кругамі, калі актыўна ідзе працэ да заявак.

Вяртанье Глеба ў Беларусь

23 ліпеня форвард нацыянальнай футбольнай зборнай Вячаслаў Глеб правеў першы матч за менскі МГЗ-РПІА. У матчы 1/16 фіналу Кубку Беларусі «трактарысты» перамаглі землякоў з ФК «Зімена» з лікам 2:1, а Вячаслаў забіў гол. Эўрапейскі этап не задаўся ў маладшага брата Аляксандра Глеба. Вячаслаў год таму быў аддадзены

«Штутгартам» у аренду «Гамбургу», затым перайшоў у швайцарскі «Грасхойз». Але ў чэрвені «конікі» не працягнулі контракту, і Глеб з'яўляўся некалькіх няўдачаў Вячаслаў апінуўся ў складзе МГЗ-РПІА. 28 ліпеня «трактарысты» правядуць матч у адказ першага кваліфікацыйнага раўнду Кубку УЕФА супраць «Фэрнварашу».

Два тыдні таму МГЗ-РПІА перамог у Вугоршчыне 2:0. Матч у адказ — на стадыёне «Трактар». Пачатак а 17-й.

Яскіякічус стаў «інаходцам»

Найлепшы зўрэпейскі разыграваючы, самы капітоўны гулец Эўралігі апошніх трох гадоў Шарунас Яскіякічус падысліў контракт з клубам Нацыянальнай баскетбольнай асацыяцыі

«Індыяна Пэйсэрз», якім кіруе легендарны Лары Бэрд. За тры гады літвоўец заробіць 10 млн даляраў.

У «Індыяна» найлепшыя шанцы стаць чэмпіёнамі НБА. Легася на найбліжэйшай баскетбольнай лізе съвету гулялі два літоўцы: Дарус Сангайла («Сакраменто») і ды Жыдрунас Ілгускас («Кліўленд»).

AP, football.by,
gazeta.pl/sport

ІНФАРМАТАР

Графік дэгустацыі у беларускіх крамах мясных вырабаў кампаніі «Інка-фуд»

Менск

28.07—30.07 — ААТ «Пасгандаль», зав.Браніевы, 11
28.07—30.07 — «Гарызонт», вул.Кісялева, 12
28.07—30.07 — ААТ «Надзея», вул.В.Харужай
28.07—30.07 — «Мэтар», вул.Слабадзкая, 73а
1.08—3.08 — «Заходні», вул.Прытыцкага, 64
1.08—3.08 — «Байкальскі», вул.Ангарская, 38
1.08—3.08 — «Гадзініўскі», вул.Украінскага, 15а
1.08—3.08 — «Галін», вул.Якубоўскага, 40.8—6.08 — «Прыпутнік», пр.Ракосоўская, 1
4.08—6.08 — «Чкалаўскі», вул.Варанянскага, 12
4.08—6.08 — «Пятроўскі», вул.Бачылы
4.08—6.08 — АГК, вул.Слабадзкая, 13а
Наваполацак
28.07—29.07 — «Чайка», вул.Блахіна, 13
28.07—29.07 — «Раніца», вул.Дружбы, 8

Берасьце

3.08—5.08 — «Добры», вул.Чырвонаармейская
Мар’інагорск
29.07 — «Квартал», пр.Пушкінскі, 26
29.07 — «Квартал», вул.Першамайская, 63
29.07 — «Скрыжаваньне», вул.Лепляшынскага, 22
Гомель
1.08—2.08 — №10, «Чарнігаўскі», вул.Ільчіца, 301
3.08—5.08 — №23, універсарм, вул.Ільчіча, 82/а
3.08—5.08 — №4, вул.Ільчіча, 30
Барыс
1.08—3.08 — «Эўропа», ул.Батава, 17а
1.08—3.08 — «Ноеў каўчэг», вул.Менская
1.08—3.08 — «Квартал», вул.Менская
4.08—6.08 — «Фартуна», вул.50 год ВЛКСМ, 20
4.08—6.08 — «Квартал», вул.Кастрычніцкая

Пятніца, 29 ліпеня**НТВ, 18.35**

«Робат-папіцайскі».
ЗША, 1987, рэж. Поль Верховэн.
Фантастычны баявік, антыутопія.

Моз дачасна памерлага паліцыйскага (Пітэр Уэлэр) перасаджваюць ў целя робата. Міханічная істота выдатна выконвае свае абавязкі й зышытажае крымінальную навалу. Але ў суворай машыны засталіся ю чалавечыя пачуцьці. Рабакон памятае боль — і памятае пра сваіх забойцаў.

Жорсткая й дынамічная антыутопія Поля Верховэна, дзе ў тэлевізійных навінках будучыні гуляюцца ў ўядзэрныя выбухі й разважаюцца пра крымінал. Імітатныя нечаканыя мантажы (прэм'я «Оскар» за мантаж і гук).

Увасобленыя страхі сярэдній класі, якія гатавы адносіцца ад «чалавечага» — на карысць «мэханічнай» бясыекі, — і выдатнае фантастычнае кіно.

«Лад», 23.20

«Пад сонцем сатаны».
Францыя, 1987, рэж. Морыс Пілія.

Фільмоўская-рэлігійная драма паводле раману Жоржа Бэрнано. Літаратур Жорж Бэрнано вядомы

мы глыбокімі творамі на рэлігійную тэму, а экарнізацыі ягоных раманаў «Муншэ» і «Дэённы вісковага кіру» стаўшы абсалютнымі кінаштедэўрамі. Карціна «Пад сонцем сатаны» таксама трывмае высокую плянкы.

Рэжысёра Морыса Пілія французы называюць суворым напішадкам рэалісту. Жэрар Дэпард'е стрымана й пакутліва грає съястра, чия вера ў Бога праходзіць выпрабаваныне.

Ніпростры, песьхалігічны і ўдумлівы фільм пра веру й забвененне, пра ласку Божую і чалавечую адказнасць заслужана атрымай галоўны прыз у Канах.

Субота, 30 ліпеня**СТВ, 20.15**

«Пустэльнік Форэстэр»
(«Знайцы Форэстэра»).

ЗША, 2000, рэж. Гас Ван Сант.

Драма.

Цэннаскуры школьнік Джамал (Роб Браун) ідзе ў заклад з сябрамі, што забірэцца ў дом сунгей-самотніка, якога ў раёне за бязлюдскі лад жыцьця пабываюцца.

Падлетак забіраецца ў дом, але высыплюеца, што самотнік (Шон Конэрс) — відомы пісьменнік Ўльям Форэстэр, які напісаў калісць найлепшую книгу XX стагоддзя. І гэта адзіны ягоны твор.

ВАРТА БАЧЫЦЬ

А Джамал якраз мусіць напісаць сачыненне па кнізе Форэстэра.

Гас Ван Сант абыгрывае сцягнуць «Разумінка Уіла Гантыгі», толькі замкнены геній — гэта стары.

Да пісьменніка, які пахаваў сябе ў вежы, вяргаецца жыцьцё, а хлопец вызначае літаратуру сваім пакліканнем.

Наміната на «Залатага медызвядзі» Бэрлінскага кінафестываля. Пры Робу Брауну як найлепшаму актору.

БТ, 23.15

«Кароль танцуе».

Францыя—Бельгія—Ніямецчына, 2001, рэж. Кірстэн Шэрльдан.

Гісторычна драма паводле раману Філіпа Басана «Люлі», ці Сочнечны музыка».

КАІСА

Менскі «Оўпэн». Пасъляслоўе

Тое, пра што так доўга казалі, зьдзейснілася: у Менску для ўсіх аматараў гульня адбываўся неблагі турнір. «швайцарку» запісалі ў першую чаргу шахматысты з міжнароднымі рэйтингамі, для якіх былі адмыслова выжыкны юнісі. Гульня ўвесь беларускі шахматысты бамонд, акрамя «гросаў» Фёдарава і Кавалёва, чэмпіенкі краіны Шарэвік. З-за кардону не прыбылі наймачнейшыя: ад расцягай ды Украінца выступаў другі і трэці эшалён. Кідалася ў очы адсутніць палікаў, чахаў, немец, англісаксаў ды французаў.

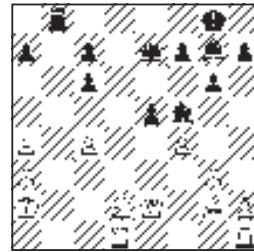
Арганізаторы са скрухай дзяяліся ў кібуцах: «Каб можна бы было засыпець стартавы ганары, да нас із Анандам з Тапалавым завіталі. Але турнір і так узяўся ў капеечку спонсараў: было выдаткована больш за 20 млн рублёў».

Але была вясёлая абстаноўка турніру, што нагадвала карнавал: поруч тукаўся гульня, трэныры, судзі, прададуці кніжакі, журналы, заўзятары. У стракатым нафтуле завязваліся дыялігі на такім мильным тымы, як адметнасць славянскай цывілізацыі, «засыльне расейцаў» у беларускіх шахматах... Пераможца пайфалу на традыцыйны начны бліцтурнір у

Віцебску (18—19 ліпеня), і даводзіў карэспандэнту «НН», што, «маючы сорак два гады, учнаў лепей спачва». Ариянская майстарка Эліна Данілан, шырокая блізінка, якую леда не перамагла рэйтынг—фаварыта Аляксандрава і ўрэшце заваявала жаночы прыз, захаплялася адрамантаваным Палацам шахмат і шашак.

Але на ўсім гульцам было адноўка кава канфорта перасоўваць фігуры. У адной залі, дзе шычвалі лідэры турніру, дыхалася лёгка, у другой стаяла задуха. Вінштылтары не давалі рады, калі верыць абіцьнікі на месцыны міністра спорту Галіны Забур'янавай, надалей круцёлкі будуть заменены на кандыцыянеры. Добра прапраўляў галоўны скратар турніру Васіль Якушав, дышаўрючы крамэз з фірмовых блянкаў для запісу партыі, — яму давалося перавесці ў электронны выгляд некалькі соцен тэксту. Тым на менш, мела сэнс больш алпратаваў гульнявадаўцаў партыі турніру У сеівіе — на аналігічных спаборніцтвах за мяжой гэта робіцца на працягу 24 гадзін.

Удзельнікі паразіхаліся 18 ліпеня — хто з грашыма, хто з запісамі памятных баталій, хто з добрым настроем. На закрыцці настрых шахматыстамі ўздымалі гуфт старажытнай музыкі «Гастараль», шоў-балет Ва-

Як бы вы згуляли?

У.Грабінск (ім. Украіна, 2316) — Э.Калеснік (ім. Беларусь, 2367).

Ход чорных. За тур у ёсі мачы атака. Знайдіце вырашальны ўдар.

Алаксандрава! 1...Tb2+! 2.Kpb2+ 3.Kpd2+
Kpd2+ 4.Kc5-
Bc5- 5.Qd2+ 6.Kc3-
Kc3- 7.Qd3+ 8.Kb2-
Kb2- 9.Qd2+ 10.Ka1-
Ka1- 11.Qd3+ 12.Ka2-
Ka2- 13.Qd2+ 14.Ka1-
Ka1- 15.Qd3+ 16.Ka2-
Ka2- 17.Qd2+ 18.Ka1-
Ka1- 19.Qd3+ 20.Ka2-
Ka2- 21.Qd2+ 22.Ka1-
Ka1- 23.Qd3+ 24.Ka2-
Ka2- 25.Qd2+ 26.Ka1-
Ka1- 27.Qd3+ 28.Ka2-
Ka2- 29.Qd2+ 30.Ka1-
Ka1- 31.Qd3+ 32.Ka2-
Ka2- 33.Qd2+ 34.Ka1-
Ka1- 35.Qd3+ 36.Ka2-
Ka2- 37.Qd2+ 38.Ka1-
Ka1- 39.Qd3+ 40.Ka2-
Ka2- 41.Qd2+ 42.Ka1-
Ka1- 43.Qd3+ 44.Ka2-
Ka2- 45.Qd2+ 46.Ka1-
Ka1- 47.Qd3+ 48.Ka2-
Ka2- 49.Qd2+ 50.Ka1-
Ka1- 51.Qd3+ 52.Ka2-
Ka2- 53.Qd2+ 54.Ka1-
Ka1- 55.Qd3+ 56.Ka2-
Ka2- 57.Qd2+ 58.Ka1-
Ka1- 59.Qd3+ 60.Ka2-
Ka2- 61.Qd2+ 62.Ka1-
Ka1- 63.Qd3+ 64.Ka2-
Ka2- 65.Qd2+ 66.Ka1-
Ka1- 67.Qd3+ 68.Ka2-
Ka2- 69.Qd2+ 70.Ka1-
Ka1- 71.Qd3+ 72.Ka2-
Ka2- 73.Qd2+ 74.Ka1-
Ka1- 75.Qd3+ 76.Ka2-
Ka2- 77.Qd2+ 78.Ka1-
Ka1- 79.Qd3+ 80.Ka2-
Ka2- 81.Qd2+ 82.Ka1-
Ka1- 83.Qd3+ 84.Ka2-
Ka2- 85.Qd2+ 86.Ka1-
Ka1- 87.Qd3+ 88.Ka2-
Ka2- 89.Qd2+ 90.Ka1-
Ka1- 91.Qd3+ 92.Ka2-
Ka2- 93.Qd2+ 94.Ka1-
Ka1- 95.Qd3+ 96.Ka2-
Ka2- 97.Qd2+ 98.Ka1-
Ka1- 99.Qd3+ 100.Ka2-
Ka2- 101.Qd2+ 102.Ka1-
Ka1- 103.Qd3+ 104.Ka2-
Ka2- 105.Qd2+ 106.Ka1-
Ka1- 107.Qd3+ 108.Ka2-
Ka2- 109.Qd2+ 110.Ka1-
Ka1- 111.Qd3+ 112.Ka2-
Ka2- 113.Qd2+ 114.Ka1-
Ka1- 115.Qd3+ 116.Ka2-
Ka2- 117.Qd2+ 118.Ka1-
Ka1- 119.Qd3+ 120.Ka2-
Ka2- 121.Qd2+ 122.Ka1-
Ka1- 123.Qd3+ 124.Ka2-
Ka2- 125.Qd2+ 126.Ka1-
Ka1- 127.Qd3+ 128.Ka2-
Ka2- 129.Qd2+ 130.Ka1-
Ka1- 131.Qd3+ 132.Ka2-
Ka2- 133.Qd2+ 134.Ka1-
Ka1- 135.Qd3+ 136.Ka2-
Ka2- 137.Qd2+ 138.Ka1-
Ka1- 139.Qd3+ 140.Ka2-
Ka2- 141.Qd2+ 142.Ka1-
Ka1- 143.Qd3+ 144.Ka2-
Ka2- 145.Qd2+ 146.Ka1-
Ka1- 147.Qd3+ 148.Ka2-
Ka2- 149.Qd2+ 150.Ka1-
Ka1- 151.Qd3+ 152.Ka2-
Ka2- 153.Qd2+ 154.Ka1-
Ka1- 155.Qd3+ 156.Ka2-
Ka2- 157.Qd2+ 158.Ka1-
Ka1- 159.Qd3+ 160.Ka2-
Ka2- 161.Qd2+ 162.Ka1-
Ka1- 163.Qd3+ 164.Ka2-
Ka2- 165.Qd2+ 166.Ka1-
Ka1- 167.Qd3+ 168.Ka2-
Ka2- 169.Qd2+ 170.Ka1-
Ka1- 171.Qd3+ 172.Ka2-
Ka2- 173.Qd2+ 174.Ka1-
Ka1- 175.Qd3+ 176.Ka2-
Ka2- 177.Qd2+ 178.Ka1-
Ka1- 179.Qd3+ 180.Ka2-
Ka2- 181.Qd2+ 182.Ka1-
Ka1- 183.Qd3+ 184.Ka2-
Ka2- 185.Qd2+ 186.Ka1-
Ka1- 187.Qd3+ 188.Ka2-
Ka2- 189.Qd2+ 190.Ka1-
Ka1- 191.Qd3+ 192.Ka2-
Ka2- 193.Qd2+ 194.Ka1-
Ka1- 195.Qd3+ 196.Ka2-
Ka2- 197.Qd2+ 198.Ka1-
Ka1- 199.Qd3+ 200.Ka2-
Ka2- 201.Qd2+ 202.Ka1-
Ka1- 203.Qd3+ 204.Ka2-
Ka2- 205.Qd2+ 206.Ka1-
Ka1- 207.Qd3+ 208.Ka2-
Ka2- 209.Qd2+ 210.Ka1-
Ka1- 211.Qd3+ 212.Ka2-
Ka2- 213.Qd2+ 214.Ka1-
Ka1- 215.Qd3+ 216.Ka2-
Ka2- 217.Qd2+ 218.Ka1-
Ka1- 219.Qd3+ 220.Ka2-
Ka2- 221.Qd2+ 222.Ka1-
Ka1- 223.Qd3+ 224.Ka2-
Ka2- 225.Qd2+ 226.Ka1-
Ka1- 227.Qd3+ 228.Ka2-
Ka2- 229.Qd2+ 230.Ka1-
Ka1- 231.Qd3+ 232.Ka2-
Ka2- 233.Qd2+ 234.Ka1-
Ka1- 235.Qd3+ 236.Ka2-
Ka2- 237.Qd2+ 238.Ka1-
Ka1- 239.Qd3+ 240.Ka2-
Ka2- 241.Qd2+ 242.Ka1-
Ka1- 243.Qd3+ 244.Ka2-
Ka2- 245.Qd2+ 246.Ka1-
Ka1- 247.Qd3+ 248.Ka2-
Ka2- 249.Qd2+ 250.Ka1-
Ka1- 251.Qd3+ 252.Ka2-
Ka2- 253.Qd2+ 254.Ka1-
Ka1- 255.Qd3+ 256.Ka2-
Ka2- 257.Qd2+ 258.Ka1-
Ka1- 259.Qd3+ 260.Ka2-
Ka2- 261.Qd2+ 262.Ka1-
Ka1- 263.Qd3+ 264.Ka2-
Ka2- 265.Qd2+ 266.Ka1-
Ka1- 267.Qd3+ 268.Ka2-
Ka2- 269.Qd2+ 270.Ka1-
Ka1- 271.Qd3+ 272.Ka2-
Ka2- 273.Qd2+ 274.Ka1-
Ka1- 275.Qd3+ 276.Ka2-
Ka2- 277.Qd2+ 278.Ka1-
Ka1- 279.Qd3+ 280.Ka2-
Ka2- 281.Qd2+ 282.Ka1-
Ka1- 283.Qd3+ 284.Ka2-
Ka2- 285.Qd2+ 286.Ka1-
Ka1- 287.Qd3+ 288.Ka2-
Ka2- 289.Qd2+ 290.Ka1-
Ka1- 291.Qd3+ 292.Ka2-
Ka2- 293.Qd2+ 294.Ka1-
Ka1- 295.Qd3+ 296.Ka2-
Ka2- 297.Qd2+ 298.Ka1-
Ka1- 299.Qd3+ 300.Ka2-
Ka2- 301.Qd2+ 302.Ka1-
Ka1- 303.Qd3+ 304.Ka2-
Ka2- 305.Qd2+ 306.Ka1-
Ka1- 307.Qd3+ 308.Ka2-
Ka2- 309.Qd2+ 310.Ka1-
Ka1- 311.Qd3+ 312.Ka2-
Ka2- 313.Qd2+ 314.Ka1-
Ka1- 315.Qd3+ 316.Ka2-
Ka2- 317.Qd2+ 318.Ka1-
Ka1- 319.Qd3+ 320.Ka2-
Ka2- 321.Qd2+ 322.Ka1-
Ka1- 323.Qd3+ 324.Ka2-
Ka2- 325.Qd2+ 326.Ka1-
Ka1- 327.Qd3+ 328.Ka2-
Ka2- 329.Qd2+ 330.Ka1-
Ka1- 331.Qd3+ 332.Ka2-
Ka2- 333.Qd2+ 334.Ka1-
Ka1- 335.Qd3+ 336.Ka2-
Ka2- 337.Qd2+ 338.Ka1-
Ka1- 339.Qd3+ 340.Ka2-
Ka2- 341.Qd2+ 342.Ka1-
Ka1- 343.Qd3+ 344.Ka2-
Ka2- 345.Qd2+ 346.Ka1-
Ka1- 347.Qd3+ 348.Ka2-
Ka2- 349.Qd2+ 350.Ka1-
Ka1- 351.Qd3+ 352.Ka2-
Ka2- 353.Qd2+ 354.Ka1-
Ka1- 355.Qd3+ 356.Ka2-
Ka2- 357.Qd2+ 358.Ka1-
Ka1- 359.Qd3+ 360.Ka2-
Ka2- 361.Qd2+ 362.Ka1-
Ka1- 363.Qd3+ 364.Ka2-
Ka2- 365.Qd2+ 366.Ka1-
Ka1- 367.Qd3+ 368.Ka2-
Ka2- 369.Qd2+ 370.Ka1-
Ka1- 371.Qd3+ 372.Ka2-
Ka2- 373.Qd2+ 374.Ka1-
Ka1- 375.Qd3+ 376.Ka2-
Ka2- 377.Qd2+ 378.Ka1-
Ka1- 379.Qd3+ 380.Ka2-
Ka2- 381.Qd2+ 382.Ka1-
Ka1- 383.Qd3+ 384.Ka2-
Ka2- 385.Qd2+ 386.Ka1-
Ka1- 387.Qd3+ 388.Ka2-
Ka2- 389.Qd2+ 390.Ka1-
Ka1- 391.Qd3+ 392.Ka2-
Ka2- 393.Qd2+ 394.Ka1-
Ka1- 395.Qd3+ 396.Ka2-
Ka2- 397.Qd2+ 398.Ka1-
Ka1- 399.Qd3+ 400.Ka2-
Ka2- 401.Qd2+ 402.Ka1-
Ka1- 403.Qd3+ 404.Ka2-
Ka2- 405.Qd2+ 406.Ka1-
Ka1- 407.Qd3+ 408.Ka2-
Ka2- 409.Qd2+ 410.Ka1-
Ka1- 411.Qd3+ 412.Ka2-
Ka2- 413.Qd2+ 414.Ka1-
Ka1- 415.Qd3+ 416.Ka2-
Ka2- 417.Qd2+ 418.Ka1-
Ka1- 419.Qd3+ 420.Ka2-
Ka2- 421.Qd2+ 422.Ka1-
Ka1- 423.Qd3+ 424.Ka2-
Ka2- 425.Qd2+ 426.Ka1-
Ka1- 427.Qd3+ 428.Ka2-
Ka2- 429.Qd2+ 430.Ka1-
Ka1- 431.Qd3+ 432.Ka2-
Ka2- 433.Qd2+ 434.Ka1-
Ka1- 435.Qd3+ 436.Ka2-
Ka2- 437.Qd2+ 438.Ka1-
Ka1- 439.Qd3+ 440.Ka2-
Ka2- 441.Qd2+ 442.Ka1-
Ka1- 443.Qd3+ 444.Ka2-
Ka2- 445.Qd2+ 446.Ka1-
Ka1- 447.Qd3+ 448.Ka2-
Ka2- 449.Qd2+ 450.Ka1-
Ka1- 451.Qd3+ 452.Ka2-
Ka2- 453.Qd2+ 454.Ka1-
Ka1- 455.Qd3+ 456.Ka2-
Ka2- 457.Qd2+ 458.Ka1-
Ka1- 459.Qd3+ 460.Ka2-
Ka2- 461.Qd2+ 462.Ka1-
Ka1- 463.Qd3+ 464.Ka2-
Ka2- 465.Qd2+ 466.Ka1-
Ka1- 467.Qd3+ 468.Ka2-
Ka2- 469.Qd2+ 470.Ka1-
Ka1- 471.Qd3+ 472.Ka2-
Ka2- 473.Qd2+ 474.Ka1-
Ka1- 475.Qd3+ 476.Ka2-
Ka2- 477.Qd2+ 478.Ka1-
Ka1- 479.Qd3+ 480.Ka2-
Ka2- 481.Qd2+ 482.Ka1-
Ka1- 483.Qd3+ 484.Ka2-
Ka2- 485.Qd2+ 486.Ka1-
Ka1- 487.Qd3+ 488.Ka2-
Ka2- 489.Qd2+ 490.Ka1-
Ka1- 491.Qd3+ 492.Ka2-
Ka2- 493.Qd2+ 494.Ka1-
Ka1- 495.Qd3+ 496.Ka2-
Ka2- 497.Qd2+ 498.Ka1-
Ka1- 499.Qd3+ 500.Ka2-
Ka2- 501.Qd2+ 502.Ka1-
Ka1- 503.Qd3+ 504.Ka2-
Ka2- 505.Qd2+ 506.Ka1-
Ka1- 507.Qd3+ 508.Ka2-
Ka2- 509.Qd2+ 510.Ka1-
Ka1- 511.Qd3+ 512.Ka2-
Ka2- 513.Qd2+ 514.Ka1-
Ka1- 515.Qd3+ 516.Ka2-
Ka2- 517.Qd2+ 518.Ka1-
Ka1-

31 ліпеня а 12-у фальварку «Ракуцёўшчына» пройдзе Свята беларускай пазітывескай песьні «Ракуцёўская лета-2005». Добрая нагода прыгэцца сцяжкамі пасты, наталіць смагу з Максімавай крыніці, дакрануща да высокай пазії, пацешыца песьнімі і танцамі.

Праезд: электрычка Менск—Маладчыца да станцыі Ушча (в.Краснае), адпраўленне з Менску: 8.22, 9.14, 10.00, 11.11. Электрычка ідзе 1 гадзіну 25 хвілін.

Потым можна пад'ехаць аўтобусам ці маршруткай у кірунку Чысьці, абавязкова спытаўшы кіроўцу пра паварот на Ракуцёўшчыну. Ці дайсці пешкі да красавінскага праваслаўнага царквы, а да яе — клямэтат строга на поўнач.

Святу ў Ракуцёўшчыне ўжо 20 гадоў. На фота: фэст у 1985 годзе.

УЧАСТВУЮЩИЕ ФЕСТИВАЛЯ

ТЭАТРЫ

«Беларускія сезоны» (РДК імя Шарко, вул. Уральская, 3, т. 285-81-04, 245-07-06, (8-029)-775-81-04)

28 (чи), 19.00 — «Ці лёгка падмануць жанчыну?».

СПОРТ

Чый то конь бяжыць?

29.07.-01.08 — чэмпіянат Беларусі па конным спорце (пераадольванні перашкод).

04.08.-07.08 — у Наваградку прафілдзе Адкрыты кубак АП імя А.Міцкевіча па конным спорце (пераадольванні перашкод).

Кубак Свабоды

31 ліпеня на стадыёне парку Чалюскінцаў адбудзеся Кубак Свабоды па футболе, прысьвячаны паміці Генадзя Карпенкі. У гульнях удзельнічаць каманды 4-х палітычных партый і беларускай асацыяцый журналістаў. Адкрыццё ёсць а 9-й гадзіне. Запрашоцца ўсе ахвотнікі.

Кубак УЭФА

28 ліпеня (чацвер). МТЗ-РПГА (Менск) — «Фэрэнцвараш» (Будапешт). Стадыён «Трактар». Пачатак а 17-й. Першы матч 2:0 на карысць Менску.

28 ліпеня БАТЭ (Барысаў) — «Тарпеда» (Кутаісі). Барысаў. Гадзінікі стадыёнаў. Пачатак а 19-й. Першы матч 1:0 на карысць Барысаў.

Праезд электрычкай ад ст. Інстытут культуры. Адпраўленне: 17.03 і 17.37.

Выезд назад з Барысаў 22.50.

Да Барысаў таксама можна дабрацца маршруткай ад станцыі метро «Ўсход».

Чэмпіянат

У выходныя аднаўляюцца матчы чэмпіянату Беларусі па футболе — пачынаеца другі круг нацыянальнага першынства.

30 ліпеня пройдуть матчы «Эрка-ВА-БДУ» (Менск) — «Лікаматыў» (Менск). Стадыён «Трактар». «Нафтак» (Наваполацак) — «Неман» (Горадня).

31 ліпеня (нядзеля):

ФК «Гомель» — «Дніпро-Трансмаш» (Магілёў);

«Тарпеда» (Жодзіна) — «Славія» (Мазыр);

«Дарыда» (Ждановічы) — «Дынама» (Берасць). Стадыён «Дарыда» ў Кунцаўшчыне.

І жніўня (пнедзельнік) перанесены з выходных два матчу чэмпіянату:

«Дынама» (Менск) — МТЗ-РПГА (Менск). Стадыён «Дынама».

БАТЭ (Барысаў) — «Шахцёр» (Салігорск).

Матчы пройдуть на полі камандай, указаных першымі.

ВЫСТАВЫ

Да 8 жніўня працуе выставка часнага мастацтва «Мазаіка адлюстраванні». Дэкор «нуво» ў «Cinema-cafe d'Off» (вул. Чырвонаармейская, 3, т. 289-13-81). Творы дызайнеру Кацярыны Лебедзеўскай і Вольгі Уласенкі.

У гарадзіцкай майстэрні Л.Шчамялева да 20 жніўня фотавыстава «Менск: аблічча гораду». Уваход вольны.

У Нацыянальным музеі да 25 жніўня экспануюцца творы Арлена Кашкурвіча — «Concerto Grossso».

Да 1 верасьня ў Музі гісторыі тэатральнай і музичнай культуры (Музычны зав., 5) працуе выставка, прысьвечаная 100-гадзедню Стэфаніі Станюты.

Да 1 верасьня ў галерэі візантыйскіх мастацтваў «Noč» цэнтральнай гарадзкой бібліятэкі імя Я.Купала (вул. Харужай, 16) будзе працаць фотавыстава Ганны Драпезы «Ганна ў гарадзе». Віз-галерэя Ганны Драпезы: <http://ipm.by/anna/photo/>.

Да 3 верасьня ў галерэі «Вільна» працуе выстаўка жывапісу «Дарыда» ў Кунцаўшчыне.

І жніўня (пнедзельнік) перанесены з выходных два матчу чэмпіянату:

«Дынама» (Менск) — МТЗ-РПГА (Менск). Стадыён «Дынама».

БАТЭ (Барысаў) — «Шахцёр» (Салігорск).

Матчы пройдуть на полі камандай, указаных першымі.

КАНЦЭРТ

І жніўня ў Белдзяржфілармоніі адбудзеся вечарына паміці юладзімера Высоцкага. Пачатак а 19.00.

КЛЮБНАЕ ЖЫЦЬЦЁ

X-Ray (223-93-55)

29 (пт), 22.00 — «Red Racing School»: «Crazy Girl» (UK, Tummy Touch Rec.), dj Dasha Pushkina.

30 (сб), 22.00 — dj-bar.

Vonix (288-10-61, GSM «Velcom»: 103 і 105)

28 (чи), 22.00 — dj Grizzly.

29 (пт), 21.45 — жывая музыка: «Flat», dj Tor.

30 (сб), 23.00 — dj Bergamo, dj Dust.

31 (недз.), 17.00 — нядзельны кінасанс.

Izom (206-66-18, 605-25-25)

28 (чи), 22.00 — «Royalty R'n'B»: dj Induss.

29 (пт), 22.00 — «Love party»: dj Jerry B.

30 (сб), 22.00 — «Fusion party»: dj Jerry B.

31 (недз.), 21.30 — «Sunday dance».

Белая вежа (284-69-22, 239-16-00)

28 (чи), 23.00 — «White Tower»: dj Tor, dj Grizzly, dj Bergamo, dj Alex.

29 (пт), 23.00 — dj Karas (Масква), dj Dee.

30 (пт), 23.00 — dj Karas (Масква), dj Dee.

31 (недз.), 23.00 — «Acoustic Band», dj Alex.

КІНО Ў МЕНСКУ

«Аўрора» (253-33-60)

«Імперыя вайкоў» (прам'ера): 29

(пт) 16.00, 18.30, 21.00; 30, 31 (сб,

недз.) 13.30 (іл), 16.00, 18.30, 21.00. «Джынсы-талісман» (прам'ера): 29 (пт) 16.30, 18.40, 20.50;

30, 31 (сб, недз) 14.20 (іл), 16.30,

18.40, 20.50.

«Бэтмен: пачатак»: 29 (пт)

13.00, 15.40, 18.10 (іл), 21.00; 30,

31 (сб, недз) 13.00 (іл), 15.40 (іл),

18.10, 21.00.

«Берасьце» (272-87-91)

«Бэтмен: пачатак»: 29 (пт)

13.00, 15.40, 18.10 (іл), 21.00;

30, 31 (сб, недз) 13.00 (іл), 15.40 (іл),

18.10, 21.00.

«Дружба» (240-90-13)

«Жмурук»***: 29-31 (пт—недз.) 18.40 (іл), 19.00, 21.00.

«Кастрычнік» (232-93-25)

«Джынсы-талісман» (прам'ера): 29 (пт) 14.20; 30, 31 (сб, недз) 14.20 (іл).

«Імперыя вайкоў» (прам'ера): 29-31 (пт—недз.) 18.30; 30, 31 (сб, недз) 14.20 (іл).

«Літоўскае ўспамінанне» (прам'ера): 29 (пт—недз.) 18.00; 30, 31 (сб, недз) 14.00, 18.30, 21.00.

«Маскава» (203-14-48)

«Джынсы-талісман» (прам'ера): 29-31 (пт—недз.) 17.00.

«Імперыя вайкоў» (прам'ера): 29 (пт—недз.) 18.40, 21.10; 30, 31 (сб, недз.) 14.30 (іл), 18.40, 21.10.

«Мір» (288-22-33)

«Бэтмен: пачатак»: 29 (пт)

15.30, 18.10, 20.40; 30, 31 (сб, недз.) 15.30 (іл), 18.10, 20.40.

«Жмурук»***: 29-31 (пт—недз.) 17.10, 19.10, 21.20.

«Перамога» (203-77-66)

«Бэтмен: пачатак»: 29 (пт) 13.20, 16.00, 18.40, 21.10; 30, 31 (сб, недз.) 13.20 (іл), 16.00 (іл), 18.40, 21.10.

«Піянэр» (227-64-87)

«Вайна сусъветаў»: 29-31

(пт—недз.) 14.10, 16.30, 21.00.

«Правілы здымання: Хітчай мэтад»: 29-31 (пт—недз.) 18.40.

«Цэнтральны» (200-34-16)

«Тroe ў каню»: 29-31 (пт—недз.) 11.00, 13.30.

«Знамёства з Факерамі»: 29-

31 (пт—недз.) 15.50.

«Джынсы-талісман» (прам'ера): 29 (пт—недз.) 18.30; 30, 31 (сб, недз) 14.20 (іл).

«Імітация вайкоў» (прам'ера): 29-31 (пт—недз.) 21.00.

(2c) — кінафіль падвойжанай працягласцю

(іл) — ільготны сзанс (зынікка 50% для ўсіх гледачоў)

Рэйтынгавыя абмежаванні:

*** — дзеці да 16 год не дапускаюцца;

**** — дарослыі з 18 год.

КІНО НА DVD

MASTER RECORDS

СЭКСУАЛЬНАЕ ЖЫЦЬЦЁ

Мэлядама, ЗША, 2005, рэж.

Кен Куопіс

КІНО НА ВЫХОДНЫЯ

Ордэн панталёнаў

«Джынсы-талісман» («The Sisterhood of the Traveling Pants»).

ЭША, 2005, каляровы, 119 хв.

Жанр: драма, падвадле аднайменнага раману Эн Брашэ.

Адзінака: 4 (з 10).

У японскім аніме ёсьць жанр

прыгэдзенія, якія сказы, схаваныя

валодаюць магічнымі здольнасцямі: у працэсе сталенія

герайн вучанца кіраўца сківашыўся

«Джынсы-талісман», відавочна,

пазыўныя гаты сюжэт, краіхы

зімнішыя яго.

Кампанія з чатырох 16-гадовых сябровак у знак летніяга

развітальнага купліле джынсы ў

складакину. А чароўная якасць джынсаў на тым, што яны сядзяць на кожнай як улітъ — незалежна ад фігуры.

Здыўленыя сябровакі засноўваюць «ордэн панталёнаў», дамаўляюцца насыць джынсаў на чарэзе і дасылаюць адна

адной навакуплены талісман з апісаным уласным прыгэдзеніем.

Нягледзячы на фрэймовую назыву сястрынства, герайні прыходзяць вырашаныя жыцьцем проблемамі: закаханыя сіламі. Аўтары фільму «Джынсы-талісману» пачаў лепей разумець сваю 12-гадовую дачку. Фільм прызначаны менавіта для ётага веку.

Андрэй Расінскі

Каларадзкая бітва

Вобраз апазыцьянэра-калябаранта на БТ дастаў. Азаронак, знайдзі нешта новое!.. Як, напрыклад, наконт каларадзкага жука? Фэльетон Лёліка Ушкіна.

Пакуль што цяжка ўявіць, што праз пяць гадоў захапленыне ад тэлепраграма чарговага мэрдабу Ван Дама аблямае рэклямна-сацыяльны блёк: «Ля-ля-ля... Балотная чапля. У Беларусі вядома два месцы гнездавання. Каларадзкі жук. Вядомы два дачныя ўчасткі пражыванья. Дык беражыце братоў нашых меншых».

Я гэта да таго, што дзяржава без базару вырашила зрабіц Doryphora decemlineata галакост. Супраць біча беларускіх агародоў будзе ўжыты нейкі супергенетычны сорт бульбы. Для «Beatles from Colorado», які съцвярджаець Лысенкі, зжэрці яе

лісьце — тое самае, што альканату ампулу пад мышку зашыць.

Шчыра какужы, цяжка ўяўляю сабе мэханізм генетычнай мутацыі. Пастаўце сябе на месцы каларадзкага турыста, у якога зранку, пакуль ён бы зесьць як мінімум пару кустоў, у роце сушняк, дръжыць лапы і не ўстаюць крылы. Вы цыганеся на кроку па бульбіны апаҳмел і, закінуўшыся паўкуста генетычна мадыфікаванай бульбы, разумееце, што нешта тут ня так. Вас або цыгне на ваніты, або пушыць на панос, або ў вас адрастоць грудзі, або вы проста каубасіцесь у перадсмэртных канвульсіях. У любым выпадку вы пасыпіваеце сказаць жуку-корашу, які стаў у часе за вами: «Шурык, гэта нейкае гаўно!» Зачаніўшы ваши фізычныя стан (у найгоршым выпадку яшчэ і сівекія труп), саплюшнік зробіць лігічнае рэзюме: ну яго на фіг, гэтую бульбу жэрці. Тут жа адны

пээстыцыды! Перайду лепш на шынныя покрыўкі.

Як бачым, каларадзкі жук які жыў у штаце Каларада задоўга да таго як каманчыя пачалі сэць дранікі, істота непераможная.

Аднак гэта на значыць, што дзяржава павінна апушыцца руکі.

Чытаючы днімі пудоўную кніжку польскай журналісткі Дануты Зыміт-Зверушнай пра штодзённае жыццё ў Польшчы за камунай, знайшоў цікавы фрагмент. Акаваеца, прыход каларадзкага жука быў у ПНР абстаўлены глябельнай пропагандысцкай кампаніяй. Позыядыя вясной 1950 году «Трыбуна люду» паведала, што самалёты НАТО скінулі над пляжамі Памор'я дэсант жукоў-бульбажэр. Аднак «inwazja stonki nie przeszkodzi nam w rokowej racy», запэўніла польская «Саўбелка». Гэта было пралёгам вялікай каларадзкаму жуку!

гістэры. Былі створаны 24 нон-стоп-станцыі трактароў, якія павінны быўліць вусякі па першым сынаге на палеў, усе дзеши зьблізілі жукоў, каб атрымальці пераходныя чырвоныя сцягі. Чытаючы Дануту, адчуваеш шарм настальгіі і разумееш, што тая акцыя не была фармалізмам. Нішчыць жукоў-шпіёнаў — гэта рамантычна, эстэтычна і сацыяльна!

Чаму ў нашай дзяржаве таксама не звязаць наступную перадвыбарную кампанію з криківыми паходамі на дзяўкі, паставіўшы апазыцьянэра на адну дошку з каларадзкім жуком. Дарэчы, ПНР пратрымалася пасыля згаданай кампаніі яшчэ 35 гадоў. Хто ведае — магчыма, дзякуючы

ПАШТОВАЯ СКРЫНКА

Віталі Ш. з/в Віцебску. Пра «Дзень Незалежнасці», які адсвятковала краіна, пакідаючы горы съмечыць: сапраўдны Дзень Незалежнасці — 25 Сакавіка, калі незалежнасць была абелішчана. Да таго ліпеня з не залежнасцю не звязана, краіна да яе і пасыля яе заставалася ў таталітарным, іншаземным ярме. Гэту дату высыпалі з пальца ахвотнікі пачаць гісторыю Беларусі з 1994 г. Му ў такім фальшивым падыходзе і сэць крыніца многіх праблему маральнага характару, якія Вас клапоцяць? Пра мабільны: задуха буркілі. Гэта бухчэлі пра тэлевізоры, плееры етс. Вашы бацькі і дзяды. Пра пастаноўку Брылія: якія эмоцыі, якія праблемы яя абуджае? Ну, пастаўлі. І што з таго?

Алесю Г. з/в Мінску. «Сым'ер настальгіі» і вартая надрукаваныя, і не газетна па сутнасці. Думасем, як і дзе яе надрукаваць.

Міколу Я. з/в Чудзінчай. «Прыцынавая спрочка па антыбеларускім пытаным»: спрочка сапраўды прыныціўная, а не прынятая. Яе прынцыпівалася ў сэць адказам на Вашы закіды. Старонка вершаваная радка: стараемся друкаваць ўсё вартае з дасланага, балазе 24 старонкі дали нам дыхнуць вальней. Пішта: адказваць сапраўды на маём тэхнічнай магчымасці (трошы і часу, браке работнікаў), але ўсё істотныя донсы або друкуем хоць кавалкам, або дэш адказ у «Паштовай скрыні». Лёс лістоў: яя замак даудзінтаўных выпадкаў, каб яны прападалі. «Белпочт» прападае спраўна. «Прыкры выпадаку з лагойскай лякарні»: выпадкі прыватныя, апісаныя прасторна, надрукавалі скарочана.

АНДРУС СІРКОВІЧ

ПРЫВАТНЫЙ АБВЕСТКІ

КАНТАКТЫ

Холопец 26 гадоў пазнаменца з дзяўчынай для супольных заняткаў танцамі. doblas@nkm.lt

Шукаю адзінную, непаўторную і самую прыгожую беларусачку! Пра сібі, 23/180, мінчук, шыбы беларус, пішу вершы, цікайлюся гісторыяй. Чакаю лістоў: a.kushner@tut.by

Любы сыночак Костусь! Віншую цібэ з поўнацецем!

Ніхай будзіцца твае самыя смяльчыя, казахныя, цудоўнага настроўства. Матула

Андрус Сірковіч з Днём народнадзяржавы! Жыццёвымі посытэхай і блясконічнымі сұменшак табе! Алена

Родныя вінчуюць шыбы беларусачку Агульнічану Гучак з 16-гадовым і хадаць ёй зьдзільсціння ўсіх яе марад

Хачу толькі падляжаваць за ліпенскі канцэрт у «Рэзактары» ад хлопцаў з «беларускага лігейні» (Бабруйск). Дзякую вілкі, хлопцу!!! Жынка-гаспадар з-пад Баранавіч

Шлакай! У Насільскіх ліва кісні! Вязі ўсіх сюды. Навукоўцы

Вілізнае прывітаныне Максіму з гораду Б. Віншую з Днем Незалежнасці! Free girl з гораду М.

КНІГІ

Кнігабмен. Тэл. 753-91-96

ПРАЦА

Шукаем кіраўнікую праdstаўніцтва ў абласных цэнтрах: 30—40 гадоў, камунікатыўнасць, наўгандыць ПК, MS 2000. Тэл. 756-45-78, 311-70-60, budova@tut.by

31 ліпеня (нядзеялі)

на маршруце: Менск—Горадня—Свіяцьк—Аўгустоўскі канал—Менск.

T.: 232-54-58; 622-57-20 (Зыміцер)

264-12-38; 776-24-35 (Павал)

Ліцензія №023/10/00189 ад 24 траўня 2001 году

АЛЬТУС ПЛЮС

Наведайце разам з намі

Самыя прыгожы замкі Украіны

Камянец-Падольскі і Хоцін

19—22 жніўня

Праграма туру

Адправленыне з Менску з 18—

1-шы дзень

Прыбыцце ў Камянец-Падольскі;

Разымашчаны ў гатэлі туркіясы;

Паездка ў «Крышталевыя пчёхоры»;

Экскурсія ў Хоцінскую крэпасць;

2-гі дзень

Аглядная пешаходная экспкурсія па старожытным Ка-

мінцы;

Экскурсія ў Катэдralны касцёл;

Экскурсія ў Старую крэпасць;

Прыбыцце ў Менск зранку

Кошт туру 45 у.е. + 22 000 рублёў.

У кошт уваходзяць транспортныя паслугі, пражыван-

не ў гатэлі туркіясы, экспкурсійнае абслугоўванье.

Уваходныя квіткі аплочваючыя дадатковы.

Адрес: Менск, вул. Каstryчніцкая, 5—320

T.: 222-46-51

Падпіска на «ARCHE»

Працягваеца падпіска на штодвухмесцінкі «ARCHE».

Падпісны індэкс 00345.

КОШТЫ

На платныя прыватныя абвесткі (для прыватных асобаў) на с. 24

Рэкламны расцікі:

— да 20 словаў (тэкставы модуль) — 4100 руб.

За кожную наступную 20 словаў (текставы модуль) — 4000 руб.

Афорыменная абвестка з улікам кошту арыгінал-макету за 1 см² — 650 руб.

Абвесткі палітычнага характару і да грамадзкіх арганізацій аплочваючыя паводле рэкламных расцікін для кампрэсійных абвестак.

Каб замовіць платныя прыватныя абвесткі, трэба пера-

казаць грошы праз пошту на разліковыя рахунак: УНП 101115521. Рэдакцыя газеты «Наша Ніва», вул. Калектарная, 11. Р/л 30152/1200012 у МГД ААТ «Белінвест-трансбір», код 764.

На заротнім баку блінка паштограва пераказу ў сэктары «Для пісовых паведамленняў» запісваецца дадатковыя

дадаткі і чытальна тэкст абвесткі, тэлеграф для суязы і абалівакова дадатка сказ: «За рэкламныя паслугі».

Даведкі праз т. (017) 284-73-29.

Газета

Наша Ніва

незалежная газета

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991

галоўныя рэдакторы «Нашай Нівы»:

З. Вольскі (1906), А. Уласаў (1906—1914),

Янка Купала (1914—1915), А. Лукшэвіч,

У. Знамироўскі (1920), Д. Бубаўцэ (1991—2000).

сакратар рэдакцій Настя Бакшанская

галоўны рэдактар Андрэй Дзінько

фотарэдактар Арцэй Ліва

нам. галоўнага рэдактара Андрэй Скурко

мастакскі рэдактар Сяргей Карэзук

видавец і заснавальнік Фонд выдавання газеты «Наша Ніва»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАў:

220050, Менск, а/c 537

Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-707-73-29.

E-mail: nn@promedia.by

On-line: www.nn.by

© НАША НІВА. Спэціялка на «Нашу Ніве» абалівакова. 12 лапос фармат A2, 6 друк. арк. Друкарня РУП «Віддзелавацца беларускі Дом друку». Менск, пр. Ф. Скарыны, 79. Радзіцца не якіе дадаткі на замес рэкламных абвестак. Кошт свядомы. Пасведчанне да рэкламных расцікін выданы №581 за 4 ліпеня 2002 г., выдадзены Міністэрствам інфармаціі Рэспублікі Беларусь. Юр'едынны адрас: Менск, вул. Калектарная, 20/2, 2а. Р/л 30152/1200012 у МГД ААТ «Белінвест-бір», Менск, код 764.

Наклад 333.

Газета выдаецца 48 разоў на год.

Нумар падпісаны ў друк 20.00 27.07.2005.

Занова № 4295.

Рэдакцыйны адрас: Менск, Калектарная, 20/2a